

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS INFORMACINIŲ SISTEMŲ BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMAS. ELEKTRONINĖS SVEIKATOS INFORMACINĖS SISTEMOS KŪRIMO AUDITAS

2008 m. vasario 29 d. Nr. IA-9000-6-2
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės Informacinių technologijų valdymo ir audito departamento
direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2007-04-16 pavedimą Nr. 9000-6

Auditą atliko valstybinės auditorės:
Živilė Kindurytė (grupės vadovė)
Irina Kiškina

Auditas pradėtas 2007-04-16
Auditas baigtas 2007-12-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	6
Audito apimtis ir procesas	7
Audito rezultatai	9
1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMAS	9
2. NACIONALINĖS ELEKTRONINĖS SVEIKATOS SISTEMOS KŪRIMO PRIELAIDOS IR JOS STEIGIMAS	10
2.1. Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos strateginis planavimas	10
2.2. NESS steigimas	11
2.3. NESS informacijos saugos politika	13
3. NACIONALINĖS ELEKTRONINĖS SVEIKATOS SISTEMOS SPECIFIKAVIMAS IR PROJEKTAVIMAS	13
3.1. NESS specifikacijos dokumentavimas	13
3.2. NESS koncepcinis modelis	15
3.3. NESS kūrimo etapai	16
3.4. NESS kūrimo rizikos valdymas	20
3.5. NESS projekto organizacinė struktūra	21
3.5.1. NESS-1 projekto valdymo struktūra	22
3.5.2. NESS-2 projekto valdymo struktūra	26
3.6. NESS finansavimo šaltiniai	27
3.7. NESS lėšų administravimas, jų panaudojimas ir turto apskaitymas	31
4. NESS KONSTRAVIMAS	33
5. NESS DIEGIMAS IR EKSPLOATAVIMAS	35
5.1. NESS-1 darbo vietų parengimas	35
5.2. NESS-1 vartotojų ir administratorių mokymai	36
5.3. Bandomoji NESS-1 eksploatacija	37
5.4. NESS-1 priėmimas	38
5.5. NESS eksploatavimas	41
6. NESS PROJEKTŲ REZULTATAI	43
6.1. NESS-1 projekto rezultatai	43
6.2. NESS-2 projekto numatomi rezultatai	46
6.3. NESS saugos užtikrinimas	47
6.3.1. NESS saugos dokumentai ir įgyvendinimo priemonės	47
6.4. NESS kūrimo proceso stebėseną ir rezultatai	52
Išvados ir rekomendacijos	55
Priedai	59

SANTRAUKA

Valstybiniai auditoriai įvertino informacinių sistemų valdymą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje ir nustatė, kad ministerijoje neįdiegti informacinių sistemų valdymo procesai, neparengta informacinių sistemų valdymo ir saugos politika, neatliktas IS rizikos vertinimas, nevykdoma incidentų stebėseną ir jų vertinimas. Esant šiems trūkumams Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Neegzistuojantis procesas (1 dalis).

Auditoriai įvertino Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos (toliau – NESS) kūrimo eigos atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktams, reglamentuojantiems valstybės informacinių sistemų steigimo¹, kūrimo² ir įteisinimo tvarką, bei elektroninės informacijos saugą³ valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose. Audito metu nustatėme, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, kurdama Nacionalinę elektroninės sveikatos sistemą, nesilaikė valstybės informacinių sistemų kūrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, todėl:

- ▶ neparengti ir nepatvirtinti NESS nuostatai, NESS specifikacijos projektas nederintas su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir būsimais duomenų teikėjais (2.2 dalis);
- ▶ neparengti NESS duomenų saugos nuostatai (2.3 dalis);
- ▶ NESS buvo kuriama ir diegiama pagal Sveikatos apsaugos ministerijos parengtus NESS specifikacijos dokumentus, kurie tik iš dalies atitinka teisės aktų reikalavimus (3.1 dalis);
- ▶ NESS neįsteigta ir neįregistruota, kaip reikalauja Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės (5.4 dalis).

Auditoriai, vertindami, kaip Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija valdė Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos kūrimo procesus, nustatė, kad ministerija neužtikrino NESS-1 projekto kokybės priežiūros, nenustatė projekto kontrolės taškų ir nesuteikė galimybės visoms suinteresuotoms šalims dalyvauti įgyvendinant projektą.

Auditoriai, įvertinę Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos pirmųjų dviejų kūrimo etapų rezultatus, pastebėjo, kad daugumos pirmojo projekto numatytų etapų įgyvendinimo terminai vėlavo, o kai kurie rezultatai nebuvo visiškai pasiekti:

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

- ▶ Neparengti išsamūs dokumentai – sistemos saugos aprašyme iš dalies pateikti šifravimo principai, konfidencialumo užtikrinimo sistemos apraše iš dalies pateikti kontrolės ir audito mechanizmai, naudotojų tapatumo nustatymo principų apraše neaprašytas asmens kodo naudojimas, neparengti sistemos avarinio atstatymo planai.
- ▶ Sukurtas NESS branduolys ir keturios prioritetinės funkcijos atitiko ne visus reikalavimus numatytus sutartyje⁴:
 - NESS branduolys automatizuoja ne visus sutartyje numatytus procesus – informacijos mainus tarp el. sveikatos funkcijas atliekančių sistemų ir el. sveikatos sistemos dalyvių; sutartyje išvardytų objektų registravimą šalies mastu ir sutartyje išvardytų registrų (klasifikatorių) funkcionalumą.
 - Viena iš keturių realizuotų prioritetinių NESS funkcijų neatitiko sutartyje numatytų rezultatų – nėra galimybės patikrinti, ar pacientas yra apsidraudęs, neužtikrinta galimybė neprisijungus naudotis paciento apsilankymo sveikatos priežiūros įstaigoje arba pas gydytoją registravimo funkcijomis.
- ▶ Kuriant sistemą neįvertintos integravimo su sutartyje išvardytomis informacinėmis sistemomis galimybės, neįgyvendinta planuota abipusė integracija.
- ▶ Bandomasis branduolio ir keturių prioritetinių funkcijų paleidimas nevykdytas sutartyje numatyta apimtimi, NESS nebuvo bandoma ir įdiegta nė vienoje iš sutartyje numatytos dvidešimt vienos įstaigos, o tik viename papildomai pasirinktame Širvintų PSPC.
- ▶ Priimta eksploatuoti nevisiškai funkcionali sistema – neveikia automatinio duomenų iš išorinių registrų gavimo funkcija, neįmanomas paciento draudimo patikrinimas ir kitos sistemos funkcijos, kurių veikimas priklauso nuo integravimo su IS SVEIDRA ir numatytais registrais (6.2 skyrius).

Išsami NESS-1 projekto numatytų etapų ir jų rezultatų vertinimo analizė pateikta 8 priede.

Valstybiniai auditoriai pažymi, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pateikiama informacija neatitiko tikrovės: kai kurie el. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių plane 2007–2010 metams numatyti uždaviniai jau turėjo būti įgyvendinti vykdant NESS-1 projektą (iki 2007 m. balandžio 27 d.), pateikiama netiksli informacija apie NESS eksploatavimą ir projekto rezultatus (6.4 dalis).

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“, 8 priedas „Projekto įgyvendinimo valdymo principai“, 3 p.

Valstybiniai auditoriai, atsižvelgdami į tai, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje nenustatyti informacinių sistemų valdymo procesai, bet ministerija vykdo nacionalinės svarbos informacinių technologijų projektus, rekomendavo:

- ▶ Ugdyti IT strateginio valdymo kompetenciją, siekiant pašalinti teisės aktų pažeidimus, nurodytus ataskaitoje.
- ▶ Užtikrinti, kad vykdamas IT projektus būtų vadovaujama teisės aktų reikalavimais, analizuojamos ir diegiamos pasaulyje pripažintų projektų valdymo metodikų rekomendacijos.
- ▶ Paspartinti vykdomą NESS nuostatų tvirtinimo procesą. Tvirtinant NESS nuostatus užtikrinti NESS valdytojo ir tvarkytojo funkcijų atskyrimą.
- ▶ Sudaryti NESS tobulinimo planą, numatyti priemones, terminus ir atsakingus asmenis valstybinio audito metu nustatytiems trūkumams pašalinti.
- ▶ Užtikrinti, kad nacionalinių ir regioninių el. sveikatos paslaugų projektai, finansuojami 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis, būtų vykdomi atsižvelgiant į NESS-1 projekto rezultatus.

IŽANGA

Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje buvo numatytas Valstybės kontrolės 2007 m. valstybinio audito programoje⁵. Auditas pradėtas 2007 m. balandžio 16 d., baigtas 2007 m. gruodžio 20 d. Tyrimą atliko valstybinės auditorės Živilė Kindurytė (grupės vadovė) ir Irina Kiškina. Audituojamas laikotarpis – nuo 2000 m. sausio 1 d. iki 2007 m. spalio 1 d.

Audito metu pastebėtas rizikas suklasifikavome į kategorijas pagal rizikos lygį:

Rizika

Didelė rizika – vienas ar keli informacinių sistemų valdymo trūkumai, kurie gali padaryti reikšmingų finansinių nuostolių valstybei, valstybinei institucijai ir (arba) piliečiams, todėl jie nedelsiant turėtų būti pašalinti.

Rizika

Vidutinė rizika – su institucijos informacinių sistemų vidaus kontrolės sistema susiję reikšmingi trūkumai, į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio institucijos vadovų dėmesys.

Rizika

Nedidelė rizika – trūkumai, kurie gali turėti netiesioginę ir nedidelę įtaką priimant informacinių sistemų valdymo ir finansinius sprendimus, tačiau kuriuos reikia šalinti.

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2007-01-04 įsakymas Nr. V-1 „Dėl 2007 metų valstybinio audito programos“.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas – Informacinių sistemų (toliau – IS) bendrosios kontrolės vertinimas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje ir diegiamos nacionalinės el. sveikatos informacinės sistemos (toliau – NESS) kūrimo kontrolė. Audito metu buvo vertinama, kaip IS steigėjas laikosi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų kuriamoms valstybės IS, taip pat NESS bandomosios eksploatacijos rezultatai.

Audito subjektai – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM) ir Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK)⁶. Audito metu duomenys buvo rinkti iš Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – IVPK) ir VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA)⁷. Atskiros audito procedūros buvo atliekamos VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centre (toliau – Širvintų PSPC)⁸ ir VšĮ Sveikatos projektų biure⁹ (toliau – Projektų biuras)¹⁰. Apklaustos sveikatos priežiūros įstaigos, kurios turėjo dalyvauti diegiant pirmąjį bandomąjį NESS projektą (toliau – NESS-1).

Audito tikslai:

1. Įvertinti SAM informacinių sistemų bendrąją kontrolę.
2. Įvertinti nacionalinės el. sveikatos informacinės sistemos kūrimą (IS kūrimo valdymo ir kontrolės įvertinimas nuo jos koncepcijos atsiradimo iki įteisinimo ir apima šias IS stadijas – inicijavimą, specifikavimą, projekto rengimą, konstravimą, diegimą).

Vertinimo kriterijai: Sveikatos apsaugos ministerijos IS bendroji kontrolė įvertinta taikant gebos brandos modelį (2 priedas).

NESS kūrimo kontrolė vertinta, siekiant nustatyti, kaip SAM valdo NESS kūrimo ir informacijos saugos procesus. Audito metu buvo vertinama IS kūrimo proceso atitiktis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams – SAM kuriamų informacinių sistemų atitiktis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėms¹¹ ir Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos¹² reikalavimams.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-09-17 raštas Nr. S-(9000-1.11)-1393 „Dėl valstybinio audito“.

⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-05-17 raštas Nr. S-(9000-1.10.1)-778 „Dėl duomenų teikimo“.

⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-08-22 raštas Nr. S-(9000-1.11)-1280 „Dėl valstybinio audito“.

⁹ Iki 2006-11-10 VšĮ Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuras.

¹⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-09-17 raštas Nr. S-(9000-1.11)-1394 „Dėl valstybinio audito“.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

¹² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

Papildomai buvo įvertinta SAM IS saugos užtikrinimo atitiktis Duomenų saugos valstybės ir savivaldybės informacinėse sistemose¹³ ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo¹⁴ reikalavimams.

Audito procesas. Audito metu vadovautasi Valstybinio audito reikalavimais¹⁵, Informacinių sistemų audito metodinėmis rekomendacijomis¹⁶, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (toliau – *INTOSAI*) audito standartų įgyvendinimo Europoje 22 gaire¹⁷, Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacijos (angl. *ISACA*) Tarptautiniais audito standartais, atsižvelgta į *ISACA* Audito gaires ir gerąją praktiką.

Auditui reikalingi duomenys buvo renkami bendraujant su SAM, Projektų biuro, CPVA, IVPK, VLK, Širvintų PSPC ir VšĮ Centro poliklinikos darbuotojais, stebint, tikrinant, analizuojant dokumentus ir kitų auditorių ataskaitas.

Auditas buvo atliekamas darant prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. *SAM ir kitų įstaigų nuomonė valstybinio audito ataskaitoje pateikta pasvirusiu šriftu. Ataskaitoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai pateikti I priede.*

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 952 „Dėl duomenų saugos valstybės ir savivaldybių informacinėse sistemose“ pakeitimo“.

¹⁴ Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, 1996-06-11 Nr. I-1374.

¹⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 patvirtinti Valstybinio audito reikalavimai (2006-02-01 redakcija).

¹⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2006-04-26 įsakymas Nr. V-65 „Dėl informacinių sistemų audito metodinių rekomendacijų patvirtinimo“.

¹⁷ *INTOSAI* audito standartų įgyvendinimo Europoje gairės Nr. 22 Informacinių sistemų auditas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 1999, Vilnius.

AUDITO REZULTATAI

1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMAS

SAM IS bendroji kontrolė buvo vertinama 2006 metais¹⁸ ir pakartotinai šio audito metu.

Auditoriai, 2006 metais atlikę SAM IS bendrosios kontrolės vertinimą¹⁹, nustatė, kad SAM nepakankamai dokumentuota IS valdymo ir saugos politika, neparengti ir nepatvirtinti kuriamos nacionalinės el. sveikatos IS nuostatai ir duomenų saugos nuostatai, teisės aktų nustatyta tvarka nelikviduotos kelios nefunkcionuojančios IS.

Auditoriai, 2006 metais atlikę SAM IS bendrosios kontrolės vertinimą, pateikė dvylika rekomendacijų, iš kurių devynios susijusios su neatitikimais teisės aktų reikalavimams²⁰.

Iš dvylikos Valstybės kontrolės 2006 metais pateiktų rekomendacijų iki 2007 m. rugsėjo 24 d. įgyvendintos trys, susijusios su tinklalapio turinio tobulinimu. Rekomendacijos – sukurti ministerijos IS ir IS saugos politikas – vykdymo terminą Sveikatos apsaugos ministerija perkėlė iki 2008 m. II ketvirčio.

Auditoriai 2006 metais nustatė, kad SAM IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Neegzistuojantis procesas – SAM visiškai nenustatyti IS valdymo procesai, neparengta IS politika, neatliktas IS rizikos vertinimas, nevykdoma incidentų stebėseną ir jų vertinimas. Auditoriai SAM IS vidaus kontrolę vertino pagal Gebos brandos modelį (angl. *Capability Maturity Model – CMM*). IS brandos vertinimo kriterijai pateikti 2 priedo 1 lentelėje.

Auditoriai 2007 metais nustatė, kad SAM IS vidaus kontrolės branda išliko nepakitusi, t. y. apibrėžiama kaip Neegzistuojantis procesas (išsamiau apie IS vidaus kontrolės brandą – 2 priede).

Rizika

Auditoriai pastebi, kad, esant žemiausiam iš galimų Sveikatos apsaugos ministerijos IS vidaus kontrolės brandos lygiui, yra didelė rizika, kad ministerijos vykdomi IT projektai nebus tinkamai valdomi.

¹⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2006-11-28 raštas Nr. S-(9000-1.10.1)-1979 „Dėl sudėtingų informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimo“.

¹⁹ Ten pat.

²⁰ Ten pat.

2. NACIONALINĖS ELEKTRONINĖS SVEIKATOS SISTEMOS KŪRIMO PRIELAIDOS IR JOS STEIGIMAS

Audito metu vertinome NESS kūrimo prielaidas ir NESS kūrimo eigos atitiktį teisės aktams, reglamentuojantiems valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo ir įteisinimo tvarką, bei elektroninės informacijos saugą valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose.

Auditoriai vertino pirmuosius du Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos (toliau – NESS) kūrimo etapus:

- ▶ NESS branduolio ir keturių pagrindinių funkcijų sukūrimas (2005 metais sudaryta sutartis su UAB „Hewlett-Packard“ dėl nacionalinės el. sveikatos IS kūrimo²¹ toliau ataskaitoje šis etapas vadinamas NESS-1).
- ▶ papildomų vienuolikos NESS funkcijų sukūrimas (2007 m. pasirašyta sutartis²² su UAB „Etnomedijos Intercentras“, toliau ataskaitoje šis etapas vadinamas NESS-2).

2.1. Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos strateginis planavimas

Lietuvos sveikatos programoje²³ 1998 m. aprašant sveikatos priežiūros reformos kryptis ir uždavinius, buvo teigiama, kad vykdant visuomenės sveikatos priežiūros reformą reikėtų „plėtoti visuomenės sveikatos monitoringą, ekspertizę, informacijos sistemą bei tarpžinybinį bendradarbiavimą“. Sukurti nacionalinę elektroninę sveikatos informacinę sistemą buvo numatyta Lietuvos sveikatos projekte²⁴ (toliau – LS projektas).

NESS kūrimo pagrindas buvo nustatytas vadovaujantis Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių planu²⁵. NESS kūrimą inicijavo sveikatos apsaugos ministras, 2002 m. liepos 30 d. patvirtindamas Informacinės sveikatos sistemos plėtros programą²⁶.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 metais patvirtintoje Informacinės sveikatos sistemos plėtros programoje²⁷ numatyta parengti ilgalaikę el. sveikatos strategiją. Šis

²¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Etnomedijos Intercentras“ 2007-06-15 paslaugų pirkimo sutartis Nr. EMC 07/06-14/S-185.

²³ Lietuvos Respublikos Seimo 1998-07-02 nutarimas Nr. VIII-833 „Dėl Lietuvos sveikatos programos patvirtinimo“.

²⁴ Lietuvos sveikatos projektas buvo Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Tarptautinio rekonstrukcijos ir plėtros banko sutarties, pasirašytos 2000-02-28, neatskiriama dalis, kuri buvo patvirtinta Projekto vertinimo dokumentu („Project Appraisal Document“), patvirtintu Pasaulio banko direktorių taryboje 1999-11-05.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-04 nutarimas Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“, 123 p.

²⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002-07-30 įsakymas Nr. 387 „Dėl informacinės sveikatos sistemos plėtros programos patvirtinimo“, 1 p.

²⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002-07-30 įsakymas Nr. 387 „Dėl informacinės sveikatos sistemos plėtros programos patvirtinimo“.

uždavinys turėjo būti įgyvendintas pagal numatytą Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos įgyvendinimo veiksmų planą.

Auditoriai įvertino, kaip buvo įgyvendinami veiksmų plane numatyti uždaviniai:

- ▶ įvertinti turimas informacines sistemas ir technologijas sveikatos sistemoje;
- ▶ parengti ir patvirtinti el. sveikatos strategiją ir įgyvendinimo priemonių planą;
- ▶ parengti ir patvirtinti el. sveikatos strategijos detalųjį įgyvendinimo priemonių planą;
- ▶ vykdyti el. sveikatos strategijos detalųjį įgyvendinimo priemonių planą.

Auditoriai nustatė, kad Sveikatos apsaugos ministerija ne laiku įgyvendino pirmus tris (iš keturių) Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos²⁸ įgyvendinimo veiksmų plane nurodytus uždavinius. Išsamesnis Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos įgyvendinimo veiksmų plane numatytų uždavinių įgyvendinimo vertinimas pateikiamas 7 priedo 1 lentelėje.

Pažymėtina, kad įvairiuose dokumentuose²⁹ (2006–2007 metais) SAM deklaravo, kad laikosi elektroninės sveikatos 2005–2010 metų strategijos ir jos nuostatų. Iki 2007 m. spalio mėnesio nebuvo patvirtinto elektroninės sveikatos strategijos dokumento. 2005 m. vasario 8 d. buvo svarstomas³⁰ Elektroninės sveikatos 2005–2010 metų strategijos projektas, tačiau jis nebuvo patvirtintas SAM vadovybės.

Dėl ne laiku įgyvendinamų Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos³¹ įgyvendinimo veiksmų plane numatytų uždavinių Nacionaliniai elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo projektai, kuriems finansuoti 2004–2006 metais skirta 20,127 mln. Lt³², buvo vykdomi, neturint patvirtintų strateginių elektroninės sveikatos dokumentų, todėl buvo neaiškūs vykdomų darbų prioritetai ir projektų rezultatų vertinimo kriterijai.

2.2. NESS steigimas

Valstybės IS steigėjai, kurdami valstybės IS, pirmiausia privalo parengti IS nuostatų projektą, šį dokumentą derinti ir pateikti IS plėtrą koordinuojančioms institucijoms registruoti³³.

²⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002-07-30 įsakymas Nr. 387 „Dėl informacinės sveikatos sistemos plėtros programos patvirtinimo“.

²⁹ April, 2007 „eHealth strategy and implementation activities in Lithuania“, Report in the framework of the eHealth ERA project., „Nacionalinės e. sveikatos sistemos plėtros projekto įgyvendinimo rezultatai“, 2006-10-05, prieiga per internetą http://www.emedicina.lt/index.php?s_id=348&lang=lt; „Pradėta bandyti nacionalinės elektroninės sveikatos sistema“, Gydytojų žinios“ Nr. 7 (424) 2007-04-16 straipsnis; Prieiga per internetą <http://www.lgs.lt/index.php?m=172&l=287&k=1>; LR sveikatos apsaugos ministerijos pranešimai spaudai. Prieiga per internetą http://www.sam.lt/lt/main/news/pranesimai_spaudai?id=31423.

³⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2005-01-25 kolegijos posėdžio darbotvarkė.

³¹ Ten pat.

³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-09 nutarimu Nr. 140 skirta 300 000,00 Lt, 2005-02-18 nutarimu Nr. 192 skirta 600 000,00 Lt, 2006-02-08 nutarimu Nr. 131 skirta 300 000,00 Lt; 2006-02-27 iš ES struktūrinių fondų ir Lietuvos bendrojo finansavimo lėšų skirta 18 927 084,00 Lt projektui „E. sveikatos paslaugos“.

³³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“ ir anksčiau galiojęs valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 1999-04-22 įsakymas Nr. 29 „Dėl valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 1999 m. sausio 25 d. įsakymas Nr. 7 „Dėl valstybės ir vietos savivaldos

SAM prieš kurdama NESS nebuvo parengusi IS nuostatų projekto – oficialaus dokumento, kuriame būtų pateikta NESS organizacinė, informacinė ir funkcinė struktūra (nustatytas IS valdytojas ir IS tvarkytojai), kaupiamų duomenų šaltiniai, kita steigiamą informacinę sistemą apibūdinanti informacija. Todėl pagrindinė NESS apibūdinanti informacija, pagrindžianti NESS reikalingumą, nebuvo pateikta derinti su IVPK.

Audito metu nustatėme, kad Sveikatos apsaugos ministerija kūrė NESS nesilaikydama Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių³⁴ reikalavimų, t. y. nebuvo parengti, suderinti ir patvirtinti NESS nuostatai.

Pažymime, kad NESS nuostatų projektas buvo parengtas³⁵ valstybinio audito metu, kai jau buvo baigtos kitos IS gyvavimo ciklo stadijos. Valstybinio audito metu NESS nuostatų³⁶ ir duomenų saugos nuostatų³⁷ projektus buvo pradėta derinti su atsakingomis institucijomis.

Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse³⁸ numatyta, kad kuriamos IS nuostatų projektas turėtų būti derinamas su institucijomis, kurios numatomos kaip duomenų teikėjos. Auditoriai, atlikę bandomajame projekte turėjusių dalyvauti įstaigų apklausą, nustatė, kad techniniai reikalavimai su šiomis įstaigomis oficialiai nebuvo derinami (6.1 skyrius, 1 lentelė).

Valstybinių auditorių nuomone, NESS nuostatų projekto suderinimas su duomenų teikėjais teisės aktuose numatytu laiku galėjo užtikrinti gydymo įstaigų naudojamų ar kuriamų IS suderinamumą su NESS.

Audito metu nustatyta, kad nesant NESS nuostatų sveikatos apsaugos ministras 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu³⁹ NESS tvarkytoju paskyrė VLK, kuriai priskyrė ir strateginio planavimo ir valdymo funkcijas, kurios teisės aktuose nustatyta tvarka yra priskiriamos IS valdytojui (išsamesnis NESS tvarkytojo funkcijų perdavimo ir vykdymo vertinimas pateiktas 6 priedo 1 lentelėje).

Sveikatos apsaugos ministerija kūrė NESS nesilaikydama esminių Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių⁴⁰ reikalavimų, t. y. nebuvo parengti, suderinti su IVPK ir būsimais duomenų teikėjais bei patvirtinti NESS nuostatai.

informacinių sistemų įteisinimo tvarkos patvirtinto valstybės ir vietos savivaldos asmens duomenų valdytojų informacinių sistemų įteisinimo plano dalinio pakeitimo“.

³⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 6 p.

³⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-25 raštas Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos sveikatos informacijos centrai, Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklos tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinei visuomenės sveikatos priežiūros tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos Nr. 10-(14.2-29)-5235 „Dėl informacinės sistemos nuostatų derinimo“.

³⁶ Ten pat.

³⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-25 raštas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai Nr. 10-(14.2-29)-5234 „Dėl informacinės sistemos ir jos saugos nuostatų derinimo“.

³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 5 p.

³⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-05-19 įsakymas Nr. 403 „Dėl nacionalinės e. sveikatos sistemos tvarkytojo paskyrimo“.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 6 p.

Nepatvirtinus NESS nuostatų, paskirtas IS tvarkytojas, jam priskirtos strateginio planavimo ir valdymo funkcijos, būdingos IS valdytojams.

2.3. NESS informacijos saugos politika

SAM, inicijavusi IS kūrimą, tuo pat metu privalėjo⁴¹ parengti ir su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija suderinti IS saugos nuostatus (politiką)⁴². Auditoriai nustatė, kad UAB „Hewlett-Packard“ parengė NESS Saugos koncepciją⁴³, kurios turinys ne visai atitinka duomenų saugos politikos dokumento turinį, kaip numatyta teisės aktuose⁴⁴: nėra numatyti saugumo mokymo, virusų prevencijos, veiklos nepertraukiamumo valdymo, saugumo politikos pažeidimo padarinių ir atitiktis teisės aktams reikalavimai. Saugos koncepcijos vykdymas NESS eksploatavimo metu nagrinėjamas šios ataskaitos 6.3 skyriuje. Išsamiau neatitiktis teisės aktams pateikta 3 priede.

Sveikatos apsaugos ministerija, inicijuodama NESS, nebuvo parengusi NESS duomenų saugos nuostatų projekto ir jo nederino su Vidaus reikalų ministerija, taip nevykdydama teisės aktų reikalavimų⁴⁵.

NESS duomenų saugos nuostatų projektas parengtas⁴⁶ 2007 m. rugsėjo 25 d.

3. NACIONALINĖS ELEKTRONINĖS SVEIKATOS SISTEMOS SPECIFIKAVIMAS IR PROJEKTAVIMAS

3.1. NESS specifikacijos dokumentavimas

Valstybės informacinės sistemos turi būti kuriamos ir diegiamos pagal patvirtintą IS projekto specifikaciją. IS projekto specifikacija – tai dokumentas, kuriame pateikiami techniniai

⁴¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 7 p.

⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“, 7 p.

⁴³ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-06-15 parengta Lietuvos el. sveikatos sistemos projekto Saugos koncepcija Nr. BZG0179-0044.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtintos „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“ 9 p. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

⁴⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 6 p.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-25 raštas Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos sveikatos informacijos centrai, Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklos tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinei visuomenės sveikatos priežiūros tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos Nr. 10-(14.2-29)-5235 „Dėl informacinės sistemos nuostatų derinimo“.

reikalavimai, keliami informacinei sistemai, ekonominis pagrindimas ir darbų planas⁴⁷. IS projekto specifikacija⁴⁸ rengiama įregistravus valstybės IS. IS specifikavimo stadijoje rekomenduojama⁴⁹ numatyti kuriamos valstybės IS tikslus ir suformuluoti reikalavimus būsimai sistemai.

AB „Alna“ 2003 m. sausio 28 d. SAM užsakymu parengė ataskaitą „Rekomendacijos dėl IS/ITT plėtros procesų sveikatos sektoriuje valdymo užtikrinimo“, kurioje nurodyti reikalavimai kuriamai NESS.

Dėl NESS sukūrimo ir bandomojo įgyvendinimo įstaigose konsultacijų 2003 m. vasario 27 d. sudaryta sutartis su švedų kompanija *AB TietoEnator Trigon*. Ši kompanija turėjo parengti pirkimo pagal Pasaulio banko procedūras dokumentų projektus, reikalingus tarptautiniam konkursui organizuoti dėl el. sveikatos sistemos plėtros įgyvendinimo Lietuvoje. Reikiami dokumentai buvo parengti 2003 m. gegužės 5 d., o sveikatos apsaugos ministro patvirtinti tik 2005 m. kovo mėnesį:

- ▶ 2005 m. kovo 15 d. patvirtinta NESS galimybių studija⁵⁰;
- ▶ 2005 m. kovo 22 d. patvirtinti NESS-1 pirkimo dokumentai⁵¹.

SAM teigimu⁵², šie dokumentai ir sudaro NESS specifikaciją. Auditoriai nustatė, kad SAM parengti NESS specifikacijos dokumentai iš dalies atitiko teisės aktuose nustatytą specifikacijos turinį, neatitiko nustatytos formos ir nebuvo derinami su IVPK ir institucijomis, kurios teiks duomenis NESS⁵³.

NESS projekto specifikacijos parengimas ir suderinimas su IVPK, atlikus NESS kūrimo darbus, tampa formaliu veiksmu ir nebegali atitikti šiam dokumentui keliamų tikslų.

Parengti NESS specifikacijos dokumentai (NESS galimybių studija ir NESS-1 pirkimo dokumentai) iš dalies atitiko teisės aktuose nustatytą specifikacijos turinį, bet neatitiko jos formos ir nebuvo derinti su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir institucijomis, kurios teiks duomenis NESS⁵⁴. Valstybiniai auditoriai mano, kad valstybės IS projekto specifikacijos derinimas yra svarbi kontrolės priemonė, užtikrinanti visų valstybės informacinių sistemų suderinamumą ir integraciją,

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 2 p.

⁴⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 17 p.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos ryšių ir informatikos ministro 1998-03-24 įsakymu Nr. 48 patvirtinti „Informacinių sistemų kūrimo metodiniai dokumentai“, 2.2.1. p. (negalioja nuo 2004-12-12).

⁵⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija“.

⁵¹ NESS-1 pirkimo dokumentai patvirtinti 2005-03-22 (*Republic of Lithuania Ministry of Health, Lithuanian Health Project, Loan No. IBRD 7001-LT, Identification Number: # 209-2005, Bid documents „E-Health system development, March 2005*).

⁵² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006-09-21 raštas Nr. 10-(14.1.-29)-4531 „Dėl sudėtingų IS bendrosios kontrolės vertinimo klausimyno“.

⁵³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 50 p.

⁵⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“ 50 p.

efektyvų lėšų panaudojimą. NESS projekto specifikacijos parengimas, atlikus IS kūrimo darbus, nebegali atitikti šiam dokumentui keliamų tikslų.

3.2. NESS koncepcinis modelis

Reikalavimai būsimai IS ir kuriamos IS modelis 2003 metais buvo aprašytas švedų konsultantų *AB TietoEnator Trigon* pateiktoje ataskaitoje „Optimalus e. sveikatos modelis“⁵⁵. Pagal švedų kompanijos pateiktas rekomendacijas 2005 metais buvo parengta el. sveikatos galimybių studija⁵⁶, kurioje pateiktas NESS koncepcinis modelis ir apibendrinta NESS schema nurodyta, kad galutinė techninė el. sveikatos sistemos architektūra bus specifikuota ir patvirtinta, kuriant el. sveikatos sistemos branduolį. NESS-1 projekto vykdytojas UAB „Hewlett-Packard“ 2006 m. liepos 5 d. parengė ir SAM 2006 m. liepos 14 d. patvirtino NESS koncepcijas⁵⁷, kurių pagrindu buvo kuriama NESS, 2006 m. rugsėjo 29 d. ši bendrovė parengė dokumentą „NESS IT architektūra“⁵⁸. Vykdamas NESS-1 projektą UAB „Hewlett-Packard“ pastebėjo riziką dėl kitų sveikatos priežiūros įstaigų vykdomų projektų suderinamumo su kuriamos NESS architektūra ir tikslais (1 pavyzdys).

1 pavyzdys

UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. lapkričio 16 d. pastebėjo riziką dėl VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų (toliau – Santariškių klinikos) pradėto vykdyti projekto „Išankstinės pacientų registracijos sistema“ suderinamumo su kuriamąja NESS sistema. UAB „Hewlett-Packard“ pastebėjo, jog projekto metu numatyti darbai atitinka darbus, kuriuos UAB „Hewlett-Packard“ turėtų atlikti vykdydama NESS-1 projektą, neaišku, kaip būtų su tolesne IS integracija ir reikėtų įvertinti, ar kuriama sistema atitinka numatytą NESS architektūrą. 2006 m. liepos 5 d. NESS-1 projekto pažangos ataskaitoje⁵⁹ teigiama, kad SAM neturi pakankamai išteklių parengti, vykdyti ir kontroliuoti tokį projektą. UAB „Hewlett-Packard“ NESS-1 projekto pažangos ataskaitoje 2006 m. gegužės 12 d. konstatuoja, kad minėto Santariškių klinikų projekto pirkimo procedūros atidėtos, kol bus patvirtinta perkamos IS specifikacija. Tuo metu specifikacija dar nebuvo suderinta su NESS architektūra ir tikslais. Į 2007 m. rugpjūčio 1 d. paskelbto Vilniaus regiono SPĮ vidaus procesų automatizavimo e. sveikatos sistemos sukūrimo ir įdiegimo paslaugų pirkimo sąlygas⁶⁰ buvo įtraukta nuostata dėl kuriamos IS suderinamumo su NESS architektūra ir tikslais.

Rizika

Vykdamas NESS-1 projektą NESS sistemos branduolys buvo kuriamas be patvirtintos IS sąveikos schemas, todėl neaišku, kaip bus užtikrinamas būsimų NESS vartotojų IS suderinamumas su sukurta NESS branduolio struktūra.

⁵⁵ *TietoEnator Trigon AB* 2003-05-05 ataskaita „Optimalus e. sveikatos modelis“ (*eHealth Report eHealth Optimal Model, first version*), 39 psl.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

⁵⁷ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-07-05 parengti dokumentai: „Integracijos koncepcija“, „E. sveikatos sistemos procesų koncepcija“, „NESS naudotojo darbo vietos koncepcija“, „Elektroninės sveikatos istorijos saugyklos koncepcija“, „Registūrų ir klasifikatorių koncepcija“, „Saugos koncepcija“.

⁵⁸ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-09-29 parengtas dokumentas Nr. BZG0179-0171 v0.50 *NESS IT arch. requirements*.

⁵⁹ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-07-05 parengta NESS-1 projekto pažangos ataskaita Nr. BZG0179-0199 „*Monthly project progress report June 2006*“.

⁶⁰ „Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamo projekto „e. Sveikatos paslaugos“ Vilniaus regiono SPĮ vidaus procesų automatizavimo e. Sveikatos sistemos sukūrimo ir įdiegimo paslaugų pirkimo sąlygos“. Prieiga per internetą <http://cvpp.lt/notices/notice2002333125>.

Baigus NESS-1 projekto etapo darbus ir pradėjus vykdyti NESS-2 projektą, 2007 m. spalio 16 d. SAM patvirtino jos reguliavimo sričiai priskirtų registų ir informacinių sistemų sąveikos schemą⁶¹.

3.3. NESS kūrimo etapai

Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikoje⁶² nurodyta, kad IS projekto plane turi būti numatomas IS įgyvendinimo būdas, nustatoma IS projekto struktūra. Sudaromi darbų ir IS projekto rezultatų diegimo planai ir grafikai, nustatomi jų vykdytojai, įvertinamos jiems reikalingos sąnaudos, numatomi IS projekto finansavimo šaltiniai ir finansavimo tvarka.

Nacionalinės el. sveikatos įgyvendinimo etapų principinis planas buvo numatytas NESS galimybių studijoje⁶³. Joje numatyta, kad Lietuvos el. sveikatos sistemos įgyvendinimas bus vykdomas etapais ir skirtingais lygiais:

1 etapas – Nacionalinis el. sveikatos branduolys su keitimosi informacija užtikrinančiomis priemonėmis;

2 etapas – Nacionalinio lygmens el. sveikatos sistemos diegimas;

3 etapas – Bandomieji nacionalinio lygmens el. sveikatos sistemos funkcijų diegimai;

4 etapas – Nacionalinio lygmens el. sveikatos sistemos funkcijų įdiegimai sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – SPI);

5 etapas – Regioninių SPI vidaus procesų automatizavimas el. sveikatos sistemos funkcijoms vykdyti.

Pirmuosius du projekto etapus buvo planuota įgyvendinti, naudojant Pasaulio banko lėšas, trečiąjį ir penktąjį – Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas, o ketvirtąjį – SPI, SAM ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) lėšas.

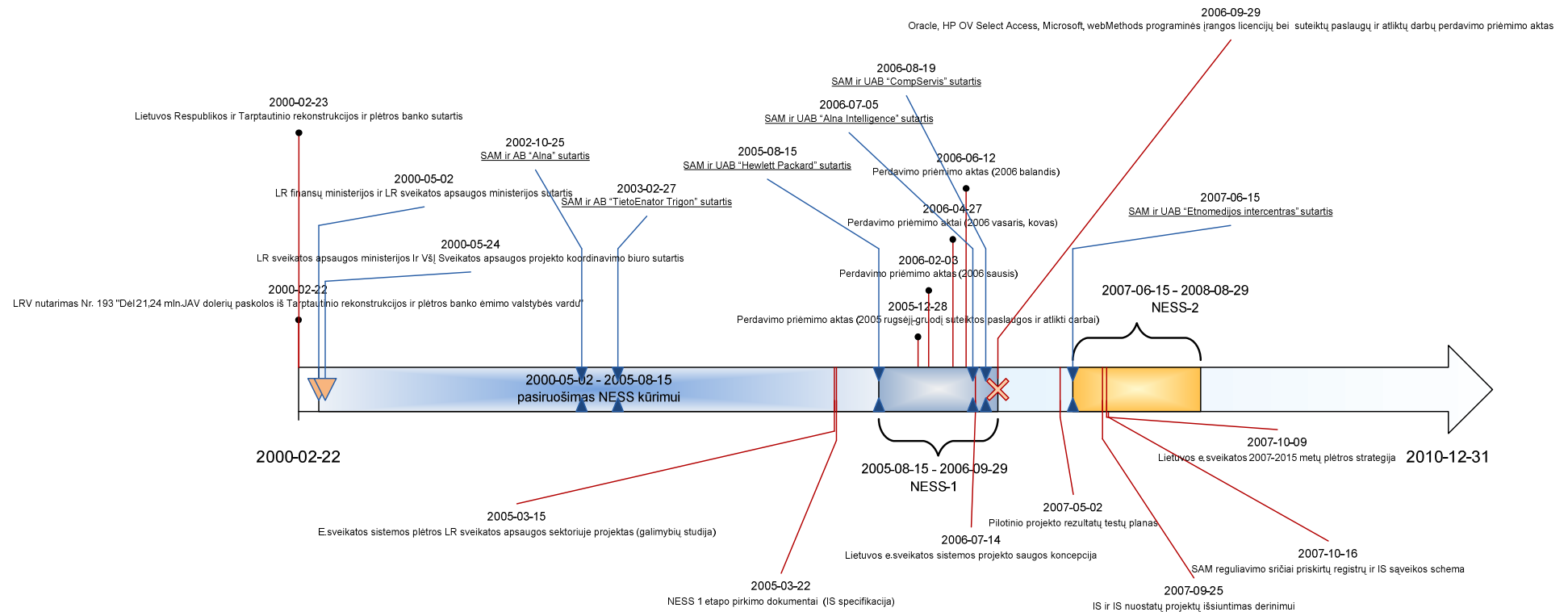
⁶¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-10-16 įsakymas Nr. V-836 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų registų ir informacinių sistemų sąveikos schemos patvirtinimo“.

⁶² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos“, 22 p.

⁶³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“, 74 psl.

Nacionalinės el. sveikatos sistemos raidos etapai pateikiami 1 paveiksle. Schemoje pateikiami atskirų el. sveikatos projektų vykdymo etapai, sudarytos sutartys ir strateginių el. sveikatos dokumentų patvirtinimo datos. Nuo Pasaulio banko lėšų skyrimo (2000 m.) iki sutarties dėl el. sveikatos kūrimo pasirašymo su UAB „Hewlett-Packard“ (2005 m.) vyko pasiruošimo darbai, šis etapas schemoje pavaizduotas mėlyna spalva. Pasirašius sutartį dėl el. sveikatos kūrimo, pradėti el. sveikatos pirmojo etapo kūrimo darbai (NESS branduolio ir keturių pagrindinių funkcijų kūrimas), schemoje projektas žymimas NESS-1. 2006 m. pradėta ruošti antrajam NESS kūrimo etapui (vienuolikos nacionalinių el. sveikatos funkcijų), 2007 m. pasirašyta sutartis su UAB „Etnomedijos Intercentras“, šis etapas schemoje žymimas NESS-2.

1 pav. Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos (NESS) raida Lietuvoje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

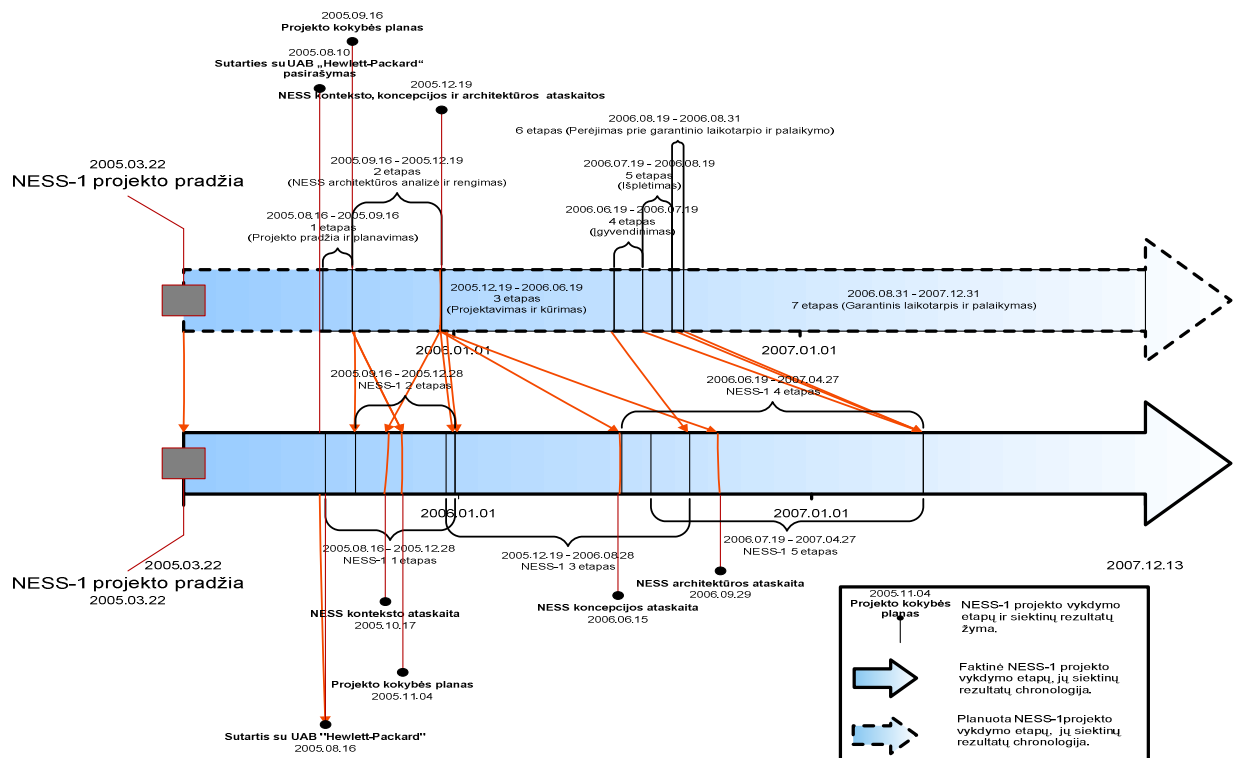
Auditoriai vertino iki 2007 m. balandžio 27 d. pasiektus NESS-1 projekto rezultatus. Šio vertinimo rezultatai pateikiami 6.1 skyriuje. Auditoriai nustatė, kad Lietuvos sveikatos projekto įvertinimo dokumente⁶⁴ numatyta, kad NESS pirkimo sutartis turi būti pasirašyta iki 2000 m. rugpjūčio mėnesio.

NESS kūrimui buvo rengiamasi penkerius metus ir tris mėnesius (nuo 2000 m. gegužės 2 d. iki 2005 m. rugpjūčio 15 d.). Vienerius metus buvo kuriamas NESS branduolys ir 4 funkcijos (NESS-1), o tai sudaro 16 proc. viso projekto vykdymo laiko. Numatyti projekto vykdymo terminai buvo nukeliami ir neatitiko etapų vykdymo terminų, numatytų NESS galimybių studijoje⁶⁵ (2 pav.).

SAM rašte teigiama⁶⁶, kad pasiruošimai darbai pradėti pagal Lietuvos sveikatos projekto pirkimo ir įgyvendinimo planą, patikslintą 2002 m. birželio mėnesį, ir truko apie du metus ir dešimt mėnesių.

Numatyti NESS-1 diegimo planai, grafikai ir jų įgyvendinimas pateikiamas 2 paveiksle.

2 pav. NESS-1 projekto diegimo planai, grafikai ir jų įgyvendinimas

Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁶⁴ Project appraisal document on a proposed loan in the amount of US\$ 21.2 million equivalent to the republic of Lithuania for a Health project November 5, 1999.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2008-02-20 raštas Nr. 10-(14,2-29)-999 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos informacinės sistemos bendrosios kontrolės vertinimo valstybinio audito ataskaitos projekto“.

Vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika⁶⁷, IS projekto valdymo etape turi būti sukurtas IS projekto planas, kuriame nustatyta, kaip IS projektas bus vykdomas ir tvarkomas.

SAM atskiro NESS projekto plano dokumento, kaip reikalaujama teisės aktuose⁶⁸, neparengė, bet, SAM teigimu⁶⁹, NESS projekto planą atitinka NESS-1 įgyvendinimo sutartis⁷⁰. Valstybinių auditorių nuomone, IS projekto planą atitinka sveikatos apsaugos ministro NESS galimybių studija⁷¹. Šiame dokumente buvo nustatyti NESS projekto sudėtinių dalių atlikimo terminai, vykdymui reikalingi išteklių ir numatomos darbų vykdymo procedūros. NESS-1 projekto sutartis vieną kartą buvo pakeista⁷², pratęsiant NESS-1 projekto vykdymo terminą trims mėnesiams, tačiau ir pasikeitusių terminų nebuvo laikomasi.

Sveikatos apsaugos ministerija neužtikrino, kad UAB „Hewlett-Packard“ laikytųsi sutartinių reikalavimų dėl NESS-1 projekto įgyvendinimo terminų (2 pav.).

3.4. NESS kūrimo rizikos valdymas

Pasaulinė praktika rodo, kad kūrimo rizika yra neatsiejama sudėtingų ir ilgalaikių projektų dalis, kurią būtina valdyti. Lietuvos Respublikos teisės aktuose nurodyta, kad valstybės IS specifikavimo stadijos metu būtina nustatyti IS kūrimo ribojimus (finansinius, techninius ir kt.)⁷³.

NESS-1 projekto kūrimo rizikos valdymas

NESS-1 projekto rizikos valdymo principai aprašyti 2005 m. lapkričio 17 d. El. sveikatos projekto kokybės plane⁷⁴. Sukurtas pirminis rizikų planas (rizikos registras)⁷⁵, numatyta, kad projekto rizika valdoma ir nagrinėjama reguliariai, kiekviename projekto vykdytojo surengtame posėdyje. Nustatytos pagrindinės rizikos sritys, rizika suklasifikuota, pateiktos rizikos kategorijos ir rizikos veiksmų lygis.

Vykdamas NESS-1 projektą pirminis rizikos planas buvo nuolat pildomas ir pateikiamas projekto pažangos ataskaitose⁷⁶. Jose buvo numatyta rizikos šalinimo strategija, šalinimo planai ir

⁶⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 22 p.

⁶⁸ Ten pat.

⁶⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006-09-21 raštas Nr. 10-(14.1.-29)-4531 „Dėl sudėtingų IS bendrosios kontrolės vertinimo klausimyno“.

⁷⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

⁷¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

⁷² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-05-29 1 keitimas.

⁷³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 17.4 p.

⁷⁴ UAB „Hewlett-Packard“ 2005-11-07 parengtas NESS-1 projekto kokybės planas (BZG0179-0004 v0.51 *LT Lithuanian eHealth System Development MoH Project Quality Plan*).

⁷⁵ UAB „Hewlett-Packard“ parengtas elektroninis dokumentas „e-Health Project Risks 2005“.

⁷⁶ UAB „Hewlett-Packard“ parengtos NESS-1 projekto pažangos ataskaitos.

atsakingi asmenys. Paskutinėje NESS-1 projekto pažangos ataskaitoje⁷⁷ UAB „Hewlett-Packard“ pateikė apibendrintą rizikų plano ataskaitą ir įvertino penkiolika nustatytų rizikų. Auditoriai pastebėjo, kad 2006 m. liepos 13 d. buvo kilusi rizika, jog NESS-1 projektui užbaigti liko per mažai laiko. Šiam projektui užbaigti iki 2006 m. rugsėjo mėnesio galėjo sutrukdyti nustatytos rizikos⁷⁸:

- ▶ buvo vėluojama patvirtinti NESS koncepcijas;
- ▶ nepakankamai aktyvus SAM atstovų dalyvavimas projekte;
- ▶ buvo vėluojama patvirtinti Projekto darbų tvarkos (užsakymo) dokumentą, kuris buvo neatskiriama sutarties dalis;
- ▶ kilo sunkumų dėl programinės įrangos licencijų, reikalingų programai kurti, įsigijimo.

Kaip galimi padariniai nurodomi:

- ▶ SAM ir UAB „Hewlett-Packard“ teisinis ginčas dėl sutarties sąlygų vykdymo;
- ▶ galimybė prarasti Pasaulio banko finansavimą;
- ▶ abejonė dėl galimybės vykdyti tolesnius NESS kūrimo etapus⁷⁹.

Valstybiniai auditoriai pastebėjo, kad Sveikatos apsaugos ministerija neįvertino rizikos dėl problemų, susijusių su sistemos perdavimu eksploatuoti.

NESS-2 projekto kūrimo rizikos valdymas

NESS-2 projekto sutarties 2006 m. balandžio 17 d. pakeitime⁸⁰ numatyta atlikti el. sveikatos sistemos paruošimo ir diegimo valdymo proceso dalyvių veiklos auditą.

Rizika

Iki 2007 m. gruodžio 20 d. el. sveikatos sistemos paruošimo ir diegimo valdymo proceso dalyvių veiklos vertinimas neatliktas. Neįvertinus sudarytos NESS-2 projekto valdymo dalyvių veiklos, gali būti neužtikrinta NESS-2 projekto kokybė ir kontrolė.

3.5. NESS projekto organizacinė struktūra

El. sveikatos galimybių studijoje⁸¹ buvo numatyta NESS projekto organizacinė schema. Auditoriai nustatė, kad NESS projekto valdymo proceso schemoje numatytos NESS darbo grupės ir komitetai buvo sudaryti 2005 metais, praėjus penkiems mėnesiams nuo el. sveikatos galimybių

⁷⁷ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-10-17 parengta NESS-1 projekto pažangos ataskaita Nr. BZG0179-0336 „Monthly project progress report September 2006“.

⁷⁸ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-07-05 parengta NESS-1 projekto pažangos ataskaita Nr. BZG0179-0199 „Monthly project progress report June 2006“.

⁷⁹ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-07-05 parengta NESS-1 projekto pažangos ataskaita Nr. BZG0179-0199 „Monthly project progress report June 2006“.

⁸⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006-04-17 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0023-01/S-123 „Dėl 2006 m. vasario 27 d. paramos teikimo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos projektui „E. sveikatos paslaugos“ įgyvendinti sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0 -02-04/0023 pakeitimo“.

studijos patvirtinimo⁸². 2006 m. balandžio 20 d. šios darbo grupės ir komitetai panaikinti⁸³.

Kiekvienam NESS projektui vykdyti buvo sudaromos atskiros valdymo struktūros.

NESS projekto bendra valdymo struktūra buvo numatyta el. sveikatos galimybių studijoje⁸⁴, tačiau Sveikatos apsaugos ministerija šios struktūros nesufurmavo.

Toliau ataskaitoje pateikiamas NESS-1 ir NESS-2 projektų valdymo struktūros ir numatytų funkcijų vykdymo vertinimas.

3.5.1. NESS-1 projekto valdymo struktūra

NESS-1 projektas buvo vykdomas vadovaujantis *Hewlett-Packard* pasauline projektų valdymo metodika (angl. *Global Method Project Management Methodology*⁸⁵), kuri atspindėta UAB „Hewlett-Packard“ parengtame NESS-1 projekto kokybės plane⁸⁶.

Sveikatos apsaugos ministerija nesivadovavo NESS-1 projekto kokybės plane⁸⁷ pateikta NESS-1 projekto įgyvendinimo metodika. Vykdamas NESS-1 projektą buvo pakeista šio projekto organizacinė struktūra, nesilaikoma numatyto šio projekto grafiko ir laiku nepasiekti kai kurie numatyti etapų rezultatai⁸⁸.

NESS-1 projekto valdymo struktūra buvo nustatyta SAM ir UAB „Hewlett-Packard“ sutartimi⁸⁹. Šioje struktūroje numatytos sprendimų generavimo, strateginių sprendimų priėmimo, kontrolės ir kitos funkcijos, būtinos sėkmingam projekto įgyvendinimui. Funkcijų ir kompetencijos aprašymai pateikti 4 priede. Sutarties keitimas buvo pasirašytas 2006 m. gegužės 29 d.⁹⁰ ir remiantis SAM ministro 2006 m. balandžio 20 d. įsakymu⁹¹ buvo pakeista NESS-1 projekto valdymo struktūra (3 pav.).

⁸¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

⁸² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-09-09 įsakymai: Nr. V-693 „Dėl e. sveikatos projekto priežiūros komiteto sudarymo“, Nr. V-695 „Dėl e. sveikatos projekto strateginio komiteto sudarymo“, Nr. V-696 „Dėl e. sveikatos projekto valdybos sudarymo“, Nr. V-697 „Dėl e. sveikatos projekto identifikavimo ir saugos darbo grupės sudarymo“, Nr. V-698 „Dėl e. sveikatos projekto registrų darbo grupės sudarymo“, Nr. V-699 „Dėl e. sveikatos projekto klinikinių paslaugų klasifikavimo, standartų nustatymo darbo grupės sudarymo“, Nr. V-700 „Dėl e. sveikatos projekto procesų ir funkcijų diegimo bei integravimo sričių darbo grupės sudarymo“, Nr. V-701 „Dėl už e. sveikatos projekto valdymo ir įgyvendinimo procesų ir procedūrų priežiūrą atsakingo asmens skyrimo“.

⁸³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-04-20 įsakymas Nr. V-298 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

⁸⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

⁸⁵ Prieiga per internetą <http://h20219.www2.hp.com/services/cache/78495-0-0-225-121.html>

⁸⁶ UAB „Hewlett-Packard“ 2005-11-07 parengtas NESS-1 projekto kokybės planas (BZG0179-0004 v0.51 *LT Lithuanian eHealth System Development MoH Project Quality Plan*).

⁸⁷ Ten pat.

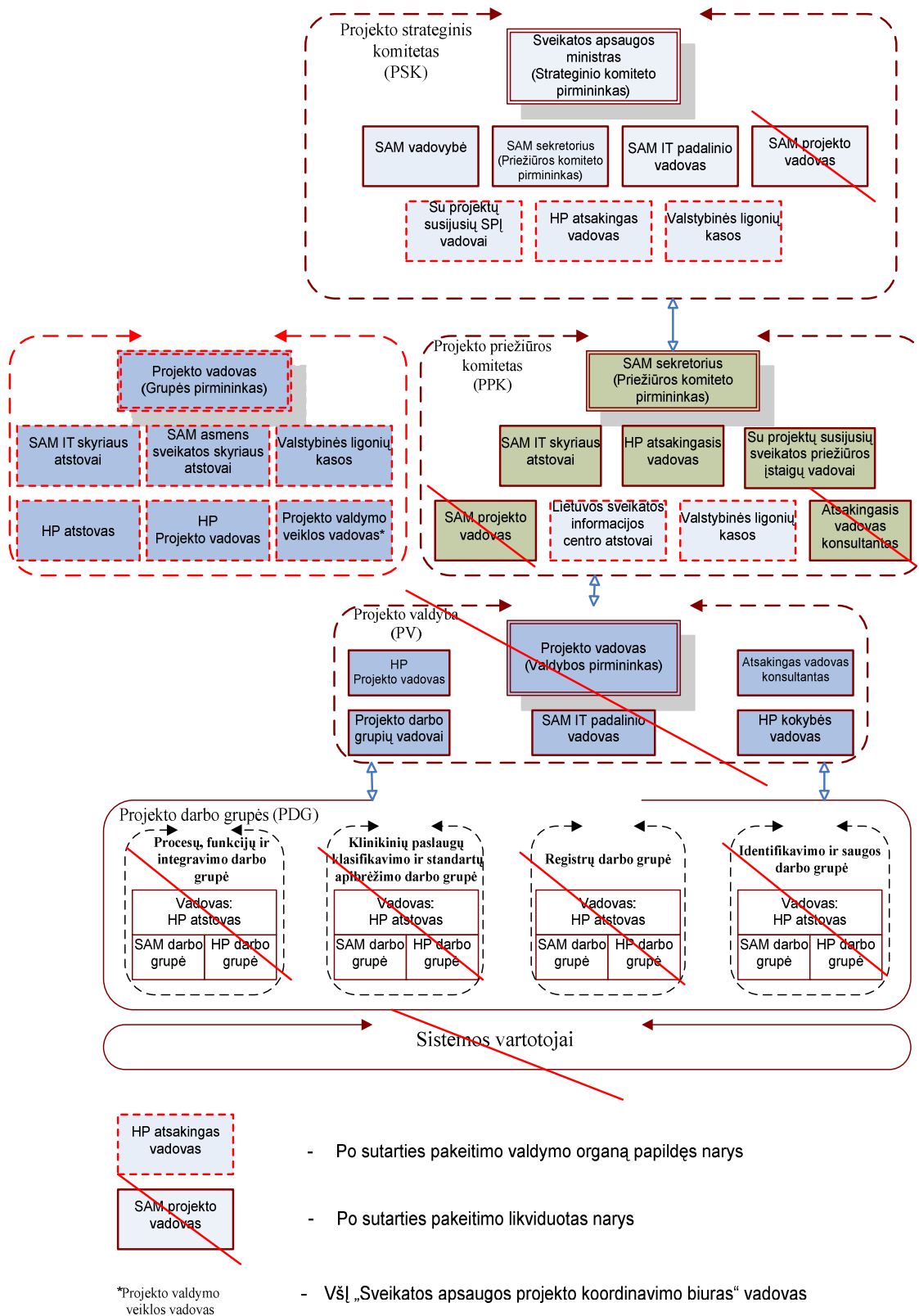
⁸⁸ Žr. 6.5 skyrių ir 6 priedo 1 lentelę.

⁸⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-05-29 1 keitimas.

⁹¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-04-20 įsakymas Nr. V-298 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

3 pav. NESS-1 projekto valdymo struktūra pakeitus sutartį⁹²

Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁹² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-05-29 1 keitimas.

Auditoriai nustatė, kad pasikeitė NESS-1 projekto el. sveikatos bandomojo projekto strateginio komiteto (toliau – Strateginis komitetas: vadovas – sveikatos apsaugos ministras Ž. Padaiga), el. sveikatos bandomojo projekto priežiūros komiteto (toliau – Priežiūros komitetas) ir Darbo grupės funkcijos. Pakeitus sutartį⁹³ Strateginis komitetas neprivalėjo susipažinti su el. sveikatos bandomojo projekto tarpiniais rezultatais ir ataskaitomis, todėl nekontroliavo NESS-1 projekto eigos. Strateginis komitetas turėjo patvirtinti tik galutinius projekto rezultatus.

Strateginio komiteto veikloje dalyvavo trijų sveikatos priežiūros įstaigų atstovai iš dešimties įtrauktų į el. sveikatos bandomąjį projektą, t. y. NESS-1 buvo kuriama nedalyvaujant pagrindiniams vartotojams.

Panaikinus NESS-1 projekto kokybės vadovo pareigybę ir pakeitus sutartį, projekto kokybės vadovo funkcijas (projekto vertinimo rezultatų ir vertinimo kriterijų nustatymas), taip pat kokybės užtikrinimo kontrolės funkciją turėjo atlikti Priežiūros komitetas kaip kolegialus organas⁹⁴. Priežiūros komitetas (vadovas – ministerijos sekretorius H. Baubinas) taip pat privalėjo užtikrinti, kad el. sveikatos bandomojo projekto rezultatus testuotų el. sveikatos bandomosios sistemos vartotojai⁹⁵. Audito metu nustatyta, kad nebuvo surengtas nė vienas Priežiūros komiteto posėdis, visi klausimai buvo sprendžiami el. sveikatos projekto strateginiame komitete⁹⁶.

Pakeitus „E. sveikatos bandomojo projekto organizacijos struktūrą“⁹⁷ projekto vadovu tapo H. Baubinas, kuris buvo ir Priežiūros komiteto vadovas. Projekto sekretoriato funkcijos NESS-1 projekto metu nesikeitė (4 priedas, 2 lentelė), tačiau pakeitus sutartį⁹⁸ sekretoriato vadovas buvo įtrauktas į Darbo grupės sudėtį, t. y. turėjo atlikti sprendimų priėmimo funkcijas, o ne vien kontroliuoti projekto eigą.

Auditoriai, susipažinę su Strateginio komiteto, Priežiūros komiteto, el. sveikatos bandomojo projekto valdybos (toliau – Valdyba), funkcinių grupių veiklos medžiaga, sudarė šių grupių veiklos laiko skales (4 pav.).

⁹³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-05-29 1 keitimas.

⁹⁴ Ten pat.

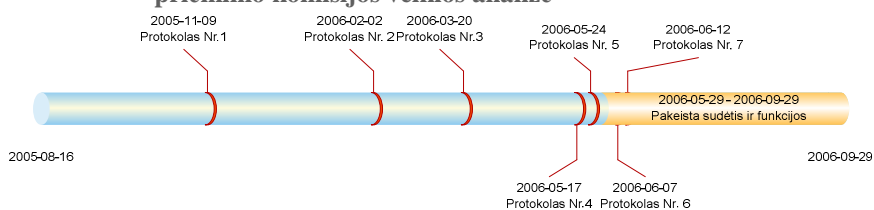
⁹⁵ Ten pat.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006-10-12 raštas Nr. 10-(14.1-29)-4967 „Dėl duomenų pateikimo“.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-05-29 1 keitimas.

⁹⁸ Ten pat.

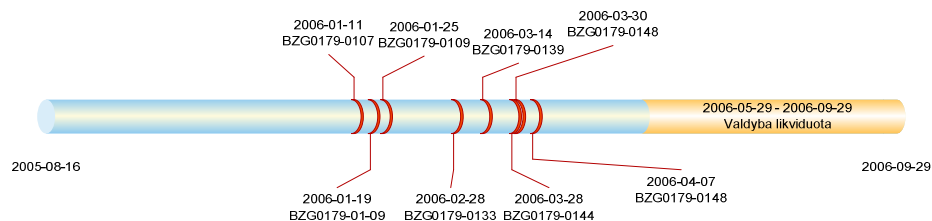
4 pav. NESS-1 projekto Strateginio ir Priežiūros komitetų, Valdybos, Darbo grupių, Darbų priėmimo komisijos veiklos analizė

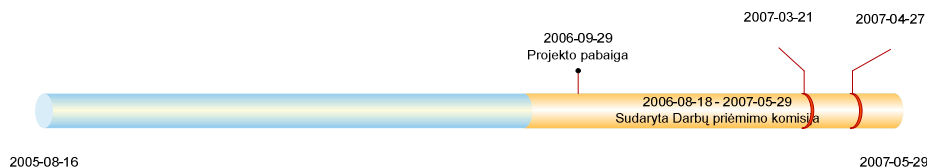
El. sveikatos bandomojo projekto Strateginio komiteto veikla

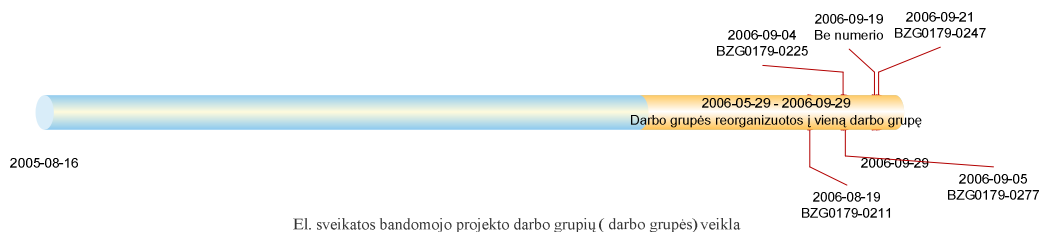
El. sveikatos bandomojo projekto Priežiūros komiteto veikla

El. sveikatos bandomojo projekto valdybos veikla

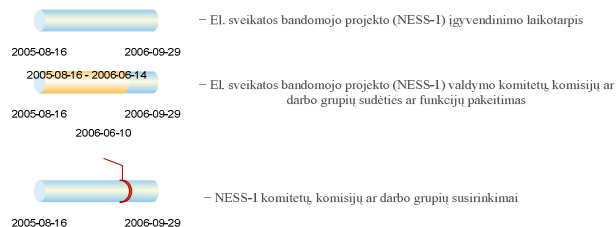

El. sveikatos bandomojo projekto Darbų priėmimo komisijos veikla

El. sveikatos bandomojo projekto darbo grupių (darbo grupės) veikla

Ženklių ir žymėjimų paaiškinimai

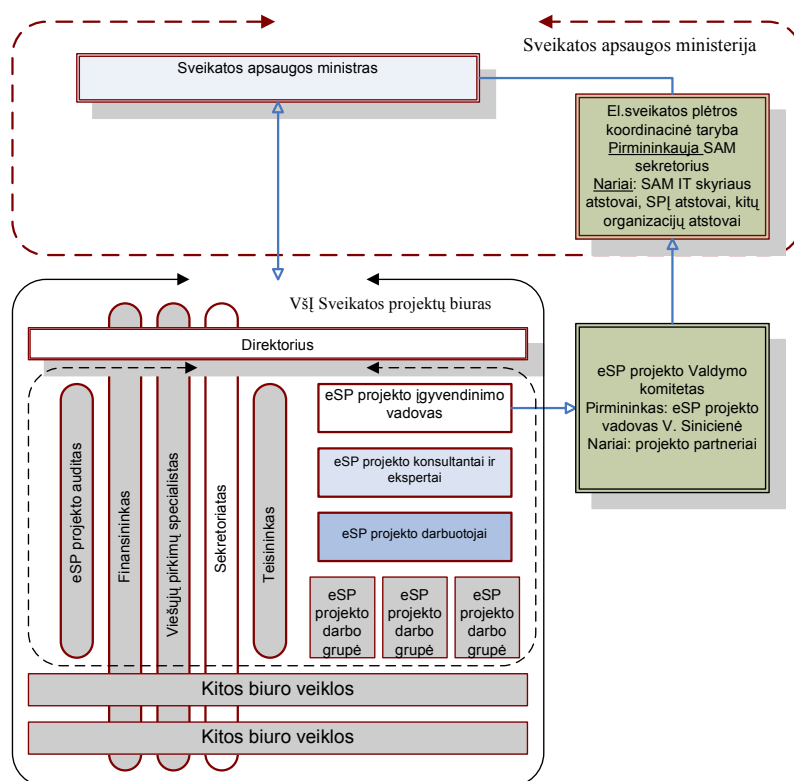
Šaltinis – Valstybės kontrolė

Sveikatos apsaugos ministerija netinkamai valdė NESS-1 projekto eigą, neužtikrino projekto kokybės priežiūros ir nesilaikė nustatytų kontrolės taškų, NESS buvo kuriama nedalyvaujant pagrindiniams vartotojams.

3.5.2. NESS-2 projekto valdymo struktūra

NESS-2 projekto valdymo struktūra buvo numatyta sutartyje⁹⁹. Šioje struktūroje turėjo dalyvauti sveikatos priežiūros gydymo įstaigų atstovai (ekspertai) visuose valdymo lygiuose: darbo grupėse (kaip techniniai ekspertai ir sprendimų pateikėjai), NESS-2 projekto įgyvendinimo grupėje (sprendimų priėmimo lygis) ir NESS-2 Valdymo komiteto veikloje (strateginis vadovavimas NESS-2 projektui). Sveikatos apsaugos ministras¹⁰⁰ 2006 m. lapkričio 28 d. įsakymu nustatė naują NESS-2 projekto įgyvendinimo valdymo struktūrą (5 pav.).

5 pav. NESS-2 projekto (schemoje žymimas eSP) valdymo struktūra pakeitus sutartį

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Susipažinę su NESS-2 projekto valdymo struktūra ir jos narių atliekamomis funkcijomis, auditoriai pastebėjo, kad NESS-2 projekto valdymo struktūroje tie patys asmenys atlieka¹⁰¹ kelias, mūsų nuomone, tarpusavyje nesuderinamas funkcijas (pvz., projekto įgyvendinimo vadovas atlieka Nacionalinio IT konsultanto ir Klaipėdos universitetinės ligoninės el. sveikatos projektų

⁹⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006-02-27 sutartis Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0023/S-250/S64 „Paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004–2006 metų Bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra““.

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-11-28 įsakymas Nr. V-994 „Dėl e. sveikatos paslaugų projekto valdymo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo tvirtinimo“.

¹⁰¹ Susitarimas dėl 2005-03-15 jungtinės veiklos sutarties Nr. S-27, vykdam BPD 3 priemonės projektą „E. sveikatos paslaugos“, pakeitimo Nr. 1, 2007-03-02 Nr. S-97.

įgyvendinimo skyriaus projekto vadovo pareigas; projekto teisininkas atlieka projekto įgyvendinimo vadovo pavaduotojo ir Viešųjų pirkimų konsultanto pareigas).

Rizika

Valstybinių auditorių nuomone, kai vienas asmuo atlieka sunkiai suderinamus projekto įgyvendinimo darbus, atsiranda rizika dėl projekto kokybės ir rezultatų.

Pasikeitus NESS-2 projekto valdymo struktūrai, Projekto įgyvendinimo grupėje neliko nė vieno SPĮ atstovo, darbiniai NESS-2 projekto klausimai iki 2007 m. gruodžio 5 d. buvo sprendžiami nedalyvaujant pagrindinių vartotojų dalyvavimo¹⁰². Iki šio audito pabaigos (2007 m. gruodžio 20 d.) buvo sudarytos trys NESS-2 darbo grupės¹⁰³, kuriose dalyvavo ir SPĮ atstovai.

NESS-2 projekto valdymo komitetų ir darbo grupių veiklos auditoriai išsamiau nenagrinėjo, nes audituojamu laikotarpiu buvo pradėtos vykdyti NESS-2 projekto sutartys.

3.6. NESS finansavimo šaltiniai

Lietuvos Respublikos teisės aktai valstybės informacinės sistemos kūrimo proceso metu įpareigoja valstybės IS kūrėjus atlikti kompiuterizuojamo objekto sąnaudų analizę, nustatyti finansinius ir kitus poreikius bei IS kūrimo proceso ribojimus, numatyti IS projekto finansavimo šaltinius ir finansavimo tvarką¹⁰⁴.

Valstybės investicijų 2000–2002 metų programoje¹⁰⁵ numatyta, kad Sveikatos apsaugos ministerijos Lietuvos sveikatos projektui finansuoti bus panaudota Pasaulio banko paskola. 1999 m. lapkričio 5 d. parengtas¹⁰⁶ Lietuvos sveikatos projekto įvertinimo dokumentas, kuriame numatyta, kad NESS pirkimo sutartis turi būti pasirašyta iki 2000 m. rugpjūčio mėnesio.

NESS projekto finansavimo šaltinius ir tvarką SAM patvirtino 2005 m. kovo 15 d. el. sveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projekte (galimybių studijoje)¹⁰⁷.

NESS galimybių studija buvo patvirtinta praėjus penkeriems metams po Vyriausybės sprendimo imti paskolą Lietuvos sveikatos projektui finansuoti ir likus pusantrų metų iki Pasaulio banko paskolos galiojimo termino pabaigos.

¹⁰² El. sveikatos paslaugų projekto įgyvendinimo grupės 2007-06-20 pasitarimo protokolas Nr.07-06-20-SAM-001.

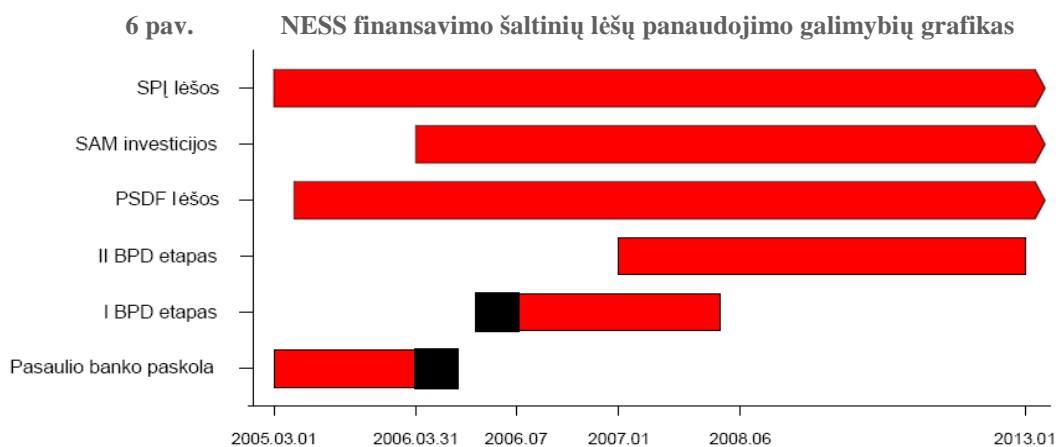
¹⁰³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-12-05 įsakymai Nr. V-992, Nr. V-995 ir Nr. V-996 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

¹⁰⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 20 ir 22 p.

¹⁰⁵ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos parengtai „Valstybės investicijų 2000–2002 metų programai (2000 metai)“ pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-12-01 posėdyje protokoliniu sprendimu Nr. 52 (11).

¹⁰⁶ *Project appraisal document on a proposed loan in the amount of US\$ 21.2 million equivalent to the republic of Lithuania for a Health project November 5, 1999.*

NESS projektui įgyvendinti planuota panaudoti lėšas iš šių šaltinių: Pasaulio banko (paskola), Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, SAM investicinių programų, SPI (6 pav.).

NESS galimybių studijoje pateiktame paveiksle juoda spalva pažymėta¹⁰⁸:

- ▶ galimas Pasaulio banko paskolos lengvatinis periodas (angl. *Grace period*), kurio metu paskolos lėšos galėtų būti naudojamos po paskolos galiojimo periodo pabaigos, tačiau tik atsiskaitymui už darbus, paslaugas ar prekes, įsigytas iki paskolos galiojimo periodo pabaigos;
- ▶ Pasaulio banko I etapo įgyvendinimo galimas vėlavimas dėl nenumatytų priežasčių arba jei nusitęstų Lietuvos sveikatos projekto įgyvendinimo pabaiga.

SPI – sveikatos priežiūros įstaiga, PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

Šaltinis – eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas¹⁰⁹

NESS galimybių studijos patvirtinimo metu Sveikatos apsaugos ministerija išvelgė riziką (6 pav.) dėl galimo NESS-1 projekto darbų vėlavimo, tačiau pasirašant NESS-1 projekto vykdymo sutartį į šią riziką nebuvo atsižvelgta.

NESS galimybių studijoje¹¹⁰ buvo numatyta, kad lėšos bus panaudotos taip:

- ▶ naudojant Pasaulio banko lėšas parengta ši galimybių studija ir NESS-1 pirkimo dokumentai¹¹¹;
- ▶ PSDF lėšos bus panaudotos sistemos eksploatacijai (priežiūrai, telekomunikaciniams kaštams);

¹⁰⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

¹⁰⁸ Informacija pateikta 2007-12-17 Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Informacinių technologijų skyriaus vyresniosios specialistės D. Gregerytės el. laiške.

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

¹¹¹ NESS-1 pirkimo dokumentai patvirtinti 2005-03-22 (*Republic of Lithuania Ministry of Health, Lithuanian Health Project, Loan No. IBRD 7001-LT, Identification Number: # 209-2005, Bid documents „E-Health system development, March 2005*).

- ▶ SAM investicinių programų lėšos turėjo būti skirtos įstaigų kompiuterizavimui, sistemos plėtrai ir vartotojų mokymams;
- ▶ SPI lėšos turėjo būti naudojamos darbuotojų kompiuteriniam raštingumui didinti, darbo vietoms kompiuterizuoti ir el. sveikatos sistemoms diegti įstaigose.

SAM neturi informacijos apie sveikatos priežiūros įstaigų lėšas, skirtas el. sveikatai kurti¹¹².

Valstybiniai auditoriai išsamiau nagrinėjo NESS kūrimo finansavimą Pasaulio banko paskolos, Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento ir valstybės biudžeto lėšomis.

Audito metu nustatyta, kad NESS kūrimo, įrangos ir konsultavimo paslaugoms įsigyti iki 2007 m. gruodžio 20 d. buvo panaudota 17,035 mln. Lt. (7 pav.).

Pasaulio banko duomenimis¹¹³, iš Lietuvos sveikatos projektui skirtų Pasaulio banko lėšų NESS kūrimui skirta 8,9 proc. (12,852 mln. Lt¹¹⁴), sudaryta sutartis su UAB „Hewlett – Packard“ už 8,865 mln. Lt. NESS įrangai įsigyti skirta 4,313 mln. Lt (sutartys su UAB „Alna Intelligence“ ir UAB „Compservis“).

Be to, vykdant SPI restruktūrizavimo projektus, finansuojamus iš Pasaulio banko lėšų, papildomai buvo įsigyta kompiuterinės įrangos už 1,551 mln. Lt.

Su Europos Sąjungos PHARE projektų rengimo fondu 2004 m. balandžio 21 d. pasirašyta sutartis¹¹⁵ už 99 796,00 eurų (344 576,00¹¹⁶ Lt) projektui „Informacinių technologijų infrastruktūros modernizavimas ir sveikatos priežiūros institucijų darbo krūvio optimizavimas, plėtojant integruotus IT sprendimus“ finansuoti (sudaryta sutartis su *IBF* dėl konsultavimo paslaugų).

Sveikatos apsaugos ministerija iš valstybės biudžeto 2006 m. valstybės kapitalo investiciniams projektams numatytų lėšų panaudojo 992 849,64 Lt kompiuterinei įrangai, skirtai NESS administravimui, įsigyti (sudaryta sutartis su UAB „Aideta“).

SAM projektui „eSveikatos paslaugos“ įgyvendinti 2006 m. sausio 4 d.¹¹⁷ skirta 18,924 mln. Lt pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (toliau – BPD) 3.3 priemonę. 2006 m. birželio 15 d. pasirašyta¹¹⁸ sutartis su UAB „Etnomedijos intercentras“

¹¹² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-12-07 raštas Nr. 10-(14.2-29)-6817 „Dėl informacijos pateikimo“.

¹¹³ Prieiga per internetą http://web.worldbank.org/external/projects/main?Projectid=P035780&theSitePK=40941&pagePK=51351018&piPK=51351158&menuPK=228440&category=projects&Projectid=P035780&pagenumber=1&pagesize=50&totalrecords=15&sortBy=CONTR_DESC&sortorder=DESC.

¹¹⁴ Skirta 3, 213 mln. JAV dolerių. 2000-02-22 oficialus Lietuvos banko patvirtintas lito kursas – 4 Lt už 1 JAV dolerį.

¹¹⁵ Vši Centrinės projektų valdymo agentūros, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir *IBF International Consulting* 2004-04-21 sutartis Nr. LT2002/000-620.05.01-03.04/6537905-01-01-004.

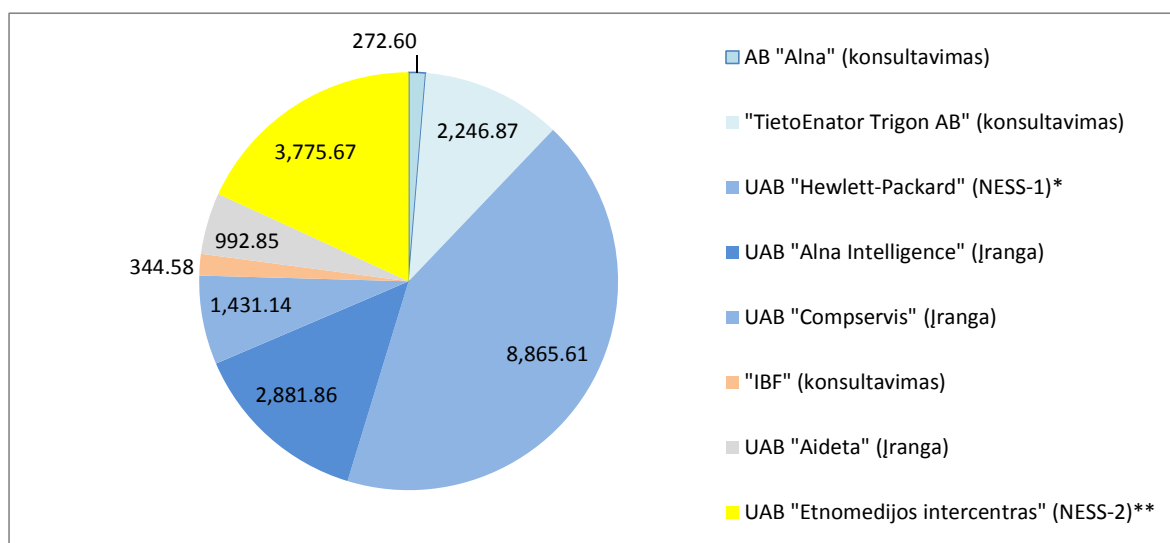
¹¹⁶ Oficialus lito kursas – 3,4528 Lt už 1 eurą, galiojantis nuo 2002-02-02, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės (Žin., 2002, Nr. 12-417) ir Lietuvos banko valdybos (Žin., 2002, Nr. 12-453) nutarimais.

¹¹⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-01-04 įsakymas Nr. T-2 „Dėl paramos skyrimo ir neskyrimo pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ paskelbtus kvietimus“.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Etnomedijos intercentras“ 2007-06-15 paslaugų pirkimo sutartis Nr. EMC 07/06-14/S-185.

(3,776 mln. Lt), tačiau iki audito pabaigos projektui skirtų pinigų dar nėra nebuvo išmokėta (7 pav.).

7 pav. Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos (NESS) kūrimui, įrangos ir konsultavimo paslaugoms įsigyti panaudotos lėšos (tūkst. Lt)

ES struktūrinių fondų lėšos

Valstybės biudžeto lėšos

PHARE lėšos

Pasaulio banko paskolos lėšos (pažymėta mėlynais atspalviais)

* Nurodyta suma pagal 2 sutarties su UAB „Hewlett-Packard“ pakeitimą (2006-08-28)

** 2007-06-15 sudaryta sutartis su UAB „Etnomedijos Intercentras“, tačiau iki 2007-12-31 lėšos nebuvo panaudotos.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Antras NESS kūrimo etapas finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis, projektui skirta 18,9 mln. Lt.¹¹⁹

IVPK, kaip institucija, kuri įregistruoja ir įteisina valstybės IS, nepaisant to, kad NESS-1 projekto rezultatai nebuvo įregistruoti, 2006 m. sausio 4 d. skyrė¹²⁰ paramą NESS-2 projektui finansuoti.

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skyrė¹²¹ ES struktūrinių fondų paramą NESS-2 projektui ir pritarė tolesniam projekto vykdymui, neatsižvelgdamas į tai, kad NESS nuostatų projektas ir NESS specifikacija nebuvo derinti su Informacinės visuomenės plėtros komitetu ir NESS nebuvo įsteigta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus (2.1 skyrius).

¹¹⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-01-04 įsakymas Nr. T-2 „Dėl paramos skyrimo ir neskyrimo pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ paskelbtus kvietimus“.

¹²⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-01-04 įsakymas Nr. T-2 „Dėl paramos skyrimo ir neskyrimo pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ paskelbtus kvietimus“.

¹²¹ Ten pat.

3.7. NESS lėšų administravimas, jų panaudojimas ir turto apskaitymas

Lietuvos sveikatos projekto lėšų administravimas pagal sutartį buvo perduotas¹²² Projektų biurui. Sutartyje numatyta, kad šis biuras atsako ir už konkursų SAM vardu skelbimą, sutarčių sudarymą, prekių, paslaugų ir išlaidų apmokėjimą. Valstybiniai auditoriai įvertino SAM ir Projektų biuro pasirašytas sutartis:

- ▶ SAM (ministras Raimundas Alekna) (įgaliotojas) 2000 m. gegužės 24 d. sudarė sutartį Nr.35/2¹²³ su Projektų biuru (įgaliotiniu) dėl Pasaulio banko paskolos bei kitų paskolų lėšų, skirtų Lietuvos sveikatos projektui įgyvendinti, administravimo.
- ▶ SAM (ministras Žilvinas Padaiga) (įgaliotojas) 2005 m. gegužės 31 d. pasirašė sutartį Nr. S-97/ LSPS -1¹²⁴ su Projektų biuru (įgaliotiniu) dėl teisinių veiksmų atlikimo. Įgaliotinis išpareigojo įgaliotojo vardu priimti iš pardavėjų prekes pasirašant valstybės turto, perduodamo pagal panaudos sutartį, perdavimo ir priėmimo aktus (sutarties 1.1.1 punktas), pasirašyti valstybės turto panaudos sutartis ir valstybės turto, perduodamo pagal panaudos sutartis, perdavimo ir priėmimo aktus su įstaigomis (sutarties 1.1.2 punktas).
- ▶ SAM (ministras Rimvydas Turčinskas) 2006 m. lapkričio 28 d. pasirašė pavidimo sutartį Nr. S-257¹²⁵ su Projektų biuru dėl „E. sveikatos paslaugų“ projekto administravimo.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad Sveikatos apsaugos ministerija pirko minėtas paslaugas iš Projektų biuro, netaikydama nė vieno iš Viešųjų pirkimų įstatyme¹²⁶ nurodytų pirkimo būdų.

NESS-1 skirtų lėšų panaudojimo vertinimas

Auditoriai nustatė, kad 2006 m. rugpjūčio mėnesį sutartis¹²⁷ buvo pakeista atsisakant priežiūros paslaugų už 1 002 279,00 Lt¹²⁸ (1 pastebėjimas) ir sumažinant projekto metu teikiamų techninės įrangos nuomos paslaugų įkainius (23 600,00 Lt)¹²⁹.

¹²² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir VšĮ Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuro 2000-05-24 sutartis Nr. 35/2.

¹²³ Ten pat.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir VšĮ Sveikatos apsaugos projekto koordinavimo biuro 2005-05-31 sutartis Nr. S-97/LSPS-1.

¹²⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir VšĮ Sveikatos projekto biuro 2006-11-28 sutartis Nr. S-257.

¹²⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-05-22 Nr. X-471.

¹²⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹²⁸ 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos el. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-08-28 2 keitimas.

¹²⁹ Projekto metu teikiamų techninės įrangos paslaugų kaina sumažėjo nuomos mokesčio už 42 asmeninius kompiuterius dydžiu – 23 600 Lt su PVM (2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos el. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-08-28 2 keitimas).

1 pastebėjimas

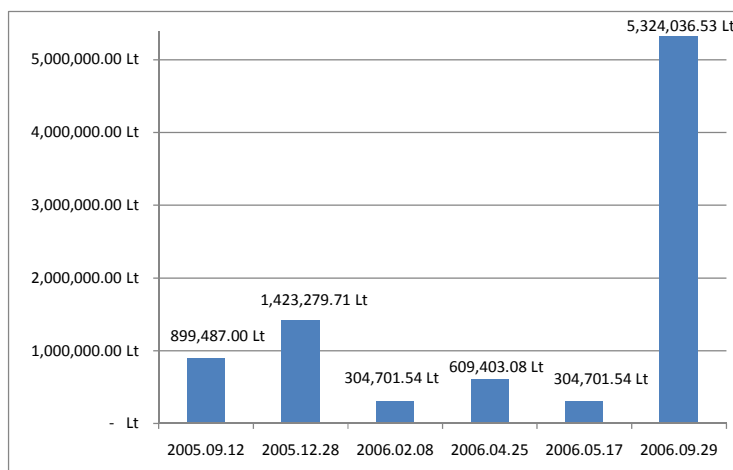
Antrajame sutarties pakeitime sutarties šalys (UAB „Hewlett-Packard“ ir SAM) susitarė, kad „El. sveikatos sistemos priežiūrą bei eksploatavimą SAM užtikrins pagal atskirą sutartį su priežiūros teikėju ir periodinių kainų įtraukimą į kitų metų šalies biudžetą“¹³⁰.

Po šio pakeitimo sutarties suma sumažėjo tik 129 259,60 Lt, nes į sutarties darbų apimtį buvo įtraukti¹³¹ papildomi darbai už 977 595,78 Lt.

Atlikę antrojo sutarties pakeitimo¹³² analizę, auditoriai nustatė, kad darbai, kurie sutarties pakeitime buvo nurodyti kaip papildomi (pvz., peržiūrėti paciento įrašus, įvesti ir išsaugoti epikrizę), jau buvo numatyti pirmoje sutarties versijoje¹³³.

Auditoriai peržiūrėjo už NESS-1 kūrimą SAM gautas sąskaitas, NESS-1 darbų ir programinės įrangos priėmimo–perdavimo aktus, sudarė NESS-1 projekto faktinių išlaidų grafiką (8 pav.).

8 pav. NESS-1 projekto sutarties faktinės išlaidos

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Iki 2006 m. pabaigos UAB „Hewlett-Packard“ pervesta 5,324 mln. Lt. (494 557,44 Lt sumokėta avansu), nors pagal sutartį¹³⁴ galutinis mokėjimas buvo numatytas priėmus eksploatuoti visiškai integruotą ir ištestuotą sistemą.

Auditoriai pažymi, kad nors NESS-1 projekto vykdymo sutartyje buvo numatyta, kad sisteminė programinė įranga lieka tiekėjo (UAB „Hewlett-Packard“) nuosavybe, tačiau 2006 m. rugsėjo 29 d. buvo pasirašytas *Microsoft* licencijų perdavimo aktas (perduotos sisteminės įrangos kaina – 25 464,40 Lt).

¹³⁰ 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos el. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-08-28 2 keitimas.

¹³¹ Ten pat.

¹³² Ten pat.

¹³³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹³⁴ 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos el. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-08-28 2 keitimas.

NESS turto apskaitymas

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad NESS-1 projekto metu sukurta (2007 m. balandžio 27 d.) NESS programinė įranga (8 865,61 tūkst. Lt) SAM buhalterinėje apskaitoje 2007 m. liepos 12 d. užpajamuota kaip ilgalaikis nematerialusis turtas. Auditoriai atrankos būdu patikrino, kaip buvo apskaitytas vykdant NESS projektą įsigytas materialusis turtas, ir nustatė, kad kompiuterinė įranga SAM buvo užpajamuota kaip ilgalaikis materialusis turtas ir pagal sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugsėjo 8 d. įsakymu¹³⁵ patvirtintą tvarką perduodama viešosioms įstaigoms įstatymo nustatyta tvarka.

Auditoriai nustatė, kad numatytos NESS finansavimo šaltinių naudojimo galimybės nebuvo išnaudotos planuotam rezultatyvumui ir numatytiems tikslams pasiekti. NESS kūrimui, įrangai ir konsultavimo paslaugoms skirtos lėšos – 17,035 mln. Lt – buvo panaudotos nepakankamai rezultatyviai, nes:

- Pasaulio banko projekto lėšomis įsigyta įranga (4,313 mln. Lt) buvo paskirta trylikai bandomojo projekto įstaigų, kuriose audito metu NESS nebuvo eksploatuojama;
- NESS sistema sutartyje numatyta apimtimi neeksploatuojama, su NESS valstybinio audito metu dirbo tik vienos SPI aštuoni bendrosios praktikos gydytojai.

4. NESS KONSTRAVIMAS

Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹³⁶ numato, kad valstybės IS konstravimo stadijoje turėtų būti suprojektuoti ir sukurti arba įsigyti reikalingi IS komponentai ir sujungti į visumą. Turėtų būti įsitikinama, ar sukonstruota valstybės IS tenkina IS specifikacijoje ir parengtame IS projekte suformuluotus reikalavimus.

NESS-1 projekto metu UAB „Hewlett-Packard“ pateikė SAM sisteminę ir sukurta programinę įrangą (su išėties tekstais) bei dokumentaciją (instaliavimo planus, NESS naudotojo vadovą, duomenų pakrovimo instrukciją ir kitus)¹³⁷.

Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹³⁸ numato, kad valstybės IS konstravimo stadijos metu turėtų būti atliekami IS komponentų bandymai, bandymų rezultatai dokumentuojami, o pastebėti trūkumai šalinami.

Pilotinio projekto testų rezultatų plane¹³⁹, patvirtintame 2007 m. gegužės 2 d., pateikti NESS-1 projekto rezultatų priėmimo principai ir nurodyta, kad bus atliekamas NESS branduolio ir

¹³⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-09-08 įsakymas Nr. V-742 „Dėl turto perdavimo“.

¹³⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 30 p.

¹³⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-03-15 raštas Nr. 10-(14.3-29)-1417 „Dėl NESS dokumentacijos ir instaliacijų“.

¹³⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 31 p.

registrų testavimas ir priėmimas (trukmė 5 dienos), integruotos el. sveikatos pilotinės sistemos testavimas (trukmė 2 dienos) ir perduota pilotinio projekto tvarkoje¹⁴⁰ įvardyta sistemos dokumentacija.

NESS branduolio registrų ir klasifikatorių testavimas ir priėmimas buvo vykdomas pagal registrų ir klasifikatorių testavimo planą¹⁴¹. NESS-1 testavimą pagal NESS-1 projekto vykdytojo parengtą testavimo metodiką ir planą¹⁴² vykdė du SAM ir VLK informacinių technologijų specialistai. NESS-1 projekto vykdytojui buvo pateiktas testavimo metu specialistų pildytas elektroninis žurnalas. Papildomai apie testavimo metu pastebėtas klaidas ar neatitikimus buvo pranešama telefonu. Vykdytojui ištaisius klaidas, pasirašytas testavimo priėmimo–perdavimo aktas.

NESS-1 branduolio registrų ir klasifikatorių testų rezultatai priimti 2007 m. gegužės 2 d., nurodant, kad visi numatyti testai atlikti sėkmingai:

- ▶ duomenų rinkinio pilnumo ir pradinių duomenų pakrovimo testai – 100 proc.;
- ▶ galimybės atlikti veiksmus su registro ar klasifikatoriaus objektu testas – 87 proc.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad NESS-1 projekto priėmimo rezultatų testų planas patvirtintas tą pačią dieną (2007 m. gegužės 2 d.) kaip ir priimti NESS-1 branduolio registrų ir klasifikatorių testavimo rezultatai, nors NESS-1 projekto priėmimo rezultatų testų plane buvo numatyta, kad NESS-1 branduolio registrų ir klasifikatorių testavimai turi būti vykdomi penkias dienas.

Integruotos el. sveikatos pilotinės sistemos testavimas turėjo būti atliekamas pagal Pilotinio projekto testų rezultatų planą¹⁴³ NESS vartotojo sąsają testavo SAM informacinių technologijų skyriaus specialistas, jis registravo ir NESS-1 bandomosios eksploatacijos vartotojų pastabas (išsamiau bandomoji NESS-1 eksploatacija aprašyta 5.3 skyriuje). Sveikatos priežiūros specialistai NESS-1 testavimų neatliko, kaip buvo numatyta sutartyje. NESS naudotojo darbo vietos testavimo rezultatai pateikti baigiamojo NESS-1 priėmimo–perdavimo akto (2007 m. balandžio 27 d.) 1 priede¹⁴⁴.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad baigiamasis NESS-1 priėmimo–perdavimo aktas pasirašytas anksčiau (2007 m. balandžio 27 d.), nei patvirtintas NESS-1 projekto

¹³⁹ UAB „Hewlett-Packard“ 2007-03-20 parengtas (2007-05-02 patvirtintas SAM) Pilotinio projekto rezultatų testų planas BZG0179-0236 (v0.05 *NESS Acceptance Plan*).

¹⁴⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ pakeitimo Nr.2 2006-08-16 priedas Nr.1 „Pilotinio projekto darbų tvarka“.

¹⁴¹ UAB „Hewlett-Packard“ parengtas NESS branduolio registrų ir klasifikatorių testavimo planas BZG0179-0265 (v1 *NESS R&C Acceptance test plan*).

¹⁴² UAB „Hewlett-Packard“ 2007-03-20 parengtas Pilotinio projekto rezultatų testų planas BZG0179-0236 (v0.05 *NESS Acceptance Plan*).

¹⁴³ UAB „Hewlett-Packard“ 2007-03-20 parengtas (2007-05-02 patvirtintas SAM) Pilotinio projekto rezultatų testų planas BZG0179-0236 (v0.05 *NESS Acceptance Plan*).

¹⁴⁴ E. sveikatos sistemos projekto 2007-04-27 2006–2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas Nr. BZG0179.

priėmimo rezultatų testų planas ir priimti NESS-1 branduolio registrų ir klasifikatorių testavimo rezultatai (2007 m. gegužės 2 d.). NESS diegimas, bandomoji eksploatacija ir sistemos priėmimas buvo vykdomas nebaigus testavimo darbų, nesilaikant teisės aktų reikalavimų¹⁴⁵.

5. NESS DIEGIMAS IR EKSPLOATAVIMAS

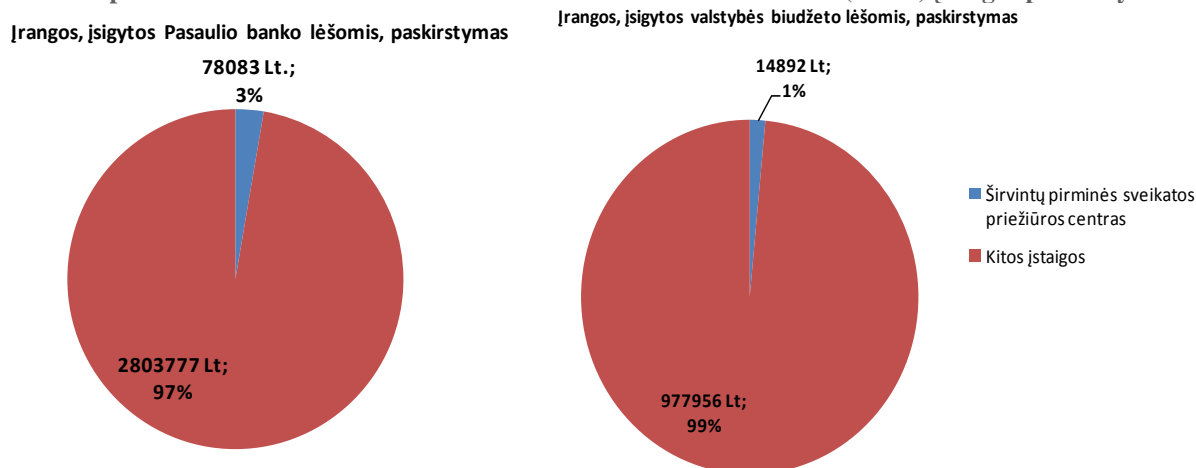
Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹⁴⁶ numato, kad valstybės IS diegimo stadijoje turėtų būti parengtos darbo vietos ir išmokyti dirbti būsiami IS vartotojai.

5.1. NESS-1 darbo vietų parengimas

SAM įsigyta kompiuterinė įranga buvo paskirstyta ne visiems NESS-1 projekte numatytiems bandomojo projekto vykdytojams (skirta trylikai SPI iš 21 turėjusios dalyvauti NESS-1 projekte). Auditoriai, apklausę 21 SPI, nustatė, kad įstaigos neturi pakankamai informacijos apie NESS projektą, gauta įranga naudojama ne darbui su NESS.

2007 m. gruodžio 20 d. duomenimis, iš 4,313 mln. Lt, išleistų įrangai įsigyti¹⁴⁷ Pasaulio banko lėšomis, tik 3 proc. naudojami darbui su NESS (9 pav.). Likusią įrangą SPI naudoja savo nuožiūra, nes šiose įstaigose neįdiegta NESS programinė įranga.

9 pav. Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos (NESS) įrangos paskirstymas

Šaltinis – Valstybės kontrolė

¹⁴⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 1 p.

¹⁴⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 37.2 p.

¹⁴⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Alna Intelligence“ 2006-07-05 sutartis Nr. 2091-2006-1/619E607-01 ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Compservis“ 2006-07-12 sutartis Nr. 2091-2006-2/CS2006-35296.

Iš valstybės biudžeto 2006 m. valstybės kapitalo investiciniams projektams numatytų lėšų išsigytų 200 kompiuterinės įrangos komplektų Širvintų PSPC skirti trys komplektai (9 pav.).

Dauguma skirtos įrangos naudojama ne NESS projekte numatytoms funkcijoms vykdyti.

Rizika

Sveikatos apsaugos ministerijos išsigyta ir atiduota naudoti kompiuterinė įranga gali pasenti ir neatitikti programinės įrangos reikalavimų, kol sveikatos priežiūros įstaigose bus įdiegta NESS.

5.2. NESS-1 vartotojų ir administratorių mokymai

NESS-1 projekto sutartyje¹⁴⁸ buvo numatyta, kad prieš galutinę sistemos priėmimą turėjo būti atliekamas sistemos testavimas ir galutinių vartotojų mokymas. Būsimiems NESS vartotojams, gydytojams, slaugytojoms ir registratorėms UAB „Hewlett-Packard“ vykdė darbo kompiuteriu bei NESS mokymus. Sutartyje¹⁴⁹ numatyti mokymai 42 vartotojams. Mokymuose dalyvavo 40 Širvintų PSPC darbuotojų. NESS mokymų metu buvo pateikta vartotojams ir administratoriams skirta mokymų medžiaga¹⁵⁰. Valstybiniais auditoriams buvo pateikta informacija¹⁵¹ apie NESS administratorių mokymą (vykdyti internetiniai *webMethods*¹⁵² ir 2006 m. rugsėjo 25 d.¹⁵³ *Oracle DB administration*¹⁵⁴ mokymai). VLK teigimu¹⁵⁵, administratoriams skirtuose mokymuose dalyvavo trys VLK specialistai. NESS mokymuose dalyvavo NESS administratoriai ir Širvintų PSPC darbuotojai.

Valstybiniai auditoriai pastebi, kad iki 2007 m. gruodžio 20 d. nebuvo apmokyti bandomajame projekte turėjusių dalyvauti įstaigų, kuriose buvo numatytas bandomasis diegimas, atstovai.

¹⁴⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹⁴⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ pakeitimo Nr.2 2006-08-16 priedas Nr.1 „Pilotinio projekto darbų tvarka“.

¹⁵⁰ UAB „Hewlett-Packard“ 2007-02-02 parengta mokymo medžiaga BZG0179-0329 NESS_DV-Tutorial, BZG-0179-0327 v05.0 NEHS IT Admin Roles_LT, BZG0179-0290 v.02 User Access Administration (Security)“.

¹⁵¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-12-07 raštas Nr. 10-(14.2-29)-6817 „Dėl informacijos pateikimo“.

¹⁵² Dalyviai: A. Buinovskis (VLK), T. Uptas (VLK), E. Dobrovolskas (SAM) ir V. Rimkus (SAM).

¹⁵³ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-10-17 El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita BZG0179-0263 (*Monthly project progress report September 2006*).

¹⁵⁴ Dalyviai: T. Uptas (VLK) ir E. Dobrovolskas (SAM).

¹⁵⁵ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Informacinės sistemos eksploatavimo skyriaus vedėjo T.Upto 2007-11-19 elektroninis laiškas.

5.3. Bandomoji NESS-1 eksploatacija

Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹⁵⁶ numato, kad valstybės IS parengimo darbui etape turi būti sudarytas bandomosios eksploatacijos planas, o IS bandomosios eksploatacijos etape, nuolat stebint, IS pradama eksploatuoti. Pastebėti IS trūkumai protokoluojami.

SAM nesudarė bandomosios eksploatacijos plano, kaip reikalaujama teisės aktuose¹⁵⁷.

Bandomosios eksploatacijos vykdymas dvidešimt vienoje SPĮ buvo numatytas NESS-1 projekto sutartyje¹⁵⁸. Projektų biuro Valdymo komiteto¹⁵⁹ 2006 m. vasario 21 d. posėdyje¹⁶⁰ nuspręsta papildomai į įstaigų, kuriose numatomas bandomasis e. sveikatos sistemos diegimas, sąrašą įtraukti Širvintų PSPC. Auditoriai, apklausę SPĮ, nustatė, kad kai kurios įstaigos kreipėsi į SAM dėl bandomojo NESS-1 diegimo, tačiau atsakymo negavo.

NESS-1 bandomoji eksploatacija nevykdyta nė vienoje iš sutartyje numatytos 21 sveikatos priežiūros įstaigos, o buvo vykdoma tik per Projekto biuro valdymo komiteto posėdį papildomai pasirinktame Širvintų PSPC.

Širvintų PSPC vyriausioji gydytoja 2007 m. sausio 26 d. paskyrė¹⁶¹ atsakingus už darbų koordinavimą asmenis ir patvirtino gydytojų ir kitų darbuotojų, įtrauktų į mokymus ir turinčių teisę pildyti el. sveikatos istorijas, sąrašus. Širvintų PSPC parengė vidinę tvarką¹⁶², skirtą gydytojams ir registраторiams, dirbantiems su NESS. Šioje tvarkoje numatyta, kad problemos ir neatitikimai dirbant su NESS turi būti fiksuojami raštu.

Širvintų PSPC parengtoje tvarkoje¹⁶³ numatyta, kad bandomojoje eksploatacijoje dalyvauja dalis įstaigos personalo. Širvintų PSPC gydytojai pastebėtas NESS veikimo problemas registruodavo, vėliau duomenys būdavo perduodami elektroniniu paštu į SAM, specialistui, atsakingam už NESS vartotojo dalies testavimą. SAM sudarė fiksuotų problemų suvestinę-sąrašą¹⁶⁴. Vėliau buvo pildomas elektroninis bandomosios eksploatacijos žurnalas¹⁶⁵.

¹⁵⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 40 p.

¹⁵⁷ Ten pat.

¹⁵⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹⁵⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-02-06 įsakymas Nr. V-89 „Dėl viešosios įstaigos Sveikatos apsaugos projektų koordinavimo biuro valdymo komiteto sudarymo“.

¹⁶⁰ VŠĮ Sveikatos apsaugos projektų koordinavimo biuro valdymo komiteto 2006-02-21 posėdžio protokolas Nr.6-2.

¹⁶¹ VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-01-26 įsakymas Nr. 6 „Dėl E-sveikatos projekto diegimo įstaigoje“, 1 p.

¹⁶² VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-03-14 įsakymu Nr. 10 patvirtintas „Darbo su NESS tvarkos aprašas“.

¹⁶³ Ten pat.

¹⁶⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos specialistų sudarytas elektroninis problemų, užfiksuotų VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centre, sąrašas.

¹⁶⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos specialistų 2007-04-19 sudarytas bandomosios eksploatacijos žurnalas (elektroninė versija).

Širvintų PSPC 2007 m. kovo 14 d. pradėta¹⁶⁶ bandomoji el. sveikatos sistemos eksploatacija. NESS bandomosios eksploatacijos planas nebuvo patvirtintas Širvintų PSPC vadovybės. 2007 m. kovo 22 d. įvykdytas¹⁶⁷ pirmasis NESS eksploataavimo bandymas.

Su Širvintų PSPC SAM nesudarė sutarties dėl NESS-1 bandomosios eksploatacijos, nepateikti dokumentai, nurodantys, kokie turėtų būti bandomosios eksploatacijos rezultatai, numatomi terminai ir saugos reikalavimai. 2007 m. kovo 15 d. Širvintų PSPC delegavo N. Opanovičienę¹⁶⁸ į projekto Darbų priėmimo komisiją¹⁶⁹.

Pagal sutartį¹⁷⁰ NESS-1 bandomoji eksploatacija turėjo vykti šešias savaites (nuo 2007 m. kovo 14 d. iki 2007 m. balandžio 26 d.), faktiškai buvo vykdoma iki 2007 m. balandžio 10 d.

Auditoriai nustatė, kad vykdyta NESS bandomoji eksploatacija neatitiko teisės aktų¹⁷¹ ir sutartyje¹⁷² numatytų reikalavimų:

- 1) bandomoji NESS-1 eksploatacija vyko tik vienoje įstaigoje, o ne numatytoje 21-oje ir ne visą sutartyje numatytą laiką;
- 2) bandomoji eksploatacija buvo vykdoma neturint patvirtinto NESS bandomosios eksploatacijos plano;
- 3) bandomosios eksploatacijos metu pastebėti NESS trūkumai nebuvo protokoluojami.

5.4. NESS-1 priėmimas

Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹⁷³ numato, kad vienas iš pagrindinių IS diegimo stadijos darbų – įdiegti IS ir parengti ją darbui. IS parengimo darbui etape visi IS komponentai rengiami eksploatacijai. Šis etapas apima ir parinktų, įsigytų ar parengtų programų, ir IS projekto diegimą: pasiruošimą dirbti veikiant IS, atliekant tam reikalingus kompiuterizuojamo objekto organizacinės struktūros, vykdomų funkcijų, informacijos srautų pertvarkymą, duomenų bazių parengimą, jų tvarkymo ir panaudojimo procesų įsisavinimą¹⁷⁴.

¹⁶⁶ VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-03-14 įsakymas Nr. 10 „Dėl NESS bandomosios eksploatacijos įvedimo įstaigoje tvarkos tvirtinimo“.

¹⁶⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-03-23 informacinis pranešimas „Pirmosios elektroninės sveikatos istorijos – Širvintose“.

¹⁶⁸ VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-03-15 raštas Nr. 144-185 „Dėl atstovo į darbų priėmimo komisiją“.

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-08-18 įsakymas Nr. V-696 „Dėl darbų priėmimo komisijos sudarymo“.

¹⁷⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹⁷¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 39, 40 p.

¹⁷² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

¹⁷³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 37.1 p.

¹⁷⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 39 p.

Sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu¹⁷⁵ iš šešių SAM atstovų, Projektų biuro vadovės ir VLK atstovo buvo sudaryta komisija NESS-1 projekto darbams įvertinti ir priimti. Priimant rezultatus nedalyvavo SPĮ atstovai ir kiti Strateginio komiteto nariai (ne SAM atstovai), kaip buvo numatyta NESS-1 sutartyje¹⁷⁶. Du priėmimo–perdavimo aktai¹⁷⁷ (2,03 mln. Lt) buvo pasirašyti Projektų biuro vadovės, nesuderinus su Projekto vadovu. Sutartyje numatyta¹⁷⁸, kad Projekto vadovas turi priimti tarpinius tikslus ir rezultatus (angl. *milestones*) ir rezultatus (angl. *deliverables*) vadovaujantis priėmimo kriterijais ir el. sveikatos bandomojo projekto procedūromis. Projekto vadovas turėjo nustatyti (paslaugų, darbų) rezultatų priėmimo kriterijus.

NESS-1 projekto vykdymo sutartyje buvo numatyta „E. sveikatos bandomo projekto rezultatų patvirtinimo tvarka“¹⁷⁹. Vadovaudamasis šia tvarka Projekto vadovas turėjo teikti suderintus su el. sveikatos bandomojo projekto funkcinę grupę (kuri nebuvo sudaryta) ir vartotojais NESS-1 projekto rezultatus ir perduoti tvirtinti Priežiūros komitetui (kuris neposėdžiavo).

NESS-1 projekto rezultatai nebuvo tvirtinami, kaip numatyta „E. sveikatos bandomojo projekto rezultatų patvirtinimo tvarkoje“¹⁸⁰.

NESS-1 projekto rezultatai, išskyrus vieną priėmimo – perdavimo aktą, buvo priimti neįvykus nė vienam Darbų priėmimo komisijos posėdžiui¹⁸¹ (4 pav.).

Darbų priėmimo komisijos posėdyje¹⁸² buvo patvirtinta, kad NESS įdiegta ir parengta darbui 2007 m. balandžio 27 d. Komisijos nariai išsakė nuomonę, kad negali patikrinti visų sukurtos sistemos funkcionalumą (2 pavyzdys), tačiau remiantis NESS-1 projekto vykdytojo žodiniu teigimu buvo nuspręsta, kad visi darbai atlikti tinkamai. Posėdyje buvo nutarta: „Pripažinti, kad UAB „Hewlett-Packard“ įvykdė visus 2005 m. rugpjūčio 16 d. SAM sutartyje Nr. 205-2009 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ numatytus darbus ir suteikė visas paslaugas. Tą pačią dieną buvo pasirašytas priėmimo–perdavimo aktas“¹⁸³.

2 pavyzdys

Posėdyje komisijos nariai išsakė nuomonę¹⁸⁴, kad šiuo metu negali realioje aplinkoje patikrinti NESS-1 branduolio funkcijų, susijusių su duomenų mainais su išorės IS, kadangi kol kas šio projekto apimtyje numatytos išorinės IS nėra parengtos integracijai su NESS-1. Tačiau Vykdytojas užtikrino, kad imitacijos būdu šios NESS funkcijos ištestuotos. Komisija gali tuo įsitikinti iš NESS siūsdama duomenis į NESS-IS SVEIDRA duomenų suderinimo lentelę.

¹⁷⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-08-18 įsakymas Nr. V-696 „Dėl darbų priėmimo komisijos sudarymo“.

¹⁷⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ 8 priedas „Projekto įgyvendinimo valdymo principai“.

¹⁷⁷ E. sveikatos projekto priėmimo–perdavimo aktai, 2005-12-28 ir 2006-02-03.

¹⁷⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ 8 priedas „Projekto įgyvendinimo valdymo principai“, 2.1.4.1 p.

¹⁷⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ 8 priedas „Projekto įgyvendinimo valdymo principai“.

¹⁸⁰ Ten pat.

¹⁸¹ Priėmimo–perdavimo aktai buvo pasirašyti 2006-09-29, Darbų priėmimo komisijos posėdžiai vyko 2007 m. kovo–balandžio mėn.

¹⁸² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-04-27 darbų priėmimo komisijos posėdžio protokolas.

¹⁸³ E. sveikatos sistemos projekto 2006–2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas, 2007-04-27 Nr. BZG0179.

¹⁸⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-04-27 darbų priėmimo komisijos posėdžio protokolas.

NESS-1 projekto darbų priėmimo tvarka ir kriterijai nebuvo nustatyti, kaip numatyta sutartyje. Du priėmimo–perdavimo aktai¹⁸⁵ (2,03 mln. Lt) buvo pasirašyti nesuderinus su Projekto vadovu. Tik vienas iš septynių darbų priėmimo–perdavimo aktų buvo priimtas ir pasirašytas Darbų priėmimo komisijos posėdyje.

Darbų priėmimo komisijos nariai, neįsitikinę, kad sukurta sistema atitinka planuotus rezultatus, pritarė galutiniam NESS-1 priėmimo–perdavimo akto pasirašymui (2 pavyzdys).

Įdiegus NESS nebuvo vykdomi teisės aktų reikalavimai¹⁸⁶ šią sistemą įteisinti (3 priedas).

Auditoriai nustatė, kad NESS branduolys buvo diegiamas į pagal panaudos sutartį¹⁸⁷ iš UAB „Hewlett-Packard“ VLK perduotą įrangą. Panaudos sutartis įsigaliojo 2006 m. lapkričio 13 d., o įranga turėjo būti grąžinta UAB „Hewlett-Packard“ 2007 m. sausio 31 d. 2007 m. sausio 2 d. pasirašyta nauja panaudos sutartis¹⁸⁸, kurios galiojimas baigėsi 2007 m. gegužės 31 d. Auditoriai pastebėjo, kad nuo 2007 m. gegužės 31 d. šešis mėnesius (iki 2007 m. lapkričio 22 d.¹⁸⁹) įranga VLK patalpose buvo naudojama be jokių susitarimų (su įdiegta ir Širvintų PSPC eksploatuojama NESS), nors panaudos sutartyje nurodyta, kad įranga pasibaigus terminui turi būti grąžinta, arba už kiekvieną uždelstą dieną turi būti mokama bauda – 0,4 procento nuo įrangos vertės (230 000,00 Lt). VLK 2007 m. gegužės 15 d. kreipėsi¹⁹⁰ į UAB „Hewlett-Packard“, prašydama pratęsti panaudos sutartį iki 2007 m. gruodžio 31 d. VLK atsakymo į šį raštą negavo ir dėl technikos grąžinimo UAB „Hewlett-Packard“ į VLK nesikreipė.

Valstybinio audito metu (2007 m. lapkričio 22 d.) SAM pasirašė įrangos nuomos sutartį¹⁹¹ su UAB „Hewlett-Packard“ 24 mėnesiams (nuomos mokestis – 6200 Lt be PVM per mėnesį).

¹⁸⁵ E. sveikatos projekto priėmimo-perdavimo aktai, 2005-12-28 ir 2006-02-03.

¹⁸⁶ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 16, 17 p..

¹⁸⁷ UAB „Hewlett-Packard“ ir Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2006-09-25 HP įrangos panaudos sutartis Nr. BZG0179-VLK1/378.

¹⁸⁸ UAB „Hewlett-Packard“ ir Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2007-01-02 HP įrangos panaudos sutartis Nr. BZG0179-VLK2/1.

¹⁸⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2007-11-22 sutartis Nr. S-377 „HP įrangos nuomos sutartis“.

¹⁹⁰ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2007-05-15 raštas Nr. 4K-130-2199 „Dėl HP įrangos panaudos sutarties pratęsimo“.

¹⁹¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2007-11-22 sutartis Nr. S-377 „HP įrangos nuomos sutartis“.

Sveikatos apsaugos ministro 2007 m. lapkričio 29 d. įsakymu¹⁹² minėtą įrangą nuspręsta perduoti VLK.

Rizika

Auditoriai pastebi, kad Sveikatos apsaugos ministerija, kurdama NESS, neįvertino rizikos dėl tarnybinių stočių techninės įrangos įsigijimo – sukurta sistema įdiegta ne į SAM priklausančią įrangą.

Audito metu buvo pasirašyta sutartis dėl tarnybinių stočių įrangos nuomos, per numatytą įrangos nuomos sutarties laikotarpį (24 mėnesius) SAM turėtų sumokėti 78,63 proc. nuomojamos įrangos vertės. Auditoriai pastebi riziką, kad nors ir numatytas tolesnis NESS plėtojimas, iki 2007 m. gruodžio 20 d. nebuvo įsigyta įranga NESS branduoliui įdiegti.

5.5. NESS eksploatavimas

Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse¹⁹³ nurodoma, kad duomenys kitoms institucijoms kompiuteriniu būdu gali būti teikiami tik iš įteisintų informacinių sistemų. Auditoriai nustatė, kad NESS eksploatuojama, nors ir nėra įteisinta.

Auditoriai, susipažinę su NESS eksploatavimu Širvintų PSPC, pastebėjo, kad skiriasi SAM įvairiuose dokumentuose pateikiama informacija apie Širvintų PSPC bandomosios eksploatacijos vykdymą ar sėkmingą užbaigimą, todėl neaišku, ar bandomoji eksploatacija užbaigta (6.4 skyrius 7 pvz.).

Pacientų ambulatorinėse kortelėse yra naudojama žyma „NESS“, kuri rodo, kad duomenys tvarkomi NESS ir, pagal galiojančią Širvintų PSPC tvarką, visi tolesni paciento apsilankymai turi būti įvedami į NESS. Medicinos registratorės-slaugytojos, užrašydamos pacientą pas gydytoją¹⁹⁴, patikrina paciento tapatybę ir paprašo užpildyti paciento valios pareiškimo formą¹⁹⁵, arba patikrina, ar ji galiojanti, jei toks sutikimas buvo užpildytas anksčiau. Duomenys apie paciento valios pareiškimą pažymimi NESS sistemoje¹⁹⁶. Audito metu Širvintų PSPC NESS buvo užregistruoti 555 pacientai iš visų 13 000, užregistruotų Širvintų PSPC. Paciento apsilankymo pas gydytoją įrašą, valstybinio audito metu NESS leido įvesti ir atgaline tvarka¹⁹⁷.

¹⁹² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-11-29 įsakymas Nr. V-961 „Dėl ilgalaikio materialaus turto perdavimo pagal panaudos sutartį Valstybinei ligonių kasai“.

¹⁹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 22 p.

¹⁹⁴ VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centre naudojamos NESS 2007-11-22 paciento registravimo pas gydytoją pavyzdys.

¹⁹⁵ VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-03-14 įsakymo Nr. 10 „Dėl NESS bandomosios eksploatacijos įvedimo įstaigoje tvarkos tvirtinimo“ 2 priedas.

¹⁹⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje naudojamos NESS testinės aplinkos 2007-10-25 paciento valios pareiškimo žymėjimo pavyzdys.

¹⁹⁷ VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centre naudojamos NESS 2007-11-22 paciento registravimo pas gydytoją pavyzdys, gydytojo darbo kalendorius.

Širvintų PSPC medicinos registratorių teigimu, NESS reikia pildyti tą pačią informaciją kaip ir popieriuje. Be to, ji dubliuojama su IS SVEIDRA – duomenis reikia du kartus įvesti į skirtingas sistemas. NESS nėra galimybės patikrinti ar pacientas apdraustas, todėl visus duomenis apie pacientą Širvintų PSPC darbuotojams reikia patiems suvesti į sistemą. Valstybiniais auditoriams buvo pateikta informacija, kad NESS nėra numatytų duomenų įvedimo laukų informacijai kuri reikalinga registruojant pacientą (pvz., NESS nenumatytas laukas paciento pensininko pažymėjimo numeriui įvesti). NESS paciento registravimo funkcija turėjo veikti ir NESS esant „offline“¹⁹⁸ režimu, tačiau NESS klientinė dalis audito metu neveikė, kai nebuvo internetinio ryšio.

Širvintų PSPC gydytojai suveda informaciją į NESS, tačiau dokumentų iš NESS nespausdina. Širvintų PSPC vyriausiosios gydytojos teigimu, NESS nepritaikyta SPĮ darbui, todėl reikalinga atskira vidinė IS. Valstybinio audito metu NESS negalėjo teikti ataskaitų¹⁹⁹ (4 priedo 1 lentelė), nebuvo galima nustatyti, ar įdiegta sistema taupo gydytojų ir pacientų laiką ir kokią jiems teikia naudą.

Auditoriams buvo pateikta informacija, kad NESS naudoja tik šeimos gydytojai ir registratorės-slaugytojos (3 pavyzdys).

3 pavyzdys

Širvintų PSPC iš 42 NESS naudotojų, kuriems suteiktos teisės dirbti su NESS, 2007 m. lapkričio 22 d. duomenimis, su NESS dirbo 8 gydytojai, 7 slaugytojos ir 6 medicinos registratorės-slaugytojos²⁰⁰.

Auditoriai nustatė, kad iš keturių NESS klientinės dalies funkcijų Širvintų PSPC audito metu naudojo vieną ne visą funkciją²⁰¹. Išsamiau apie NESS-1 projekto metu sukurtų keturių funkcijų galimybes – 6.1 skyriuje.

Su VLK parengtu NESS pagalbos teikimo Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos vartotojams tvarkos aprašu²⁰² Širvintų PSPC NESS naudotojai audituojamu laikotarpiu nebuvo supažindinti. Jei sistema neveikia, NESS vartotojai turi skambinti NESS naudotojo lange pateikiamu pagalbos telefonu, tačiau Širvintų PSPC darbuotojai kreipiasi į savo įstaigos vadovę, kuri sprendžia, kas galėtų konkrečiu atveju išspręsti problemą.

¹⁹⁸ Atjungtas (angl. *offline*) – kompiuterio būseną, kai nėra ryšio su kitais kompiuteriais ar įrenginiais, t. y. kai negali vykti kokie nors valdymo ar duomenų pasikeitimo veiksmai. Kai kalbama apie programinę įrangą, „atjungta“ reiškia, kad nėra programos ryšio su tinklu, nors kompiuteris fiziškai gali būti neatjungtas nuo tinklo. Prieiga per internetą <http://www.likit.lt/term/z2odynas.html>.

¹⁹⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²⁰⁰ Vėl Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-11-22 pateiktas NESS naudotojų sąrašas su pažymėjimais su NESS sistema dirbančiais darbuotojais.

²⁰¹ Vėl Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-11-22 pateiktas naudojamų NESS funkcionalumų sąrašas.

²⁰² Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2007-03-23 įsakymas Nr. 1K-41 „Dėl pagalbos teikimo Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos vartotojams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Po NESS-1 bandomosios eksploatacijos kai kurie Širvintų PSPC gydytojai ir toliau naudoja NESS. Auditoriai, apklausę²⁰³ įstaigas, kuriose buvo numatytas NESS-1 bandomasis diegimas (numatyta 21 SPI), nustatė, kad NESS nebuvo įdiegtas nė vienoje iš jų. SAM teigimu, buvo nuspręsta 21-oje bandomojo projekto įstaigoje NESS diegti po įteisinimo, integracijos su IS SVEIDRA ir galutinio NESS tvarkytojo funkcijų perdavimo²⁰⁴.

Baigus NESS-1 bandomąją eksploataciją Širvintų PSPC, NESS audito metu ir toliau buvo eksploatuojama, nors ši sistema dar neįsteigta ir neįteisinta. Audito metu nebuvo parengtų NESS naudojamų duomenų saugos procedūrų ir tvarkų.

Audito metu iš 42 registruotų NESS vartotojų su NESS dirbo 21 Širvintų PSPC darbuotojas. Naudojama NESS klientinė dalis netenkina SPI poreikių ir buvo naudojama tik paciento vizitui pas bendrosios praktikos gydytojus registruoti.

6. NESS PROJEKTŲ REZULTATAI

Auditoriai įvertino, ar pasiekti NESS projektų rezultatai.

SAM 2006 metų veiklos ataskaitoje teigiama, kad Sveikatos sistemos plėtros vertinimo kriterijų suvestinėje²⁰⁵ nurodytas tikslas – užtikrinti efektyvią sveikatos priežiūrą, tobulinant sveikatos sistemos administravimą ir finansavimą. 2006 m. planuotas produkto vertinimo kriterijaus rodiklis: sveikatos priežiūros įstaigų, kuriose įdiegta ir išbandyta el. sveikatos sistema, planuotas metinis kiekis – 21, o įvykdyta – 0.

Auditoriai pastebi, kad nepasiekti Sveikatos apsaugos ministerijos strateginiame plane numatyti sveikatos sistemos plėtros vertinimo rodikliai. 2006 metais planuota NESS įdiegti dvidešimt vienoje sveikatos priežiūros įstaigoje, tačiau neįdiegta nė vienoje. 2007 metais NESS buvo įdiegta ir vykdyta bandomoji eksploatacija vienoje įstaigoje – Širvintų PSPC.

6.1. NESS-1 projekto rezultatai

Auditoriai išnagrinėjo NESS-1 projekto sutartyje numatytų etapų pasiektus rezultatus ir jų įvykdymo terminus²⁰⁶. NESS-1 projekto etapai ir jų rezultatai buvo numatyti 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutarties 8 priede. 2006 m. gegužės 29 d. etapų įgyvendinimo terminai buvo pakeisti (8 priedo 1 lentelėje pateikiami jau pakeisti terminai). 2006 m. rugpjūčio 28 d. antru sutarties keitimu

²⁰³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-11-14 raštai sveikatos apsaugos įstaigoms Nr. S-(901.1.11)-1705, S-(901.1.11)-1706 ir S-(901.1.11)-1707 „Dėl duomenų teikimo“.

²⁰⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-12-07 raštas Nr. 10-(14.2-29)-6817 „Dėl informacijos pateikimo“.

²⁰⁵ 2007-02-22 Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2006 metų veiklos ataskaita, 1 priedas „Vertinimo kriterijų (efekto, rezultato ir produkto) 2006 m. suvestinė“.

pakeistas 6 sutarties priedas (kainoraštis) ir prie jo pridėta „Pilotinio projekto darbų tvarka“ (8 priedo 1 lentelėje atsižvelgta į antrą sutarties pakeitimą).

Auditoriai pastebėjo, kad nepasiekti NESS-1 projekto kokybės plane ir sutartyje numatyti NESS branduolio uždaviniai (4 pavyzdys).

4 pavyzdys

NESS-1 registrai ir klasifikatoriai nebuvo visiškai užpildyti reikiama informacija. Darbų priėmimo komisijos posėdyje²⁰⁷ projekto vykdytojas pateikė komisijai duomenų užkrovimo ataskaitas, „kuriuose nurodyti Vykdytojui pateiktų duomenų, kurie turėjo būti įkrauti į sistemą, sąrašai bei jų užkrovimo ir klaidų taisymo eiga. Pažymėtina tai, kad Vykdytojas sistemą užkrovė tais duomenimis, kurie jiems buvo pateikti, nes SAM neturėjo galimybės Vykdytojui pateikti visų pilnai suderintų duomenų, nes šiuo metu pavaldžios įstaigos, disponuojančios NESS-1 registrams ir klasifikatoriams užpildyti reikiama informacija, pačios neturi pilnai tarpusavyje suderintų duomenų. Nors NESS-1 klasifikatoriai ir registrai nebuvo pilnai užpildyti reikiama duomenimis, tame pačiame darbų priėmimo komisijos posėdyje buvo nuspręsta laikyti, kad projekto vykdytojas įvykdė visus sutartyje numatytus reikalavimus“.

Auditoriai nustatė, kad NESS-1 projekto metu buvo numatyta NESS sujungti su IS SVEIDRA ir trimis registrais bei numatyti integracijos galimybę su keturių gydymo įstaigų turimomis IS. Auditoriai pažymi, kad projekto vykdytojas oficialiai nederino IS techninių reikalavimų su įstaigomis, kurių IS buvo numatyta ir įgyvendinta NESS branduolio integracija. Auditoriai atliko²⁰⁸ bandomajame projekte numatytų įstaigų apklausą, apklausos rezultatai pateikiami 9 priedo 1 lentelėje.

Auditoriai įvertino NESS-1 sutartyje numatytus etapų rezultatus ir pastebėjo, kad daugumos NESS-1 projekto numatytų etapų įgyvendinimo terminai vėlavo, o kai kurie rezultatai nebuvo visiškai pasiekti:

- ▶ Neparengti detalūs dokumentai – sistemos saugos aprašyme iš dalies pateikti šifravimo principai, konfidencialumo užtikrinimo sistemos apraše iš dalies pateikti kontrolės ir audito mechanizmai, naudotojų tapatumo nustatymo principų apraše neaprašytas asmens kodo naudojimas, neparengti sistemos avarinio atstatymo planai (5 priedas).
- ▶ Sukurtas NESS branduolys ir keturios prioritetinės funkcijos atitiko ne visus reikalavimus, numatytus sutartyje²⁰⁹:
 - NESS branduolys automatizuoja ne visus sutartyje numatytus procesus – informacijos mainus tarp el. sveikatos funkcijas atliekančių sistemų ir el. sveikatos sistemos dalyvių; sutartyje išvardytų objektų registravimą šalies mastu ir sutartyje išvardytų registru (klasifikatorių) funkcionalumą.

²⁰⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ sutarties 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 1 keitimas 2006-05-29.

²⁰⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-04-27 darbų priėmimo komisijos posėdžio protokolas.

²⁰⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-11-14 raštai sveikatos apsaugos įstaigoms Nr. S-(901.1.11)-1705, Nr. S-(901.1.11)-1706 ir Nr. S-(901.1.11)-1707 „Dėl duomenų teikimo“.

- Viena iš keturių realizuotų prioritetinių NESS funkcijų neatitiko sutartyje numatytų rezultatų – nėra galimybės patikrinti paciento draudimo statusą, neužtikrinta galimybė neprisijungus naudotis paciento apsilankymo sveikatos priežiūros įstaigoje arba pas gydytoją registravimo funkcijomis (5 priedas).
- ▶ Kuriant sistemą neįvertintos integravimo su sutartyje išvardintomis informacinėmis sistemomis galimybės, neįgyvendinta planuota abipusė integracija (5 priedas).
- ▶ Bandomasis branduolio ir keturių prioritetinių funkcijų paleidimas nevykdytas sutartyje numatyta apimtimi, NESS nebuvo bandoma ir įdiegta nė vienoje iš sutartyje numatytos dvidešimt vienos įstaigos, o tik viename papildomai pasirinktame Širvintų PSPC.
- ▶ Priimta eksploatacijai neviseškai funkcionali sistema – neveikia automatinis duomenų iš išorinių registrų gavimas, neįmanoma patikrinti ar pacientas apdraustas ir kitos sistemos funkcijos, kurių veikimas priklauso nuo integravimo su IS SVEIDRA ir numatytais registrais (5 priedas).

Detali NESS-1 projekto numatytų etapų ir jų rezultatų vertinimo analizė pateikta 8 priede.

Auditoriai nustatė, kad daugumos numatytų NESS-1 etapų įgyvendinimo terminai vėlavo, o kai kurie rezultatai neviseškai pasiekti (5 priedo 1 lentelė), t. y. neviseškai pasiektas NESS-1 projekto metu planuotas sistemos funkcionalumas.

Auditoriai nustatė, kad įstaigų informacinių sistemų sąveikos su NESS techniniai reikalavimai nebuvo derinami, sutartys dėl duomenų teikimo ir integravimo su NESS nepasirašytos. Auditoriai atliko dvidešimt vienos įstaigos, kurioje buvo numatytas bandomasis NESS diegimas, vadovų apklausą ir įsitikino, kad NESS nebuvo įdiegta nė vienoje iš jų.

Rizika

NESS numatyta apimtimi neeksploatuojama (audito metu su NESS dirbo 8 bendrosios praktikos gydytojai), todėl gali būti neišnaudoti garantinio laikotarpio privalumai, kadangi sutartyje numatyta garantinio laikotarpio etapo pabaiga – 2008 m. rugpjūčio 31 d.

Rizika

Auditoriai pastebi, kad nors dar neviseškai pasiektas planuotas NESS-1 funkcionalumas, iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų el. sveikatos paslaugų valstybės ir regioninių projektų finansavimui 2007–2013 metais numatyta skirti 90 mln. Lt²¹⁰.

²⁰⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“, 8 priedas „Projekto įgyvendinimo valdymo principai“, 3 p.

²¹⁰ Prieiga per internetą <http://www.ivpk.lt/fondai/12.htm>.

6.2. NESS-2 projekto numatomi rezultatai

SAM 2007 m. birželio 15 d. pasirašė sutartį²¹¹ su UAB „Etnomedijos intercentras“ dėl pilotinės nacionalinio lygmens vienuolikos funkcijų el. sveikatos informacinės sistemos sukūrimo ir įdiegimo. Auditoriai palygino NESS-1 ir NESS-2 projektų metu numatytus atlikti darbus ir nustatė, kad kai kurios funkcijos ir darbai kartojasi (5 priedo 1 lentelė).

Auditorių nuomone, kai kurie NESS-1 sutartyje numatyti darbai nebuvo atlikti arba nevisiškai atlikti, todėl šie darbai (išsamus NESS saugos aprašymo parengimas, reikalavimas atlikti Lietuvos sveikatos sektoriaus procesų analizę, susijusią su paciento atvykimo registracijos funkcija) įtraukti į antrojo projekto NESS-2 pirkimo dokumentus (5 priedo 1 lentelė).

Auditoriai pastebėjo, kad numatyti regionų SPI vidaus procesų automatizavimo įrangos ir paslaugų pirkimai buvo vykdomi per vėlai. SAM 2005 m. spalio 19 d. kreipėsi²¹² į CPVA dėl galimybės anksčiau pradėti viešuosius pirkimus, bet jų iki 2007 m. kovo mėnesio ne pradėjo (Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus regionų SPI vidaus procesų automatizavimo įrangos ir paslaugų pirkimo konkursai paskelbti 2007 m. liepos 25 d.²¹³). Iki 2006 m. gruodžio mėn. buvo sprendžiama dėl valdymo schemos, šiuo laiku ir buvo pakeista sutartis.

Tarpinstitucinio susitikimo dėl el. sveikatos projektų metu²¹⁴ 2007 m. birželio 14 d. buvo susitarta atidėti konkursų paskelbimo ir sutarčių sudarymo terminus, tačiau į el. sveikatos projektų įgyvendinimo priemonių planą įtraukti vėlesni nei buvo numatyta terminai.

Rizika

Centrinės projektų valdymo agentūros atstovai 2007 m. birželio 14 d. tarpinstitucinio susitikimo dėl el. sveikatos projektų metu informavo²¹⁵, kad projektas labai atsilieka nuo patikslinto projekto įgyvendinimo veiklų plano.

Konkursinius dokumentus derinti su CPVA buvo numatyta 2007 m. kovo mėnesį, o dokumentai pateikti trimis mėnesiais vėliau. Nepaskelbus konkursų iki 2007 m. liepos 15 d., projektus įgyvendinti neprasminga, nes nebelieka laiko pačiai paslaugai suteikti.

²¹¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Etnomedijos intercentras“ 2007-06-15 paslaugų pirkimo sutartis Nr. EMC 07/06-14/S-185.

²¹² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2005-10-19 raštas Nr. 10(14.2.-29)-5150 „Dėl e. sveikatos projekto įgyvendinimo eigos“.

²¹³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-24 rašto Nr. 10-(14.1-29)-5214 „Dėl e. sveikatos įgyvendinimo priemonių plano“ priedas „E. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių planas 2007–2010 metams“.

²¹⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-14 protokolas „Tarpinstitucinio susitikimo dėl el. sveikatos projekto protokolas“.

²¹⁵Ten pat.

6.3. NESS saugos užtikrinimas

NESS galimybių studijoje²¹⁶ buvo prognozuojama, kad ši sistema apims visą šalį ir palies visus Lietuvos gyventojus. Lietuvos sveikatos informacijos centro duomenimis, per 2003 metus sveikatos priežiūros sistemoje užregistruota 22,9 milijono apsilankymų (gyventojų) pas gydytojus. Įvertinant NESS tvarkomų duomenų apimtį ir jautrumą svarbu užtikrinti informacinės sistemos ir duomenų saugumą.

6.3.1. NESS saugos dokumentai ir įgyvendinimo priemonės

SAM, kurdama NESS, neparengė valstybės IS privalomų saugos dokumentų (2.3 skyrius). Norėdami įsitikinti, kaip buvo numatyta užtikrinti NESS saugą, auditoriai nagrinėjo, ar buvo NESS-1 sutartyje numatyti NESS saugumo reikalavimai ir kaip jie buvo įgyvendinti NESS-1 projekto metu.

NESS-1 kūrimo sutartyje buvo numatyta parengti išsamius informacijos saugos ir konfidencialumo principus²¹⁷. Šios sąlygos įvykdymo rezultatas turėjo būti konfidencialumo užtikrinimo sistemos aprašas (nustatytos vartotojų grupės, teisės į informaciją (atlikti veiklą), įgaliojimo principai, administravimo principai, kontrolės ir audito mechanizmai ir SPĮ įgaliojimo procesų aprašas). Auditorių nuomone, duomenų saugumas apima ne tik duomenų konfidencialumo užtikrinimą, bet ir jų vientisumą bei prieinamumą²¹⁸.

Auditoriai nustatė, kad NESS-1 sutartyje buvo numatyta, kad NESS-1 veiks kaip visiškai savarankiška informacinė sistema, tačiau nebuvo parengti:

- ▶ veiklos tęstinumo planai;
- ▶ atsarginių kopijų ir archyvavimo procedūros;
- ▶ nuotolinės prieigos procedūros;
- ▶ atsakomybės už saugumo priemonių įgyvendinimą paskirstymas.

Auditoriams buvo pateikta Lietuvos el. sveikatos projekto Saugos koncepcija²¹⁹, tačiau joje, išskyrus Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą²²⁰, neminimi svarbiausi duomenų saugumą valstybės IS reglamentuojantys teisės aktai ir saugos standartai, kuriuos rekomenduoja teisės aktai²²¹. Auditoriai nustatė, kad NESS Saugos koncepcijoje nėra saugumo politikos aiškinimo,

²¹⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

²¹⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“ priedas „Techniniai reikalavimai“.

²¹⁸ Lietuvos standartas LST ISO/IEC 17799:2005 „Informacijos technologija. Saugumo. metodai. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas“.

²¹⁹ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-06-15 parengta Lietuvos e. sveikatos sistemos projekto Saugos koncepcija Nr. BZG0179-0044.

²²⁰ Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, 1996-06-11 Nr. I-1374

²²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimas Nr. 952 „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-07-16 įsakymas Nr.1V-272 „Dėl tipinių duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (negalioja).

atitikties saugumo mokymo reikalavimams, virusų prevencijos, veiklos nepertraukiamumo valdymo, saugumo politikos pažeidimo padarinių bei atitikties teisiniams reikalavimams. SAM nenustatė, kas ir kaip atsakys už duomenų konfidencialumą: neparengtos ir nepasirašytos NESS-1 keitimosi informacija sutartys, neaptarti atsakomybės klausimai. NESS naudojamų pacientų asmens duomenų ir ypatingų asmens duomenų saugumui užtikrinti nebuvo parengta jokių specialių tvarkų ar reikalavimų.

UAB „Hewlett-Packard“ parengė „NESS IT architektūros reikalavimus“²²², kurių paskirtis – išdėstyti pagrindinius reikalavimus NESS IT infrastruktūrai. Šiame dokumente auditoriai aptiko išsamius, pasauline praktika²²³ grindžiamus reikalavimus IT infrastruktūros saugai, tačiau dokumentuose nedetalizuojamas jų įgyvendinimas. Šio dokumento rengėjai įgyvendinti saugos reikalavimus numato kitų, ateityje planuojamų projektų metu (5, 6 pavyzdžiai).

5 pavyzdys

NESS IT architektūros reikalavimuose išdėstomi pagrindiniai principai, kaip galima atlikti sistemos veiklos atstatymą, tačiau nėra konkretaus plano, kaip atstatyti NESS sistemos darbą. NESS IT architektūros reikalavimuose pažymima, kad turi būti inicijuotas NESS veiklos tęstinumo užtikrinimo projektas, kurio metu būtų sukurtas ir pritaikytas NESS sistemos nenutrūkstamos veiklos užtikrinimo planas.

6 pavyzdys

NESS IT architektūros reikalavimuose numatyta, kad įgyvendinant NESS nacionaliniu mastu būtina atlikti detalų atsarginio kopijavimo, archyvavimo poreikių, rizikos analizės įvertinimą bei atsarginio kopijavimo ir atkūrimo priemonių projektavimo projektus. Šiame ir kituose SAM dokumentuose nenurodoma, kas ir kokiame projekto įgyvendinimo etape turi parengti minėtus dokumentus. Atliekant valstybinį auditą NESS-1 nebuvo parengta atsarginio kopijavimo politika ir jos atlikimo procedūros.

Auditoriai nustatė, kad NESS-1 IT architektūros²²⁴ dokumente pateikiami pasaulyje pripažintos gerosios praktikos taikytini principai, tačiau jie buvo nevisiškai įgyvendinti NESS-1 projekto metu.

Įdiegus NESS-1 ir kuriamas vienuolika papildomų funkcijų, sukauptų duomenų kiekis didės. Auditorių nuomone, didelį pavojų sistemos gyvybingumui kelia tai, kad NESS-1 projekto metu nebuvo įvykdytas sutartyje numatytas reikalavimas „įgyvendinti sistemos atstatymo įvykus gedimui ir avarinio funkcionalumo strategiją“²²⁵. UAB „Hewlett-Packard“ neparengė NESS vartotojams rašytinės medžiagos, ką jie turi daryti dingus ryšiui su branduoliu ar „pakibus“ sistemai. VLK atstovo teigimu, sistemos kūrėjai paaiškino, ką reikėtų daryti sistemos avarinio atstatymo metu, tačiau papildomos rašytinės informacijos nebuvo pateikta.

²²² UAB „Hewlett-Packard“ 2006-09-29 parengtas dokumentas Nr. BZG0179-0171 v0.50 NESS IT arch. requirements.

²²³ ITIL (*Information Technology Infrastructure Library*) – verslo valdymo teorija, orientuota į darbo optimizavimą ir kokybės užtikrinimą IT kompanijose. ITIL yra suderintas su standartais: D. Britanijos BS-15000 bei tarptautiniu ISO-20000, ITIL suderinamas ir su visais ISO-9000 reikalavimais; *ISO/IEC 17799:2005 Information technology. Security techniques. Code of practice for information security management*.

²²⁴ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-09-29 parengtas dokumentas Nr. BZG0179-0171 v0.50 NESS IT arch. requirements.

Auditoriai nustatė, kad NESS vartotojai nebuvo supažindinami su NESS-1 saugos reikalavimais. Nėra NESS vartotojams skirtos medžiagos, kurioje būtų aprašytos NESS-1 taikomos saugumo priemonės (3 priedas).

NESS-1 sutartyje buvo numatytas reikalavimas²²⁶ užtikrinti sistemos infrastruktūros fizinę saugą: įrangos, fizinę ryšių, fizinę patalpų ir fizinę informacijos įvesties (išvesties) procesų saugą.

Auditoriai nustatė, kad fizinės saugos taisyklės nebuvo parengtos, todėl NESS-1 bandomosios eksploatacijos metu Širvintų PSPC darbuotojai nebuvo supažindinti su fizinės saugos užtikrinimo reikalavimais.

Rizika

Neišsami ir neįgyvendinta NESS saugos politika kelia riziką NESS tvarkomų duomenų konfidencialumui, vientisumui ir prieinamumui.

Duomenų konfidencialumo užtikrinimo vertinimas

NESS-1 projekto įgyvendinimo sutartyje buvo numatyti pagrindiniai informacijos saugos ir konfidencialumo reikalavimai: „14. Prieš diegiant sistemą turi būti apibrėžtos šių sistemos procesų įgyvendinimo procedūros ir principai: Prieiga prie privačios medicininės administracinės ir kitos sistemos informacijos [...]. Šios procedūros ir principai turi būti apibrėžti taip, kad atitiktų reikiamas ir (ar) taikytinas ir (ar) oficialiai pripažintas Lietuvos, ES ir tarptautines taisykles, kodeksus ir pažangiausios praktikos principus.“

Auditoriai nustatė, kad prieigos prie NESS-1 teisės suteikiamos pagal prieigos kontrolės principu (angl. *RBAC – Role Based Access Control*) pagrįstus vaidmenis NESS-1 sukurti „Paciento“, „Bendrosios praktikos gydytojo“, „Gydytojo-specialisto“, „Registratoriaus“, „Registru tvarkytojų“ ir kiti vaidmenys, kuriems sistemoje suteiktos tam tikros funkcijos ir galimybė susipažinti su informacija.

Auditoriai pastebėjo, kad NESS-1 nerealizuota Saugos koncepcijoje numatyta paciento teisė uždrausti medicinos darbuotojams prieigą prie tam tikrų paciento sveikatos duomenų ar suteikti jiems papildomą prieigą.

NESS Saugos koncepcijoje numatytos konfidencialumo įgyvendinimo priemonės: prieš pradėdant kaupti ir prieš suteikiant ar perduodant asmens sveikatos duomenis iš NESS, turėtų būti gautas paciento raštiškas sutikimas ir sukurta paciento sąsaja, kad jis galėtų susipažinti su kaupiamą

²²⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²²⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

informacija apie savo sveikatos būklę. Tačiau šią priemonę numatyta įgyvendinti vėlesniuose NESS kūrimo etapuose.

Rizika

Neveikiant paciento sąsajai, kurią numatoma sukurti vėliau, ir neįgyvendinus NESS sistemoje audito funkcijos (įrašų peržiūros ir atsekamumo), yra rizika, kad gali būti pažeidžiamos duomenų subjekto teisės²²⁷.

Auditoriai patikrino, kokios NESS saugos priemonės buvo pasirinktos NESS-1 bandomosios eksploatacijos metu ir eksploatuojant NESS Širvintų PSPC. Auditoriai nustatė, kad prieš pradėdami dirbti su NESS Širvintų PSPC darbuotojai pasirašo išsipareigojimą saugoti pacientų duomenų paslaptį²²⁸, tačiau tai vienintelis sistemos ir duomenų saugumo dokumentas, su kuriuo supažindinami NESS vartotojai.

Auditoriai pažymi, kad Sveikatos apsaugos ministerija pažeidė Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 24 straipsnį, kuriame nustatyta Duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo pareiga įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenis nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo.

Auditoriai nustatė, kad turint „Registratoriaus“ prieigos teises galima sužinoti bet kurio NESS užregistruoto Lietuvos piliečio asmens kodą, gyvenamąją vietą. Be to, registruojant pacientą NESS, vienas iš privalomų laukų apie pacientą yra „Konfidencialumo požymis“²²⁹. Konfidencialumo požymį galima pasirinkti iš siūlomų „Normalus“, „Ypatingas arba svarbus“ ir „Išlaptintas“. Ką reiškia šis paciento asmens duomenų kortelėje esantis įrašas ir kam turėtų būti suteikiami šie požymiai, SAM darbuotojai, atlikę NESS testavimus, ir Širvintų PSPC darbuotojai, dirbantys su NESS, negalėjo paaiškinti. Mokymų metu informacija apie šio požymio reikšmę nebuvo pateikta, todėl Širvintų PSPC darbuotojų teigimu, audituojamu laikotarpiu visiems NESS užregistruotiems pacientams buvo suteikiamas požymis „Normalus“. Auditoriai pastebėjo, kad NESS naudotojo vadove²³⁰ ši funkcija neaprašyta.

NESS-1 turėjo būti realizuotos ir šios duomenų konfidencialumo ir saugumo užtikrinimo priemonės²³¹:

- ▶ galimybė ateityje naudoti skaitmeninius parašus;

²²⁷ Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, 1996-06-11 Nr. I-1374, 17 str.

²²⁸ VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios gydytojos 2007-03-14 įsakymo Nr. 10 „Dėl NESS bandomosios eksploatacijos įvedimo įstaigoje tvarkos tvirtinimo“ I priedas.

²²⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje naudojamos NESS testinės aplinkos 2007-10-25 asmens kortelės pavyzdys.

²³⁰ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-10-10 parengtas NESS darbo vietos naudotojo vadovas BZG0179-0297 v 0.01 (v1.0 papildytas 2007-05-31).

²³¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos el. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

- ▶ įdiegti asimetrinės šifravimo procedūros naudojimą (privaciojo / viešojo rakto principu);
- ▶ įdiegti duomenų integralumo kontrolės priemonę (pvz., maišos (angl. *Hash*) algoritmą);
- ▶ įdiegti informacijos perdavimo saugą (pvz., SSL ir kitą technologiją);
- ▶ galimybė ateityje nustatyti pacientų, sveikatos priežiūros specialistų ir administracijos darbuotojų tapatumą, naudojant specialius atpažinimo ženklus (pvz., magnetines ar mikroprocesorines korteles).

Saugos koncepcijoje pateikiami reikalavimai skaitmeniniams sertifikatams, algoritmams ir raktams. Auditoriai negalėjo įsitikinti ar išvardytos priemonės buvo visiškai įgyvendintos NESS-1 projekto metu.

Organizacinės saugos priemonės

NESS-1 Saugos koncepcijoje²³² nurodyta, kad norint užtikrinti saugų NESS darbą, SAM turi realizuoti šias funkcijas:

- ▶ Informacijos apsaugos koordinavimas. Turėtų būti sukurtas informacijos apsaugos komitetas, kuris koordinuotų informacijos apsaugos veiklą.
- ▶ Informacijos apsaugos auditas. SAM turėjo nustatyti audito atlikimo tvarką.
- ▶ Pagalba vartotojams ir incidentų valdymas. Vartotojų pagalbos tarnyba turėtų būti organizuojama pagal ITIL geriausiąją praktiką.

VLK parengė ir patvirtino Pagalbos nacionalinės el. sveikatos sistemos vartotojams tvarką²³³, tačiau nėra įgyvendintos joje numatytos priemonės. Auditorių nuomone, VLK organizuota NESS vartotojams pagalbos funkcija neatitinka ITIL metodikos²³⁴, kaip numatyta NESS IT architektūros reikalavimuose²³⁵ ir Saugos koncepcijoje.

NESS kontrolės ir audito principai ir šių principų organizacinės įgyvendinimo priemonės nustatytos Saugos koncepcijoje²³⁶. Joje pabrėžiama, kad SAM turi nustatyti NESS auditavimo procedūrą ir paskirti atsakingus už NESS auditą asmenis ar įstaigą.

Auditorių nuomone, Sveikatos apsaugos ministerija, nenustačiusi NESS audito tvarkos ir atsakingų asmenų, negalėjo įdiegti NESS-1 kūrimo sutartyje, apibrėžiančioje sistemos vartotojų teises ir atsakomybę naudojant sistemoje saugomą informaciją ir atliekant veiksmus su ja, numatytų sistemos vartotojų atskaitomybės principų ir procedūrų.

²³² UAB „Hewlett-Packard“ 2006-06-15 parengta Lietuvos e. sveikatos sistemos projekto Saugos koncepcija Nr. BZG0179-0044.

²³³ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2007-03-23 įsakymas Nr. 1K-41 „Dėl pagalbos teikimo Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos vartotojams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²³⁴ ITIL (*Information Technology Infrastructure Library*) – verslo valdymo teorija, orientuota į darbo optimizavimą ir kokybės užtikrinimą IT kompanijose. ITIL yra pripažintas standartais: D. Britanijos BS-15000 bei tarptautiniu ISO-20000, ITIL suderinamas ir su visais ISO-9000 reikalavimais.

²³⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. El. sveikatos projektas. NESS IT architektūros reikalavimai.

Teisės aktai²³⁷ nustato, kad institucijų bendrieji duomenų saugos nuostatai ir kiti saugumo politiką reglamentuojantys teisės aktai iš esmės peržiūrimi ir prireikus keičiami ne rečiau kaip kartą per metus atliekant auditą (nuo 2007 m. birželio 30 d. saugos atitikties vertinimą²³⁸), kuri organizuoja saugos įgaliotinis. Saugos dokumentai turi būti peržiūrimi po rizikos analizės ar atlikus informacinių technologijų saugos atitikties vertinimą arba valstybės institucijoje įvykus esminiams organizaciniais, sisteminiams ar kitiems pokyčiams.

Sveikatos apsaugos ministerija neparengė NESS duomenų saugos nuostatų ir audito metu nebuvo nustatytų reikalavimų auditui. Audituojamu laikotarpiu saugos auditas nebuvo atliktas.

Rizika

Saugus NESS-1 eksploatavimas gali būti neįmanomas, nes nebuvo parengti saugos politikos dokumentai ir neužtikrintos priemonės jiems įgyvendinti.

6.4. NESS kūrimo proceso stebėseną ir rezultatai

Auditoriai susipažino, kaip SAM vykdomų NESS projektų eigą stebėjo atsakingos institucijos: Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės Informacinės visuomenės ir žinių komisija.

2007 m. kovo 28 d. Seimo Sveikatos reikalų komiteto posėdyje²³⁹ buvo susipažinta su SAM pateikta informacija²⁴⁰ dėl elektroninės sveikatos projekto įgyvendinimo. Audito metu pakartotinai su NESS projekto vykdymo eiga Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetas buvo supažindintas 2007 m. gruodžio 12 d.²⁴¹

Dėl el. sveikatos projektų įgyvendinimo 2007 metais SAM buvo pateikti du Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio ir vienas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimas²⁴². SAM, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio pavedimą, 2007 m. liepos 10 d. informavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją apie projektų, susijusių su NESS plėtra, eigą ir 2007 m. rugsėjo 24 d. pateikė El. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių planą 2007–2010 metams²⁴³. Šiame plane asmens duomenų apie asmens

²³⁶ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-06-15 parengta Lietuvos e. sveikatos sistemos projekto Saugos koncepcija Nr. BZG0179-0044.

²³⁷ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-06-16. įsakymas Nr. 1V-272 „Dėl tipinių duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“, 22 p. (negalioja nuo 2007-05-08).

²³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimu Nr. 410 patvirtinti Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai.

²³⁹ Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto 2007-03-28 posėdžio Nr. 9 darbotvarkė.

²⁴⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sekretoriaus H. Baubino parengta medžiaga „E. sveikatos plėtra“.

²⁴¹ Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto 2007-12-12 posėdžio Nr. 35 darbotvarkė.

²⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2007-05-29 pavedimas Nr. 32-3302, 2007-08-01 pavedimas Nr. 32-4825 ir Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2007-10-10 pavedimas Nr. 32-6153.

²⁴³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-24 rašto Nr. 10-(14.1-29)-5214 „Dėl e. sveikatos įgyvendinimo priemonių plano“ priedas „E. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių planas 2007–2010 metams“.

sveikatą tvarkymo automatinio būdu reglamentavimo (2.3.4 punktas) įgyvendinimas numatytas iki 2008 m. gruodžio 31 d.

Auditorių nuomone, neįgyvendinus asmens duomenų apie asmens sveikatą tvarkymo automatinio būdu reglamentavimo, el. sveikatos diegimas ir saugus funkcionavimas iki 2008 m. gruodžio 31 d. bus neįmanomas.

Auditoriai išanalizavo Sveikatos apsaugos ministerijos Vyriausybei pateiktą medžiagą²⁴⁴ (8 priedo 2 lentelė) ir palyginę su numatytais NESS-1 projekto rezultatais, nustatė, kad el. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių plane 2007–2010 metams keturi uždaviniai (iš visų numatytų) turėjo būti įgyvendinti NESS-1 projekto metu iki 2007 m. balandžio 27 d. (8 priedo 2 lentelė 2.2.4.2, 2.5.1, 3.2.2 ir 3.2.4).

Auditoriai pastebėjo, kad SAM, 2007 m. lapkričio 28 d. teikdama informaciją Vyriausybei, nurodė, jog su NESS-1 dirbama Širvintų PSPC, nors NESS-1 neįsteigta (7 pavyzdys).

7 pavyzdys

SAM 2007-07-10 raštu²⁴⁵ informavo Vyriausybę, kad 2007-04-30 užbaigtas NESS-1 plėtros pirmas etapas (NESS priėmimo–perdavimo aktas pasirašytas 2007-04-27²⁴⁶). NESS-1 bandomoji eksploatacija vykdyta Širvintų PSPC, šiuo metu Širvintų PSPC darbuotojai sėkmingai dirba su produkcinė NESS-1 terpe. Po keturių mėnesių SAM, teikdama informaciją²⁴⁷ Vyriausybei, nurodė, kad Širvintų PSPC vyksta bandomoji eksploatacija²⁴⁸. Valstybiniai auditoriai pastebėjo, kad skiriasi įvairiuose dokumentuose SAM pateikiama informacija apie Širvintų PSPC bandomosios eksploatacijos vykdymą ar sėkmingą užbaigimą.

Auditoriai išanalizavo SAM informaciją, pateiktą Vyriausybės Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai, auditorių pastebėjimai pateikti 1 lentelėje.

²⁴⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-09-24 rašto Nr. 10-(14.1-29)-5214 „Dėl e. sveikatos įgyvendinimo priemonių plano“ priedas „E. sveikatos projektų ir su jais susijusių veiklų įgyvendinimo priemonių planas 2007–2010 metams“.

²⁴⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-10-10 raštas Nr. 10-(14.1-29)-3739 „Dėl e. sveikatos projektų įgyvendinimo“.

²⁴⁶ E. sveikatos sistemos projekto 2007-04-27 2006–2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas Nr. BZG0179.

²⁴⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-11-28 raštas Nr. 10-(14.1-29)-6599 „Dėl medžiagos Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai“.

²⁴⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-11-23 pristatymo Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai „Dėl e. sveikatos projektų įgyvendinimo ir koordinavimo“ skaidrės.

1 lentelė. Vyriausybės Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai pateiktos medžiagos analizė

SAM Vyriausybės Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai pateikta medžiaga (2007-11-23)²⁴⁹	Valstybinių auditorių pastebėjimai
Širvintų PSPC vyksta bandomoji eksploatacija.	NESS-1 sutartyje ²⁵⁰ numatyta bandomosios eksploatacijos trukmė – šešios savaitės, bandomoji eksploatacija Širvintų PSPC baigta ir 2007 m. balandžio 27 d. pasirašyti NESS priėmimo aktai ²⁵¹ .
Artėja konkurso, kurį vykdo VLK dėl SVEIDRA IS integracijos su NESS paslaugų pirkimo, pabaiga.	NESS-1 pirmoje sutarties versijoje ²⁵² buvo numatyta integracija su IS SVEIDRA, 3 etapo rezultatas. 2007 m. balandžio 27 d. pasirašyti NESS priėmimo aktai ²⁵³ , patvirtinantys, kad projekto vykdytojas atliko visus numatytus darbus.
2008 m. SAM biudžete numatytos lėšos NESS palaikymui ir plėtrai, iš kurių numatoma vykdyti NESS ir išorinių IS integraciją.	NESS-1 projekto pirmoje sutarties versijoje ²⁵⁴ numatyta integruoti NESS su trimis registrais ir SVEIDRA, NESS branduolyje numatyti galimybę sąsajai su kitomis SPĮ IS. Kuriant NESS, techniniai reikalavimai nebuvo oficialiai derinami su SPĮ (3 skyrius).
Vyksta NESS įteisinimas. Dar šiais metais bus patvirtinti NESS nuostatai ir duomenų saugos nuostatai.	Minėti darbai turi būti atliekami prieš pradėdant kurti IS, SAM pažeidė LR teisės aktus.
SAM siūlomas sprendimas įsteigti prie SAM už el. sveikatos plėtros įgyvendinimą atsakingą instituciją, kuri turėtų koordinuoti el. sveikatos plėtrą, derinti investicijas, užtikrinti strateginės el. sveikatos plėtros tęstinumą.	Valstybiniai auditoriai pastebi, kad už informacinės visuomenės plėtros investicinių projektų koordinavimą atsakingas IVPK. SAM patvirtinus el. sveikatos strategiją ir nustatius aiškias el. sveikatos plėtros kryptis, IVPK gali tinkamai įvertinti teikiamų investicinių projektų atitiktį strategijai. SAM laiku patvirtinus el. sveikatos strategiją ir SAM koordinaciniams komitetams vykdant savo funkcijas, būtų kontroliuojama SPĮ veikla. Jei kurdama NESS SAM būtų nepažeidusi LR teisės aktų reikalavimų, tai SPĮ būtų turėję informaciją apie kuriamų IS suderinamumą ir IVPK būtų galėjęs kontroliuoti šį procesą, kaip numatyta LR teisės aktuose.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

²⁴⁹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-11-28 raštas Nr. 10-(14.1-29)-6599 „Dėl medžiagos Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai“.

²⁵⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²⁵¹ El. sveikatos sistemos projekto 2006–2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas, 2007-04-27 Nr. BZG0179.

²⁵² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²⁵³ El. sveikatos sistemos projekto 2006-2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas, 2007-04-27 Nr. BZG0179.

²⁵⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrintos išvados

Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės:

1. Sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų kontrolės branda apibrėžiama kaip Neegzistuojantis procesas (1 dalis).

Dėl Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo kontrolės:

2. Sveikatos apsaugos ministerija, kurdama Nacionalinę elektroninės sveikatos informacinę sistemą, nesilaikė teisės aktų reikalavimų:

2.1. Neparengti ir nepatvirtinti NESS nuostatai, NESS specifikacijos projektas nebuvo derinamas su IVPK ir būsimais duomenų teikėjais (2.2 dalis);

2.2. Neparengti NESS duomenų saugos nuostatai (2.3 dalis);

2.3. NESS buvo kuriama ir diegiama pagal Sveikatos apsaugos ministerijos parengtus NESS specifikacijos dokumentus, kurie tik iš dalies atitinka teisės aktų reikalavimus (3.1 dalis);

2.4. NESS neįsteigta ir neįregistruota kaip reikalauja Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės (5.4 dalis).

3. Sveikatos apsaugos ministerija netinkamai valdė NESS-1 projekto eigą:

3.1. Nacionaliniai elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo projektai, kurių finansavimui 2004–2006 metais skirta 20,127 mln. Lt²⁵⁵, buvo vykdomi, neturint patvirtintų strateginių elektroninės sveikatos dokumentų, todėl buvo neaiškūs vykdomų darbų prioritetai ir projektų rezultatų vertinimo kriterijai (2.1 dalis);

3.2. Sveikatos apsaugos ministerija, neturėdama patvirtintų IS nuostatų, pradėjo NESS kūrimą ir paskyrė NESS tvarkytoją. Sveikatos apsaugos ministerija, kaip IS valdytojas, pavedė vykdyti IS tvarkytojui (Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos) ir dalį funkcijų kurias turėtų vykdyti IS valdytojas (strategijos, planavimo, kokybės valdymo ir audito funkcijos) (2.2 dalis);

²⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-09 nutarimu Nr. 140 skirta 300 000,00 Lt, 2005-02-18 nutarimu Nr. 192 skirta 600 000,00 Lt, 2006-02-08 nutarimu Nr. 131 skirta 300 000,00 Lt; 2006-02-27 iš ES struktūrinių fondų ir Lietuvos bendrojo finansavimo lėšų skirta 18 927 084,00 Lt projektui „E. sveikatos paslaugos“.

3.3. Neužtikrino projekto kokybės priežiūros ir nenustatė kontrolės taškų, todėl daugumos numatytų etapų įgyvendinimo terminai vėlavo, o dalis rezultatų nebuvo visiškai pasiekta (3.5.1 dalis);

3.4. NESS buvo kuriama nedalyvaujant pagrindiniams vartotojams (3.5.1 dalis).

3.5. Sveikatos apsaugos ministerija nepakankamai kontroliavo NESS-1 projekto rezultatų priėmimą ir neįteisino sukurtos sistemos:

- ▶ darbai buvo priimami nenustačius darbų priėmimo kriterijų ir tvarkos, kaip buvo numatyta sutartyje;
- ▶ neįsitikinus, ar sukurta sistema atitinka planuotus rezultatus (NESS branduolio funkcijos, susijusios su duomenų mainais su išorės IS), buvo pasirašytas galutinis NESS-1 priėmimo–perdavimo aktas;
- ▶ užbaigus NESS diegimą, nebuvo įvykdyti teisės aktų reikalavimai²⁵⁶ dėl jos įteisinimo (5.2 dalis).

3.6. NESS-1 bandomoji eksploatacija nevykdyta sutartyje numatytoje 21-oje bandomojo projekto sveikatos priežiūros įstaigoje, o buvo vykdoma Projekto biuro valdymo komiteto posėdyje papildomai pasirinktame Širvintų PSPC (5.3 dalis).

4. Sveikatos apsaugos ministerija pirko Lietuvos sveikatos projekto lėšų ir el. sveikatos paslaugų projekto administravimo paslaugas iš Projektų biuro, netaikydama nė vieno iš Viešųjų pirkimų įstatyme²⁵⁷ nurodytų pirkimo būdų (3.7 dalis).

5. Nepasiekta dalis NESS-1 projekto sutartyje numatytų rezultatų:

5.1. Neparengti detalūs dokumentai – sistemos saugos aprašyme iš dalies pateikti šifravimo principai, konfidencialumo užtikrinimo sistemos apraše iš dalies pateikti kontrolės ir audito mechanizmai, naudotojų tapatumo nustatymo principų apraše neaprašytas asmens kodo naudojimas, neparengti sistemos avarinio atstatymo planai;

5.2. Sukurtas NESS branduolys ir keturios prioritetinės funkcijos atitiko ne visus reikalavimus, numatytus sutartyje:

- NESS branduolys automatizuoja ne visus sutartyje numatytus procesus – informacijos mainus tarp el. sveikatos funkcijas atliekančių sistemų ir el. sveikatos sistemos dalyvių; sutartyje išvardytų objektų registravimą šalies mastu ir sutartyje išvardytų registru (klasifikatorių) funkcionalumą;
- Viena iš keturių realizuotų prioritetinių NESS funkcijų neatitiko sutartyje numatytų rezultatų – nėra galimybės patikrinti paciento draudimo statusą,

²⁵⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“.

²⁵⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-05-22 Nr. X-471.

neužtikrinta galimybė neprisijungus naudotis paciento apsilankymo sveikatos priežiūros įstaigoje arba pas gydytoją registravimo funkcijomis;

5.3. Kuriant sistemą neįvertintos integravimo su sutartyje išvardytais informacinėmis sistemomis galimybės, neįgyvendinta planuota abipusė integracija;

5.4. Bandomasis branduolio ir keturių prioritetinių funkcijų paleidimas nebuvo vykdomas sutartyje numatyta apimtimi, NESS nebuvo bandoma ir įdiegta nė vienoje iš sutartyje numatytos dvidešimt vienos įstaigos, o tik viename papildomai pasirinktame Širvintų PSPC;

5.5. Priimta eksploatuoti nevisiškai funkcionali sistema – neveikia automatinio duomenų iš išorinių registrų gavimo funkcija, neįmanomas paciento draudimo patikrinimas ir kitos sistemos funkcijos, kurių veikimas priklauso nuo integravimo su IS SVEIDRA ir numatytais registrais;

5.6. NESS numatyta apimtimi neeksploatuojama (dirba tik 8 gydytojai), o sutartyje numatyta garantinio laikotarpio etapo pabaiga – 2008 m. rugpjūčio 31 d. (6.1 dalis).

6. Nacionalinių ir regioninių el. sveikatos paslaugų projektų finansavimui 2007–2013 metais iš ES struktūrinių fondų numatyta skirti 90 mln. Lt. Dar nėra pasiektas planuotas NESS-1 funkcionalumas, todėl yra rizika, kad dalis šių lėšų gali būti panaudota nepakankamai rezultatyviai (6.1 dalis).

Rekomendacijos

Sveikatos apsaugos ministerijai

Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės:

1. Ugdyti IT strateginio valdymo kompetenciją, siekiant pašalinti teisės aktų pažeidimus, nurodytus ataskaitoje.

Dėl Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo kontrolės:

2. Užtikrinti, kad vykdant IT projektus būtų vadovaujama teisės aktų reikalavimais, analizuojamos ir diegiamos pasaulyje pripažintų projektų valdymo metodikų rekomendacijos.

3. Paspirtinti vykdomą NESS nuostatų tvirtinimo procesą. Tvirtinant NESS nuostatus užtikrinti NESS valdytojo ir tvarkytojo funkcijų atskyrimą.

Dėl Nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo rezultatų:

4. Sudaryti NESS tobulinimo planą, numatyti priemones, terminus ir atsakingus asmenis valstybinio audito metu nustatytiems trūkumams pašalinti.

5. Užtikrinti, kad nacionalinių ir regioninių el. sveiktos paslaugų projektai, finansuojami 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis, būtų vykdomi atsižvelgiant į NESS-1 projekto rezultatus.

Informacinių sistemų valdymo ir audito
departamento direktorius

Dainius Jakimavičius

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
Informacinių sistemų audito skyriaus
vyresnioji valstybinė auditorė

Živilė Kindurytė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (6 egz.) pateiktos: Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės Informacinės ir žinių visuomenės plėtros komisijai, Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministerijos informacinių
sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
Elektroninės sveikatos informacinės
sistemos kūrimo auditas.“
1 priedas

Vartojamų santrumpų ir sąvokų paaiškinimas

- ▶ **BPD** – Bendrasis programavimo dokumentas
- ▶ **CMM** – Gebos brandos modelis (angl. *Capability Maturity Model*)
- ▶ **CPVA** – VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
- ▶ **ESIS** – Elektroninė sveikatos įrašo saugykla
- ▶ **INTOSAI** – Tarptautinė aukščiausiųjų audito institucijų organizacija
- ▶ **IS** – Informacinė sistema
- ▶ **ISACA** – Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacija
- ▶ **ITT** – Informacinės technologijos ir telekomunikacijos
- ▶ **IVPK** – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
- ▶ **LS projektas** – Lietuvos sveikatos projektas
- ▶ **LSIC** – Lietuvos sveikatos informacijos centras
- ▶ **LSP** – Lietuvos sveikatos projekto lėšos (Pasaulio banko paskola)
- ▶ **LSPK** – Lietuvos sveikatos projekto lėšos, skirtos konsultacinei pagalbai
- ▶ **NESS** – Nacionalinė elektroninės sveikatos sistema
- ▶ **NESS galimybių studija** – El. sveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)²⁵⁸
- ▶ **NESS-1** – Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos kūrimo 1 projektas
- ▶ **NESS-2** – Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos kūrimo 2 projektas
- ▶ **Pasaulio bankas** – Tarptautinis rekonstrukcijos ir plėtros bankas

²⁵⁸ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-15 patvirtintas „eSveikatos sistemos plėtros Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sektoriuje projektas (galimybių studija)“.

-
- ▶ **PHARE** – pagrindinis finansinio ir techninio Europos Sąjungos bendradarbiavimo su Vidurio ir Rytų Europos valstybėmis instrumentas, 1989 m. įsteigta programa ūkio reformoms ir pereinamojo laikotarpio procesams Lenkijoje ir Vengrijoje remti.
 - ▶ **Projektų biuras** – VšĮ Sveikatos projektų biuras
 - ▶ **PSDF** – Privalomojo sveikatos draudimo fondas
 - ▶ **SAM** – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
 - ▶ **Saugos koncepcija** – Lietuvos el. sveikatos projekto saugos koncepcija
 - ▶ **SPI** – sveikatos priežiūros įstaigos
 - ▶ **Širvintų PSPC** – VšĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centras
 - ▶ **VB** – valstybės biudžeto lėšos
 - ▶ **Vyriausybė** – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
 - ▶ **VLK** – Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos
 - ▶ **VRM** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos
 apsaugos ministerijos informacinių
 sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
 Elektroninės sveikatos informacinės
 sistemos kūrimo auditas“
 2 priedas

Gebos brandos modelis

Šiame priede apibūdinamas Gebos brandos modelis, taikomas informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygiui įvertinti. Valstybiniai auditoriai nustatė, kad SAM IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Neegzistuojantis procesas (1 pav.). IS valdymo brandos vertinimo kriterijai pateikiami 1 lentelėje.

1 pav. Sveikatos apsaugos ministerijos IS vidaus kontrolės brandos lygis

GEBOS BRANDOS MODELIS (angl. - CMM)					
	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	◆
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	◆
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	◆
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✗	✗	✗	✗	◆
Pirminis / Ad Hoc procesas (1)	⚠	✗	⚠	✗	▲
Neegzistuojantis procesas (0)	✔	⚠	✔	✗	▲

✗	- neatitinka kriterijų
⚠	- nevisiškai atitinka kriterijų
✔	- atitinka kriterijų
◆	- nepasiektas tam tikras Gebos brandos lygis
▲	- nevisiškai pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis
●	- pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis

(a) - problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;
 (b) - politika;
 (c) - susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;
 (d) - politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

1 lentelė. Pateiktas kiekvieno tikslo įvertinimas yra žemiausias atitinkamo tikslo įvertinimas pagal bet kurį iš toliau išvardytų keturių punktų (a-d). Vertinimo vidurkis neišvedinėjamas, nes sudėtinių vertinimų vidurkiai neatspindi realios situacijos.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:	(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.
0. Neegzistuojantis procesas	Organizacija nepripažįsta spręstinos problemos egzistavimo ir dėl to apie tai nepateikia jokios informacijos.	Šiuo klausimu nėra jokios politikos.	Nėra jokio atpažįstamo proceso, susijusio su šia problema.	Neatliekamas joks vertinimas, susijęs su šia problema.
1. Pirminis/Ad Hoc procesas	Yra faktų, patvirtinančių, kad organizacija pripažįsta problemos egzistavimą ir būtinumą ją spręsti, tačiau apie tai per mažai informuojama.	Egzistuoja neišsami politika. Ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama arba įgyvendinama.	Individualiu arba kiekiu konkrečiu atveju taikomi <i>ad hoc</i> metodai. Problema nenagrinėjama valdybos lygiu.	Stebėsena vykdoma reaguojant į incidentą, dėl kurio organizacija patiria tam tikrą nuostolį.
2. Pasikartojantis,	Apie problemą (prireikus) atitinkamai	Egzistuoja aiški politika.	Su problema susiję procesai formaliai yra nustatyti,	Vadovybė yra nustačiusi pagrindinius vertinimus ir

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:	(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.
bet intuityvus procesas	informuojama visa organizacija.		aktyviai dalyvaujant ir prižiūrint vadovybei, tačiau taikomi ne visoje organizacijoje. Mokymas neorganizuojamas, o informavimas apie standartus ir pareigas paliktas individualių darbuotojų nuožiūrai.	vertinimo metodus bei būdus, tačiau pastarieji parengti nepakankamai.
3. Apibrėžtas procesas	Visa organizacija supranta, kad reikia reaguoti į problemą, ir tam pritaria.	Organizacijoje vykdoma tvirta ir aiški politika, suderinta su kai kuriomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Iš dalies atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Procedūros standartizuotos, dokumentuotos ir dauguma jų įgyvendinamos visoje organizacijoje. Vadovybė yra informavusi apie standartizuotas procedūras ir vykdo neformalų mokymą. Nors procedūras galima įvertinti, tačiau jos nėra sudėtingos ir formaliai atspindi esamą patirtį.	Susijusių veiklos sričių rodiklių registravimas ir stebėseną padeda tobulinti veiklą. Beveik visų susijusių procesų stebėseną vykdoma pagal tam tikrus (pirminius) dokumentus, tačiau mažai tikėtina, kad vadovybė galėtų pastebėti bet kokį nukrypimą, kadangi tokios priemonės paprastai taikomos individualiai. Priežasčių analizė atliekama retai.
4. Lengvai valdomas ir vertinamas procesas	Visais atitinkamais organizacijos lygiais problema suprantama tinkamai ir reikalaujama imtis priemonių.	Vykdoma tvirta ir aiški politika, integruota su kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Organizacija gerai pažįsta savo klientą ir turi aiškiai apibrėžtas pareigas. Procesai yra aiškiai suformuluoti, integruoti ir taikomi visoje organizacijoje. Procesai yra gerai įsisavinami ir palaikomi organizuojant atitinkamą mokymą. Visi susijusių procesų dalyviai žino apie riziką ir galimybes.	Susijusių procesų tobulinimas visų pirma yra pagrįstas kiekybiniu supratimu, užtikrinant galimybę stebėti ir vertinti, kaip laikomasi procedūrų bei susijusių procesų dokumentų reikalavimų. Vadovybė yra nustačiusi leistinus nukrypimus, į kuriuos būtina atsižvelgti, vykdam susijusius procesus. Paaiškėjus, kad procesai yra neveiksmingi arba neefektyvūs, dažniausiai, tačiau ne visada, imamasi priemonių. Kartais susiję procesai tobulinami, įgyvendinant geriausią vidaus praktiką. Vykdomas priežasčių analizės standartizavimas. Pradedamas nuolatinis veiklos gerinimo procesas.
5. Optimalus procesas	Problemos ir jos sprendimo būdų vertinimas yra pažangus bei perspektyvus.	Organizacija vykdo tvirtą ir aiškia politiką, integruotą su visomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis, visapusiškai atsižvelgiant į rizikos valdymą.	Susiję procesai atnaujinti, atsižvelgiant į geriausią išorinę praktiką ir nuolatinio veiklos tobulinimo bei brandos modeliavimo rezultatus kitose organizacijose. Susijusių procesų rizika ir rezultatai yra apibrėžti, suderinti, ir apie juos informuojama visa organizacija. Organizuojamas modernus mokymas ir informavimas. Įgyvendinama politika užtikrino organizacijos, darbuotojų ir procesų sugebėjimą greitai prisitaikyti ir visapusiškai palaikyti rizikos struktūros pokyčius.	Stebėseną, savęs vertinimą ir informavimą apie problemą (prireikus) vykdomi visos organizacijos lygiu, optimaliai išnaudojant procesus ir technologijas, naudojamus vertinimo, analizės, informavimo ir mokymo tikslais. Analizuojamos visų problemų ir nukrypimų priežastys, laiku numatant ir inicijuojant veiksmingas priemones. Naudojamasi nepriklausomų ekspertų konsultavimo paslaugomis ir lyginamąja analize.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos
 apsaugos ministerijos informacinių
 sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
 Elektroninės sveikatos informacinės
 sistemos kūrimo auditas“
 3 priedas

Neatitiktis privalomiems vykdyti teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms

1 lentelė. Valstybinių auditorių pastebėjimai dėl teisės aktų reikalavimų laikymosi

Nr.	Teisės akto reikalavimai	Pastebėjimas
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 19 d. nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.		
1.	<i>5 punktas:</i> Parengtą informacinės sistemos nuostatų projektą informacinės sistemos steigėjas derina su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Komitetas), Vidaus reikalų ministerija ir institucijomis, kurios nuostatų projekte nurodytos kaip duomenų teikėjai. Nuostatų projektas derinamas tik su tais duomenų teikėjais, kurie teiks duomenis sąveikai su valstybės registrais ir informacinėmis sistemomis užtikrinti. Jeigu informacinėje sistemoje numatoma tvarkyti asmens duomenis, tokios informacinės sistemos nuostatų projektas turi būti suderintas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.	Neparengtas NESS nuostatų projektas. PASTABA: NESS nuostatų projektas derinimui su atsakingomis institucijomis išsiųstas audito metu.
2.	<i>6 punktas:</i> Informacinės sistemos steigėjas, teikdamas derinti informacinės sistemos nuostatų projektą Vidaus reikalų ministerijai, kartu turi pridėti informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus, parengtus vadovaujantis Tipiniais duomenų saugos nuostatais, patvirtintais vidaus reikalų ministro 2003 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. IV-272.	Nėra parengti NESS duomenų saugos nuostatai. PASTABA: Audito metu NESS duomenų saugos nuostatai buvo pradėti derinti su VRM. Kitus dokumentus SAM numatę parengti suderinus NESS duomenų saugos nuostatus.
3.	<i>9 punktas:</i> Informacinė sistema laikoma įsteigta nuo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo.	NESS nėra įsteigta ir įregistruota vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.
4.	<i>10 punktas:</i> Patvirtinus informacinės sistemos nuostatus, rengiama informacinės sistemos specifikacija. Specifikacijos projektą rengia informacinės sistemos nuostatuose nurodytas informacinės sistemos valdytojas. Specifikacijos projektas rengiamas vadovaujantis informacinės sistemos kūrimo metodiniais dokumentais. <i>11 punktas:</i> Informacinės sistemos valdytojas derina informacinės sistemos specifikacijos projektą su Komitetu ir institucijomis, kurios teiks duomenis informacinei sistemai ir yra nurodytos informacinės sistemos nuostatuose. Išvados, pastabos ir pasiūlymai dėl informacinės sistemos specifikacijos projekto paprastai pateikiami per 15 darbo dienų, esant dideliems specifikacijų projektams (daugiau kaip 100 puslapių standartinio spausdinto teksto) – per 20 darbo dienų nuo jų gavimo, o pakartotinai pateikus derinti specifikacijos projektą – per 5 darbo dienas.	Nepatvirtinus NESS nuostatų, buvo parengti NESS specifikacijos dokumentai (NESS galimybių studija ir NESS-1 pirkimo dokumentai) neatitiko teisės aktais nustatytos formos ²⁵⁹ . NESS specifikacijos projektas nederintas su IVPK ir institucijomis, kurios teiks duomenis NESS.

²⁵⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“.

Nr.	Teisės akto reikalavimai	Pastebėjimas
5.	<i>14 punktas:</i> Informacinė sistema kuriama ir diegiama pagal patvirtintą informacinės sistemos specifikaciją. Kūrimą ir diegimą atlieka informacinės sistemos valdytojas, informacinės sistemos tvarkytojas arba teisės aktų nustatyta tvarka išrinktas kitas asmuo. Jeigu informacinę sistemą kuria kitas juridinis asmuo, jam informacinės sistemos valdytojas gali suteikti teisę tvarkyti informacinės sistemos duomenis sistemos kūrimo ir diegimo laikotarpiu. Tokiu atveju informacinės sistemos kūrėjas privalo užtikrinti tvarkomų duomenų apsaugą Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.	NESS buvo kuriama ir diegiama be patvirtintos informacinės sistemos specifikacijos.
6.	<i>16 punktas:</i> Užbaigus informacinės sistemos arba jos sudedamosios dalies (komponentės, posistemės) diegimą, informacinės sistemos valdytojo vadovas tvirtina informacinės sistemos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą, kurio kopija per 5 darbo dienas nuo patvirtinimo pateikiama Komitetui. Informacinės sistemos valdytojas gali sudaryti komisiją atliktiems darbams įvertinti. Į komisijos sudėtį gali būti įtraukti suinteresuotų institucijų atstovai. Informacinės sistemos, kurioje yra tvarkomi asmens duomenys, priėmimo akto kopija papildomai pateikiama Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.	Nebuvo parengtas Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių reikalavimus atitinkantis IS priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktas. NESS priėmimo akto kopija nebuvo pateikta IVPK ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.
7.	<i>17 punktas:</i> Informacinė sistema laikoma įteisinta nuo jos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti akto patvirtinimo.	NESS nėra įteisinta vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.
8.	<i>22 punktas:</i> Duomenys kitoms institucijoms kompiuteriniu būdu gali būti teikiami tik iš įteisintų informacinių sistemų.	Audito metu, NESS buvo eksploatuojama, nors nebuvo įsteigta ir įteisinta.
<u>Informacinės visuomenės plėtros komiteto direktoriaus 2004 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“.</u>		
9.	<i>10 punktas:</i> Atlikto darbo išsamumui ir kokybei patikrinti kiekvieno etapo metu numatomi kontrolės taškai ir tikrinimo procedūros. Pagal tikrinimo rezultatus priimami sprendimai dėl IS projekto koregavimo. Kontrolės taškai turi sutapti su tais laiko momentais, kuriuose numatoma gauti konkrečius rezultatus (projektinius sprendimus, dokumentus ir pan.).	NESS kūrimo metu numatyti kontrolės taškai ²⁶⁰ nesutapo su tais laiko momentais, kuriuose buvo numatoma gauti konkrečius rezultatus (3.5.1 skyrius). Atsižvelgiant į NESS kūrimo tikrinimo rezultatus (3.4 skyrius) nebuvo priimami sprendimai dėl šio projekto koregavimo.
10.	<i>15 punktas:</i> IS nuostatų projektas rengiamas vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 19 d. nutarimu Nr. 451 (Žin., 2004, Nr. 58-2061).	SAM nesivadovavo Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis ir neparengė NESS nuostatų projekto.
11.	<i>16 punktas:</i> IS nuostatų projektas derinamas, daromi reikalingi pakeitimai ir parengtas IS projektas tvirtinamas. IS įregistruojama vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.	SAM neįregistravo NESS kaip to reikalaujama Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse.
12.	<i>23 punktas:</i> IS specifikacijos rengimo etapo metu ankstesnių etapų rezultatai sujungiami į vieną aprašą – IS specifikaciją. IS specifikacija derinama su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir institucijomis, kurios teiks duomenis IS ir yra nurodytos IS nuostatuose.	NESS specifikacija, atitinkanti informacinės sistemos kūrimo metodinių dokumentų reikalavimus, nebuvo parengta ir derinama su IVPK ir institucijomis, kurios teiks duomenis NESS..

²⁶⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

Nr.	Teisės akto reikalavimai	Pastebėjimas
13.	<p><i>35 punktas:</i> IS komponentų bandymų etapo metu IS komponento dalis sujungus į vieną visumą, jis yra išbandomas, patikrinami jo eksploatacijos dokumentai. Bandymų rezultatai protokoluojami. Pastebėti trūkumai šalinami. Jei IS komponentas yra taikomoji programa, parengiamas jos originalas. Bandymų rezultatai užfiksuojami šiam tikslui naudojamame žurnale.</p> <p><i>36 punktas:</i> IS integravimo ir bandymų etapo metu, jungiant IS komponentus į visumą, įsitikinama, kad suprojektuota IS tenkina reikalavimus, numatytus IS specifikacijoje ir IS projekte. Šio etapo metu detaliam projektuojama žmogaus ir IS sąveika bei dialoginis darbas, detalizuojami kompiuterizuotų darbo vietų, duomenų bazių ir kitų IS komponentų projektai, vykdomi jų ir visos IS bandymai. Bandymų rezultatai dokumentuojami. Pastebėti trūkumai šalinami.</p>	<p>NESS bandymų rezultatai nebuvo protokoluojami, o buvo fiksuojami šiam tikslui naudojamame elektroniniame žurnale.</p> <p>Atliekant NESS sistemos branduolio ir klasifikatorių testavimus pastebėtos klaidos buvo užfiksuotos galutiniam testavimo rezultatų akte. Informacija apie šias klaidas vykdytojui buvo teikiama telefonu, tiesiogiai bendraujant.</p> <p>NESS diegimas, bandomoji eksploatacija ir sistemos priėmimas buvo vykdomas, nebaigus testavimo darbų (4 skyrius).</p>
14.	<p><i>39 punktas:</i> IS parengimo darbui etapo metu visi IS komponentai rengiami eksploatacijai. IS parengimas darbui apima ir parinktų, išgytų ar parengtų programų ir IS projekto diegimą: pasiruošimą dirbti veikiant IS, atliekant tam reikalingus kompiuterizuojamo objekto organizacinės struktūros, vykdomų funkcijų, informacijos srautų tvarkymą, duomenų bazių parengimą, jų tvarkymo ir panaudojimo procesų įsisavinimą. Darbų pobūdis (išsilygijamos IS komponentui eksploatuoti reikalingos medžiagos, komplektuojamas ir apmokomas personalas, įrengiamos darbo vietos ir kt.) priklauso nuo IS komponento specifikos. Sudaromas IS bandomosios eksploatacijos planas, kuriame numatoma IS eksploatacijos tvarka, atsakingi asmenys ir kt. Planą tvirtina institucijos, kurioje bus vykdoma IS bandomoji eksploatacija, vadovybė.</p>	<p>SAM neparengė NESS bandomosios eksploatacijos plano, jis nebuvo patvirtintas Širvintų PSPC vadovybės.</p>
15.	<p><i>41 punktas:</i> IS trūkumų šalinimo etapo metu šalinami IS bandomosios eksploatacijos metu pastebėti trūkumai. Pašalinus trūkumus ir atlikus numatytus pakeitimus, IS vėl bandoma. Baigus bandymus, pasirašomas valstybės informacinės sistemos perdavimo-priėmimo aktas (šios Metodikos priedas).</p>	<p>Baigus NESS bandymus nebuvo pasirašytas valstybės informacinės sistemos perdavimo-priėmimo aktas.</p>
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 952 „Dėl duomenų apsaugos valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose pakeitimo“.</p>		
16.	<p><i>6 punktas.</i> 6. Informacinės sistemos valdytojas privalo turėti pagal Vidaus reikalų ministerijos tvirtinamas Saugos dokumentų turinio gaires parengtus, su Vidaus reikalų ministerija suderintus ir patvirtintus šiuos saugos dokumentus:</p> <p>6.1. Nuostatus;</p> <p>6.2. Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisykles;</p> <p>6.3. Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą;</p> <p>6.4. Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisykles.</p>	<p>Neparengti NESS duomenų saugos nuostatai.</p> <p>PASTABA: Audito metu NESS saugos nuostatai buvo pradėti derinti su VRM. Kitus dokumentus SAM numatę parengti suderinus NESS duomenų saugos nuostatus.</p>
17.	<p><i>8 punktas.</i> Teisės aktu, kuriuo tvirtinami Nuostatai, skiriamas saugos įgaliotinis ir nurodomi saugos politiką įgyvendinančių dokumentų rengėjai bei saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo terminai.</p>	<p>Nepaskirtas NESS saugos įgaliotinis. Nenurodyti saugos politiką įgyvendinančių dokumentų rengėjai ir dokumentų patvirtinimo terminai.</p> <p>PASTABA: Audito metu NESS saugos nuostatai buvo pradėti derinti su VRM.</p>

Nr.	Teisės akto reikalavimai	Pastebėjimas
<u>Asmens duomenų teisinės apsaugos ĮSTATYMAS (Lietuvos Respublikos Seimas 2003-01-23 Nr. IX-1296).</u>		
18.	<p><i>24 straipsnis.</i> Duomenų saugumas</p> <p>1. Duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas privalo įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenims nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo. Minėtos priemonės turi užtikrinti tokį saugumo lygį, kuris atitiktų saugotinių asmens duomenų pobūdį ir jų tvarkymo keliamą riziką, ir turi būti išdėstytos rašytiniame ar jam prilygintos formos dokumente (duomenų valdytojo patvirtintose asmens duomenų tvarkymo taisyklėse, duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo sudarytoje sutartyje ir pan.).</p> <p>2. Duomenų valdytojas pats tvarko asmens duomenis ir (ar) įgalioja duomenų tvarkytoją. Jei duomenų valdytojas įgalioja duomenų tvarkytoją tvarkyti asmens duomenis, jis privalo parinkti tokį duomenų tvarkytoją, kuris garantuotų reikiamas technines ir organizacines duomenų apsaugos priemones ir užtikrintų, kad tokių priemonių būtų laikomasi.</p> <p>3. [...]</p> <p>4. Duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo, nesančio duomenų valdytoju, santykiai turi būti reglamentuojami rašytine sutartimi, išskyrus atvejus, kai tokius santykius nustato įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]</p>	<p>Neparengtos ir duomenų valdytojo nepatvirtintos duomenų tvarkymo taisyklės.</p> <p>PASTABA: Audito metu NESS duomenų saugos nuostatai buvo pradėti derinti su VRM. Kitus dokumentus, SAM numatę parengti suderinus NESS duomenų saugos nuostatus.</p> <p>Duomenų valdytojas nesudarė rašytinės sutarties su duomenų tvarkytoju.</p>
19.	<p><i>27 straipsnis</i> – Duomenų valdytojai registruojami Asmens duomenų valdytojų valstybės registre.</p>	<p>SAM neįsiregistravo Asmens duomenų valdytojų valstybės registre.</p>
<u>Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2004-01-13 įsakymas Nr. 1T-7 „Dėl reikalavimų duomenų apsaugos priemonių aprašui ir duomenų apsaugos priemonių aprašo“.</u>		
20.	<p><i>6 punktas</i> – Duomenų apsaugos priemonių aprašas teikiamas Asmens duomenų valdytojų valstybės registro tvarkymo įstaigai – Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.</p>	<p>SAM nepateikė duomenų apsaugos priemonių aprašo Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.</p>
<i>Šaltinis – Valstybės kontrolė</i>		

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas. Elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo auditas“
 4 priedas

NESS-1 projekto valdymo funkcijų ir kompetencijos aprašymai

1 lentelė. NESS-1 projekto darbo grupių uždaviniai

Procesų, funkcijų ir integravimo darbo grupės uždaviniai	Klinikinių paslaugų klasifikavimo ir standartų apibrėžimo darbo grupės uždaviniai	Registru darbo grupės uždaviniai	Identifikavimo ir saugos darbo grupės uždaviniai
<p>Sukurta ir veikia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Paciento apsilankymo SPI / pas gydytoją registravimas, keitimasis medicinine informacija; ▶ Siuntimų pas gydytoją / gydymui išdavimas, gydytojo atsakymų įvedimas; ▶ Siuntimų atlikti laboratorinius tyrimus išdavimas, tyrimų rezultatų įvedimas; ▶ Siuntimų pas gydytoją, gydymui / laboratoriniams tyrimams registracija; ▶ Integravimas su registrais ir vidaus bei išorės sistemomis; ▶ Integravimas su „SVEIDRA“; ▶ Ataskaitų ir analizės funkcijos²⁶¹. 	<p>Sukurti / modifikuoti ir veikiantys klasifikatoriai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Sveikatos priežiūros paslaugos; ▶ Ligos ir sveikatos priežiūros problemos, ICD-10 (TLK-10); ▶ Gydytojų licencijavimas ir veikla; ▶ Sveikatos priežiūros procesas (atvykimas, gydymas, rezultatai, pan.); ▶ Medicinos priemonės ir įranga; ▶ Vaistai; ▶ Kainų nustatymas; ▶ Kiti klasifikatoriai, reikalingi el. sveikatos sistemos projekto veikimui.²⁶² 	<p>Sukurti / modifikuoti ir veikiantys registrai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Pacientų registras; ▶ Sveikatos priežiūros specialistai; ▶ Įstaigos, dalyvaujančios sveikatos priežiūros procesuose; ▶ Vaistai; ▶ Medicinos priemonės ir įranga; ▶ Ligos ir sveikatos priežiūros problemos ar kiti registrai, reikalingi el. sveikatos sistemos projekto veikimui.²⁶³ 	<p>Sukurta ir veikia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Informacijos apie pacientus apsaugos sistema; ▶ Pacientų, medicinos ir administracinio personalo identifikavimo sistema.²⁶⁴
Šaltinis – Valstybės kontrolė			

²⁶¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos bandomojo projekto įgyvendinimo“.

²⁶² Ten pat.

²⁶³ Ten pat.

²⁶⁴ Ten pat.

2 lentelė. El. sveikatos bandomojo projekto vaidmenys ir pareigos

El. sveikatos bandomojo projekto Strateginis komitetas	El. sveikatos bandomojo projekto Priežiūros komitetas	El. sveikatos bandomojo projekto valdyba	SAM projekto vadovas ir UAB „Hewlett-Packard“ projekto vadovas	El. sveikatos bandomojo projekto Kokybės užtikrinimo vadovybė	El. sveikatos bandomojo projekto sekretoriatas
<p>Pagrindinis Strateginio komiteto vaidmuo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Susipažinti su el. sveikatos bandomojo projekto tarpiniais rezultatais ir ataskaitomis, susijusiomis su projekto įgyvendinimu, sėkmingais aspektais, problemomis, sprendimais, kurie priimami už el. sveikatos bandomojo projekto ribų. ▪ Aptarti (ir patvirtinti) Lietuvos sveikatos apsaugos sistemos kūrimo strateginius sprendimus, apibrėžti papildomas priemones ir mechanizmus, reikalingus struktūrinius bei administracinius pokyčius siekiant palengvinti ir supaprastinti Nacionalinės el. sveikatos bandomosios sistemos kūrimą. Tokia veikla vykdoma už el. sveikatos bandomojo projekto ribų, tačiau ji yra esminė sėkmingam Projekto įgyvendinimui; ▪ Patvirtinti el. sveikatos bandomojo projekto koncepciją ir / arba jos pakeitimus. 	<p>Priežiūros komiteto pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svarbiausia el. sveikatos bandomojo projekto Priežiūros komiteto užduotis yra konsultuoti Projekto vadovus strategiškai klausimais ir priimti / patvirtinti strateginius el. sveikatos bandomojo projekto sprendimus, taip pat susijusius su el. sveikatos bandomoju projektu tais klausimais, kurie turi įtakos el. sveikatos bandomojo projekto vykdymui. ▪ Teikti pagalbą el. sveikatos bandomojo projekto vadovams, jei atsiranda problemų, rizikos ir veiklos, kurie nepriklauso el. sveikatos bandomojo projekto apimčiai. ▪ Oficialiai patvirtinti el. sveikatos bandomojo projekto rezultatus, biudžetą ir tarpinius tikslus bei rezultatus. 	<p>Pagrindinės Valdybos užduotys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Užtikrinti el. sveikatos bandomojo projekto vientisumą kasdien vadovaujant ir kontroliuojant projekto veiklą. ▪ Pateikti projekto rezultatus oficialiam Priežiūros komiteto tvirtinimui. ▪ Užtikrinti, kad el. sveikatos bandomoji sistema atitiktų el. sveikatos sistemos koncepciją ir Architektūrą visoje sistemoje ir viso Projekto vykdymo metu. Perduoti Priežiūros komiteto nagrinėjimui sprendimus problemas ir riziką, susijusius su atitikimu el. sveikatos sistemos koncepcijai. ▪ Esant reikalui, rengti el. sveikatos sistemos koncepcijos ir (ar) el. sveikatos sistemos Architektūros pakeitimus jų patvirtinimui atitinkamu lygiu (Strateginis komitetas, Priežiūros komitetas). 	<p>SAM ir UAB „Hewlett-Packard“ kiekviena paskirs po vieną projekto vadovą.</p> <p>SAM projekto vadovo pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Būti santykių su SAM organizacijos vienetais centru. ▪ Kontroliuoti Projekto veiklą ir techninį vientisumą. ▪ Įvertinti bendros SAM ir HP veiklos tarpinius tikslus ir rezultatus (<i>milestones</i>), susijusius su El. sveikatos bandomojo projekto kūrimu ir įgyvendinimu. ▪ Nustatyti (paslaugų, darbų) rezultatų priėmimo kriterijus; ▪ Priimti tarpinius tikslus ir rezultatus (<i>milestones</i>) ir rezultatus (<i>deliverables</i>) vadovaujantis priėmimo kriterijais ir el. sveikatos bandomojo projekto procedūromis. <p>HP projekto vadovo</p>	<p>El. sveikatos bandomojo projekto Kokybės užtikrinimo vadovybė (toliau - KUV) atsakinga už projekto vykdymo užtikrinimą ir rezultatus atitinkančius sutartus standartus.</p> <p><u>SAM kokybės užtikrinimo vadovo pareigos (pavesta Konsultantui):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Būti santykių su SAM organizacijos vienetais centru; ▪ Dalyvauti apibrėžiant priėmimo kriterijus tarpiniams tikslams ir rezultatams (<i>milestones</i>) ir rezultatams (<i>deliverables</i>) ir dalyvauti priėmimo procedūroje. <p><u>HP kokybės užtikrinimo vadovo pareigos:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Būti santykių su HP organizacijos vienetais centru; ▪ Užtikrinti, kad kiekvienoje atskiroje veiklos srityje būtų laikomasi kokybės tikrinimo planavimo apibrėžimų; 	<p>Pagrindinė el. sveikatos bandomojo projekto sekretoriato (toliau - Sekretoriato) pareiga rūpintis ir kontroliuoti Projekto eigą. Pagrindinės užduotys yra vykdyti vadovavimo kontrolės procedūras ir pateikti struktūrą, pagal kurią galima pranešti el. sveikatos bandomojo projekto rezultatus</p>

El. sveikatos bandomojo projekto Strateginis komitetas	El. sveikatos bandomojo projekto Priežiūros komitetas	El. sveikatos bandomojo projekto valdyba	SAM projekto vadovas ir UAB „Hewlett-Packard“ projekto vadovas	El. sveikatos bandomojo projekto Kokybės užtikrinimo vadovybė	El. sveikatos bandomojo projekto sekretoriatas
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rengti technines išvadas dėl alternatyvių variantų. 	<p>pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Būti santykių su HP organizacijos vienetais, subrangovais ir individualiais subrangovais centru, su projektu susijusiais klausimais; ▪ Atsakyti už Projekto įgyvendinimą; ▪ Kontroliuoti Projekto veiklą ir techninį vientisumą; ▪ Teikti ataskaitas Priežiūros komitetui; ▪ Parengti Projekto planavimo dokumentą; ▪ Parengti mėnesio (dvejų mėnesių) Projekto pažangos ataskaitas; ▪ Užsiimti Pakeitimų, Grafikų, Sąnaudų, Išteklių, Pirkimų, Rizikos ir Ryšių vadovo veikla; ▪ Susipažinti ir veikti pagal el. sveikatos bandomojo projekto Registre numatytas priemones (pvz. Rizikos, Problemos ir Veiklos registracijos žurnalai). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Užtikrinti, kad kokybės tikrinimo išdėstymas atitiktų SAM standartus ir gaires; ▪ Svarstyti perduotas Kokybės tikrinimo ataskaitas; ▪ Kontroliuoti ir kas du mėnesius HP projekto vadovui teikti ataskaitas apie kokybės gerinimo progresą; ▪ Perduoti su kokybe susijusią problemą spręsti Projekto vadovybei, kai Kokybės vadovybė negali jos išspręsti; ▪ Teikti ataskaitas Projekto vadovybei 	
Šaltinis – Valstybės kontrolė					

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos
 apsaugos ministerijos informacinių
 sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
 Elektroninės sveikatos informacinės
 sistemos kūrimo auditas“
 5 priedas

NESS projektų įgyvendinimo rezultatai

Valstybiniai auditoriai išanalizavo šiuos, su NESS projektų įgyvendinimu susijusius dokumentus:

- ▶ SAM ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutartis Nr. 209-2005 pasirašyta dėl pirmojo el. sveikatos projekto etapo įgyvendinimo (NESS-1 sukūrimo);
- ▶ SAM ir UAB „Etnomedijos intercentras“ sutartis dėl antrojo el. sveikatos projekto įgyvendinimo (NESS-2 sukūrimo);
- ▶ NESS-2 kūrimo paslaugų pirkimo dokumentas – Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamo projekto „E. sveikatos paslaugos“ pilotinės nacionalinio lygmens 11 funkcijų e. sveikatos sistemos sukūrimo ir įdiegimo paslaugų pirkimo atviro konkurso sąlygos (pirkimo numeris 47644)²⁶⁵.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad pasiekti ne visi numatyti NESS-1 projekto rezultatai, kai kurie iš jų pasiekti dalinai, kai kurie įtraukti į antrojo projekto etapo pirkimo sąlygas (1 lentelė).

- NESS-1 projekto metu numatyti, bet **nepasiekti rezultatai – paryškinti ir pabraukti**.
- NESS-1 projekto metu numatyti, bet **pasiekti dalinai rezultatai – paryškinti**.
- NESS-1 projekto metu numatyti, bet **į antrojo projekto etapo pirkimo sąlygas įtraukti rezultatai – paryškinti ir pateikti pasvirusiu šriftu**.

1 lentelė. El. sveikatos projekto įgyvendinimo rezultatų vertinimas

NESS-1 projekto etapai ir darbai	Sutarties su UAB „Hewlett-Packard“ pagrindiniai Rangovo atliktinų užduočių reikalavimai	Valstybinių auditorių komentarai
Informacijos saugos ir konfidencialumo principų parengimas	3. Parengti išsamius informacijos saugos ir konfidencialumo principus. <u>Rezultatai:</u> <i>Sistemos saugos aprašymas:</i> - techninės įrangos sauga; - ryšių sauga; - patalpų sauga; - procesų sauga; - šifravimas; - elektroniniai parašai. Konfidencialumo užtikrinimo sistemos	Valstybiniai auditoriai nustatė, kad į NESS-2 pirkimo sąlygas įtrauktas „Didelio prioriteto“ reikalavimas „Praplėsti NESS sistemos saugos priemones“ ²⁶⁶ , nurodant, kad „Rezultatai: praplėsta ir dokumentuota NESS saugos sistema.“ Pirkimo sąlygose numatytos ir NESS branduolio saugos užtikrinimo priemonės. NESS-2 pirkimo dokumentų techniniuose reikalavimuose nurodyta, kad turi būti tenkinami visi „Didelio prioriteto“ atliktinų užduočių reikalavimai. Pirkimo dokumentuose nurodoma, kad NESS sistema - esama ir naujai kuriamos dalys. Išsamus NESS sistemos saugos aprašymas turėjo būti parengtas NESS-1 projekto vykdymo metu. Valstybiniai auditoriai, negalėjo įvertinti ar NESS-2 projekto vykdytojas parengė visos NESS sistemos saugos dokumentaciją, nes audituojamu laikotarpiu dar buvo vykdomi pagal sutartį numatyti darbai.

²⁶⁵ Sveikatos apsaugos ministerijos darbuotojai (V. Sinicienė – SAM IT skyriaus vadovė) teigė, kad Specifikacijos valstybinio audito metu dar nebuvo parengtos, todėl valstybiniais auditoriams buvo pasiūlyta vadovautis paslaugų pirkimo konkurso dokumentuose nustatytais reikalavimais, kurie atsižvelgiant į prioritetą „Didelės svarbos“ bus perkeltos į Specifikaciją (konkurso sąlygų 9 priedas).

²⁶⁶ Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamo projekto „E. sveikatos paslaugos“ pilotinės nacionalinio lygmens 11 funkcijų e. sveikatos sistemos sukūrimo ir įdiegimo paslaugų pirkimo atviro konkurso sąlygos (pirkimo numeris 47644), 9 priedas.

NESS-1 projekto etapai ir darbai	Sutarties su UAB „Hewlett-Packard“ pagrindiniai Rangovo atliktinų užduočių reikalavimai	Valstybinių auditorių komentarai
	aprašas: - vartotojų grupės; - teisės į informaciją / atlikti veiklą; - įgaliojimo principai; - administravimo principai; - kontrolės ir audito mechanizmai; - SPI įgaliojimo procesu aprašas.	Valstybinių auditorių nuomone, saugos sistemos aprašyme dalinai pateikti šifravimo, o konfidencialumo užtikrinimo sistemos apraše – kontrolės ir audito mechanizmų principai. Valstybiniai auditoriai nustatė, kad Sveikatos priežiūros įstaigų įgaliojimų suteikimo tvarką parengė Valstybinė ligonių kasa prie SAM, o ne NESS-1 projekto vykdytojas.
NESS-1 naudotojų tapatumo nustatymo principų parengimas	4. Parengti detalius pacientų, medicinos ir administracijos darbuotojų tapatumo nustatymo principus. Rezultatai: Išsamus tapatumo nustatymo principų aprašas: - principai (pvz. asmens kodo naudojimas); [...].	Valstybiniai auditoriai nustatė, kad parengti tapatumo nustatymo principai, nepakankamai detalūs, neaprašytas asmens kodo naudojimas).
Lietuvos sveikatos sektoriaus procesų analizė NESS-1 apimtimi	8. <i>Atlikti Lietuvos sveikatos priežiūros sektoriaus situacijos, susijusių procesų, informacijos srautų ir taikomų standartų analizę šių keturių prioritetinių funkcijų aspektais</i> ²⁶⁷ : - <i>paciento apsilankymo SPI</i> / pas gydytoją, apsišvietimo medicinos informacija registravimo; [...] Rezultatai: - procesų schemas ir aprašai; - informacijos srautų aprašai (struktūra, poreikiai, periodiškumas, atsakomybės) ir apimties įverčiai.	Valstybiniai auditoriai nustatė, kad į NESS-2 projekto pirkimo sąlygas įtrauktas reikalavimas atlikti Lietuvos sveikatos priežiūros sektoriuje vykstančių veiklos procesų, informacijos srautų ir taikomų standartų ir poreikių analizę, specifiškai juos bei su jais susijusius procesus, informacijos srautus ir einamuoju momentu taikomus standartus ([...]), šių 11 funkcijų aspektais: - paciento atvykimo asmens sveikatos priežiūros įstaigą registravimas; - [...]
NESS-1 branduolio ir 4 prioritetinių funkcijų sukūrimas.	10. Suprojektuoti branduolį ir keturias prioritetines funkcijas. El. sveikatos branduolys turi automatizuoti šiuos procesus ²⁶⁸ : a) Informacijos mainus tarp el. sveikatos funkcijas atliekančių sistemų ir el. sveikatos sistemos dalyvių (pvz. sveikatos priežiūros institucijų) b) šių objektų registravimą šalies mastu ir šių registrų (klasifikatorių) funkcionalumą: - nacionalinio paciento registro (klasifikatoriaus), [...] Siekiant įgyvendinti sistemos informacijos integralumą turi būti užtikrintas klasifikatorių naudojimas. Palaipsniui turi būti pradedami naudoti nauji klasifikatoriai, perkeliant sistemą iš senesnių į naujesnius klasifikatorius.	Valstybiniai auditoriai pastebi, kad NESS-1 darbų priėmimo komisija 2007-04-27 konstatavo, kad šiuo metu negali realioje aplinkoje patikrinti NESS-1 branduolio funkcijų, susijusių su duomenų mainais su išorės IS, kadangi kol kas šiame projekte numatytos išorinės IS nėra parengtos integracijai su NESS-1. Tačiau Vykdytojas užtikrino, kad imitacijos būdu šios NESS funkcijos ištestuotos (2.1 skyrius 1 pvz.). Valstybiniai auditoriai nustatė, kad Nepasiekti NESS-1 projekto kokybės plane ir sutartyje numatyti NESS branduolio uždaviniai (5.5.1 skyrius, 6 pvz.). NESS-1 registrai ir klasifikatoriai nebuvo visiškai užpildyti reikiama informacija.

²⁶⁷ Projekte sutartyje numatytos 21 sveikatos priežiūros įstaigos nebuvo įtrauktos į sveikatos priežiūros procesų analizę. Atsakymai į valstybinių auditorių klausimynus pateikti audito medžiagoje.

²⁶⁸ Iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutarties Nr. 209-2005 skyriaus „B. Veiklos funkcijų ir našumo reikalavimai 1.1 Sistemai keliami veiklos reikalavimai“.

NESS-1 projekto etapai ir darbai	Sutarties su UAB „Hewlett-Packard“ pagrindiniai Rangovo atliktinų užduočių reikalavimai	Valstybinių auditorių komentarai
	<p>Kuriamos šios keturios el. sveikatos funkcijos:</p> <p>1) Registruoti paciento apsilankymą SPI / pas gydytoją arba ambulatorinį apsilankymą, medicinos informacijos mainų procesus: - [..]</p> <p>- užtikrinti galimybę neprisijungus (offline) naudotis reikiamomis minimaliomis paciento apsilankymo SPI / pas gydytoją registravimo funkcijomis;</p> <p>- tikrinti paciento draudiminį statusą; [..]</p> <p>- įvesti ir išsaugoti diagnozę, siūlomą gydymą, siuntimus pas kitus sveikatos priežiūros specialistus, <i>epikrizę</i>²⁶⁹; [...]</p> <p>- peržiūrėti paciento įrašus²⁷⁰.</p>	<p>Valstybiniai auditoriai apsilankę Širvintų PSPC, kur eksploatuojama NESS klientinė dalis, nustatė, kad NESS klientinė dalis neveikia, jei nėra internetinio ryšio, taip pat nėra galimybės patikrinti ar pacientas apdraustas, todėl visus duomenis apie pacientą Širvintų PSPC darbuotojams reikia patiems suvesti į sistemą. (5.4 skyrius).</p> <p>Valstybiniai auditoriai nustatė, kad funkcijos, antrame NESS-1 sutarties pakeitime nurodomos kaip papildomos (šio priedo 2 lentelė), jau buvo numatytos sutartyje (peržiūrėti paciento įrašus, įvesti ir išsaugoti epikrizę) ir jas realizuoti jau buvo sutarta iki sutarties pakeitimo pasirašymo.</p>
	<p>11. Sukurti bendrąją sistemą, įgyvendinti sąsajas, integruoti su kitomis sistemomis²⁷¹.</p> <p><u>Rezultatai:</u></p> <p>- [...]</p> <p>- veikiančios sąsajos.</p> <p>Turi būti įvertintos integravimo su 15 lentelėje išvardintomis informacinėmis sistemomis galimybės.</p>	<p>Projekto vykdytojas rengė susitikimus, kuriuose dalyvaudavo ir SPI darbuotojai, susitikimu metu buvo pristatomos kuriamos sistemos koncepcijos. Valstybiniai auditoriai apklausė bandomajame projekte turėjusias dalyvauti įstaigas ir nustatė, kad techniniai reikalavimai su šiomis įstaigomis oficialiai derinti nebuvo ir sutartys dėl duomenų teikimo bei integravimo su NESS nepasirašytos (5.5.1 skyrius, 6 lentelė).</p>
NESS-1 bandomoji eksploatacija	<p>12. Bandomasis branduolio ir keturių prioritetinių funkcijų paleidimas</p>	<p>Valstybiniai auditoriai nustatė, kad sutartyje numatyta apimtimi NESS-1 bandomoji eksploatacija nebuvo vykdoma. Valstybiniai auditoriai apklausė 21 įstaigos, kuriuose buvo numatyta diegti keturias NESS funkcijas, vadovus ir įsitikino, kad NESS nebuvo įdiegta nė vienoje iš jų (5.5.1 skyrius)</p>
Testavimai ir mokymai	<p>14. Teikti techninę pagalbą testuojant ir organizuojant galutinių vartotojų mokymą.</p> <p><u>Rezultatai:</u></p> <p>- detalus testavimo rezultatai;</p> <p>- pagalbos vartotojams infrastruktūra (specialaus ryšio linija, operatyviosios pagalbos paslaugos, avarinio atstatymo planai);</p> <p>- vartotojo vadovas²⁷²;</p> <p>- vartotojų mokymo seminarai.</p>	<p>Valstybiniai auditoriai nustatė, kad NESS-1 projekto vykdytojas neparengė avarinių atstatymo planų (5.1 skyrius), testavimo rezultatai nevisiškai atitiko numatytus sutartyje (4 skyrius).</p>
NESS-1 priėmimas eksploatacijai	<p>15. Operacinis priėmimas</p> <p><u>Rezultatai: visiškai funkcionali sistema.</u></p>	<p>Darbų priėmimo komisijos posėdžio metu komisijos nariai išsakė nuomonę²⁷³, kad išorinės nėra parengtos integracijai su NESS-1. Valstybinių auditorių nuomone, dėl šios priežasties nepasiektas visiškas sistemos funkcionalumas (neveikia automatinis duomenų iš išorinių registrų gavimas, neįmanoma patikrinti ar pacientas apdraustas ir kitų sistemos funkcijų, kurių veikimas priklauso nuo integravimo su IS SVEIDRA).</p>
Šaltinis – Valstybės kontrolė		

²⁶⁹ Šios funkcijos buvo papildomai numatytos sutarties pakeitime, neatsižvelgiant į tai, kad funkcijos buvo įvardintos pirminiame sutarties variante.

²⁷⁰ Šios funkcijos buvo papildomai numatytos sutarties pakeitime, neatsižvelgiant į tai, kad funkcijos buvo įvardintos pirminiame sutarties variante.

²⁷¹ „Sistema turi būti integruota su šiais nacionaliniais registrais ir informacinėmis sistemomis: Nacionalinių gyventojų registru, Nacionaliniu vaistų registru, Nacionaliniu juridinių asmenų registru, VLK informacinė sistema SVEIDRA. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005-08-16 sutartis Nr. 209-2005

²⁷² Vartotojo vadovas Širvintų PSPC darbuotojams, dalyvavusiems mokymuose.

²⁷³ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-04-27 darbų priėmimo komisijos posėdžio protokolas.

2 lentelė. Sutarties pakeitime numatytos įvykdyti papildomos funkcijos²⁷⁴.

Eil. Nr.	Nr., Naudotojo sąsajos funkcijos pavadinimas	Pastabos
1.	CLI19. Bendrosios paciento sveikatos informacijos peržiūrėjimas ir keitimas	Darbų paketas WP 2.2: Bendrosios sveikatos informacijos, tokios kaip kraujo grupė, rezus faktorius, kraujo perpylimai, jautrumas vaistams bei kitoms medžiagoms, chirurginės operacijos, persirgtos ligos, vakcinavimai, rizikos faktoriai, artimų giminaičių ligos, informacija apie nuolatinę priežiūrą ir kitos informacijos, kurios saugojimas numatytas NESS ESIS, peržiūra ir keitimas.
2.	CLI22. Epikrizės dokumento peržiūra	Darbų paketas WP 2.2: Kitų IS pateiktų epikrizių peržiūra. Daroma prielaida, kad epikrizės struktūros atvaizdavimui naudojamos taisyklės (xsl) saugomos NESS, saugomi dokumentai yra teisingi (kitų IS pateikti duomenys atitinka NESS reikalavimus).
3.	WS2.	Darbų paketas WP 3.2: Atnaujinto bendrosios sveikatos informacijos dokumento išsaugojimas (angl. <i>update</i>).
4.	WS3.	Darbų paketas WP 3.2: Bendrosios sveikatos informacijos dokumento išrinkimas
5.	WS9	Darbų paketas WP 3.2: Epikrizės išsaugojimas
6.	WS10	Darbų paketas WP 3.2: Epikrizės išrinkimas
7.	WS14	Darbų paketas WP 3.2: Siuntimo gydytojui išrinkimas NESS-1 diegimo laikotarpyje nebus tokios informacijos gavėjo / naudotojo, šios funkcijos patikrinimas nebus įmanomas.
8.	EHR5	Darbų paketas WP 6.2: Bendrosios sveikatos informacijos dokumento išsaugojimas
9.	EHR6	Darbų paketas WP 6.2: Bendrosios sveikatos informacijos dokumento išrinkimas ir pateikimas
10.	EHR13	Darbų paketas WP 6.2: Epikrizės išsaugojimas
11.	EHR14	Darbų paketas WP 6.2: Epikrizės išrinkimas

²⁷⁴ Sutarties (#209-2005) pakeitimo Nr.2 priedas Nr.1 „Pilotinio projekto darbų tvarka“.

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministerijos informacinių
sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
Elektroninės sveikatos informacinės
sistemos kūrimo auditas“
6 priedas

NESS tvarkytojo funkcijų vykdymo vertinimas

Sveikatos apsaugos ministras 2006 m. gruodžio 15 d., be kitų išvardytų NESS tvarkytojo funkcijų, pavedė²⁷⁵ VLK užtikrinti NESS įteisinimą. Pavedime nurodoma, kad VLK iki 2006 m. gruodžio 20 d. turėtų parengti NESS tvarkytojo funkcijų įgyvendinimo planą, kuriame turėtų būti: „nurodyta, kada ir kokiomis priemonėmis bus parengta NESS būtina techninė infrastruktūra, patalpos, priimti ir apmokyti reikalingi darbuotojai (kartu su planu turi būti pateikti pareigybių aprašymai), pateiktas ir įgyvendintas gydymo įstaigų jungimo prie sistemos planas–grafikas, praveisti gydymo įstaigų naudotojų darbu su NESS apmokymai, įgyvendinta NESS integracija su SVEIDRA IS“²⁷⁶.

VLK teigimu minėto pavedimo jie vykdyti negalėjo, nes nebuvo gavę pilno NESS dokumentacijos komplekto ir sistema nebuvo perduota gamybinei eksploatacijai²⁷⁷.

VLK buvo sudaryta NESS priėmimo eksploatuoti darbo grupė²⁷⁸, kuri turėjo atlikti NESS priėmimo-perdavimo funkcijas.

VLK 2007 m. kovo 15 d. informavo²⁷⁹ SAM apie pasirengimą vykdyti NESS tvarkytojo funkcijas, prašydami įforminti perdavimo aktais perduodamų NESS programinės įrangos ir dokumentų sąrašus, dokumentus, perduodamos taikomosios ir standartinės programinės įrangos licencijas ir techninio aptarnavimo standartinės programinės įrangos sąlygas. Valstybiniai auditoriai nustatė, kad iki 2007 m. spalio 1 d. SAM neperdavė VLK NESS turto.

Sveikatos apsaugos ministerija priskyre Valstybinei ligonių kasai prie SAM NESS tvarkytojo funkcijas, neįsteigus NESS, neparengus NESS nuostatų, kuriais turėtų vadovautis IS tvarkytojas ir neperdavus NESS gamybinei eksploatacijai, todėl Valstybinė ligonių kasa prie SAM negali tinkamai vykdyti priskirtų funkcijų (1 lentelė).

²⁷⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-12-15 pavedimas Nr. 17-2565.

²⁷⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-12-15 pavedimas Nr. 17-2565.

²⁷⁷ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2006-12-20 raštas Nr. 4K-13-5894 „Dėl sveikatos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 15 d. pavedimo Nr. 17-2565 vykdymo“.

²⁷⁸ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2007-01-26 įsakymas Nr. 1K-11 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

²⁷⁹ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2007-03-15 raštas Nr. 4K-130-1160 „Informacija apie Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Nacionalinės e. sveikatos sistemos tvarkytojo funkcijų vykdymą“.

1 lentelė. NESS tvarkytojo funkcijų vykdymas VLK

Eil. Nr.	Pateikti klausimai ²⁸⁰	VLK komentaras ²⁸¹	Valstybinių auditorių pastebėjimai
1.	Kaip jūsų institucijoje vykdomos nacionalinės el. sveikatos sistemos tvarkytojo funkcijos?	Šiuo metu NESS veikia pilotinio projekto rėmuose, todėl didesnę dalį sistemos tvarkytojo funkcijų vykdo SAM. VLK šias funkcijas pradės vykdyti perdavus sistemą gamybinei eksploatacijai.	SAM 2006-05-19 ²⁸² NESS tvarkytoju paskyrė VLK, tačiau daugelį deleguotų funkcijų vykdo pati. Numatytos NESS tvarkytojo funkcijos negali būti vykdomos, nes NESS nevisiškai eksploatuojama.
2.	- strategijos ir planavimo funkcijos?	El. sveikatos sistemos kūrimo metu strategijos ir planavimo funkcijas vykdo SAM, todėl VLK šios funkcijos dubliuoti negali.	Strategijos ir planavimo funkcijas turėtų vykdyti IS valdytojas.
3.	- kokybės valdymo ir audito funkcijos?	Kokybės valdymo ir audito funkcijos bus pradėtos vykdyti sistemą perdavus gamybinei eksploatacijai.	Kokybės valdymo ir audito funkcijas turėtų vykdyti IS valdytojas
4.	- IT saugos valdymo funkcijos?	Šiuo metu vykdomas tik IT saugos priemonių administravimas ir iš dalies IT saugos incidentų valdymas. VLK atstovas T. Uptas paaiškino ²⁸³ , kad „Incidentų valdymą atlieka pagalba NESS vartotojams teikiantys darbuotojai. Iki šiol, vykdam tik bandomąją NESS eksploataciją, nusiskundimų (incidentų) saugos klausimais nebuvo. Kadangi NESS dar nėra įteisinta, nėra ir NESS saugos nuostatų ir kitų saugos dokumentų, kuriais galėtume vadovautis. Sąvoka „dalinis“ reiškia, kad nėra vykdoma prevencinė saugos incidentų valdymo veikla, siekiant išvengti saugos incidentų, o ne tik reaguoti į iškilusius.“	Numatytos NESS tvarkytojo funkcijos negali būti vykdomos, nes NESS neperduota eksploatacijai, sistema neįteisinta ir neparengti dokumentai kuriais turėtų vadovautis IS tvarkytojas.
5.	- IS paslaugų projektavimo ir kūrimo funkcijos?	Šias funkcijas vykdo SAM. VLK funkcijas pradės vykdyti sistemą perdavus gamybinei eksploatacijai. T. Uptas paaiškino ²⁸⁴ , kad NESS plėtros planavimą koordinuoja el. sveikatos plėtros koordinacinė taryba. Šios tarybos nariu buvo paskirtas ²⁸⁵ T. Uptas. Nuo 2006-12-15 įsakymu Nr. V-1074 buvo pakeista minėtos tarybos sudėtis ir jos nariu paskirtas VLK direktorius. IS eksploatavimo skyrius teikia direktoriui savo siūlymus svarstomais klausimais bei, esant būtinybei, dalyvauja posėdžiuose kaip VLK direktoriaus patarėjai.	Numatytos NESS tvarkytojo funkcijos negali būti vykdomos, nes NESS neperduota VLK gamybinei eksploatacijai.
6.	- IT paslaugų valdymo funkcijos?	VLK vykdo tik aptarnavimo tarnybų valdymo funkcijas pagal 2007-03-23 patvirtintą ²⁸⁶ Pagalbos teikimo Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos vartotojams aprašą. VLK kitas funkcijas pradės vykdyti sistemą perdavus gamybinei eksploatacijai. T. Uptas paaiškino ²⁸⁷ , kad šiuo metu vyksta sistemos bandomoji eksploatacija ir pagalba teikiama tik VLK darbo laiku. Prieš pradėdant gamybinę sistemos eksploataciją bus kuriamas pilnavertis skambučių centras ir pagalba NESS vartotojams bus užtikrinama. Išvardinti dokumentai bus parengti tik po sistemos įteisinimo ir pradėjus gamybinę sistemos eksploataciją. Šiuo metu minėtos sąlygos dar neįvykdytos.	Numatytos NESS tvarkytojo funkcijos negali būti tinkamai vykdomos, nes NESS neperduota gamybinei eksploatacijai.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

²⁸⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-10-02 raštas Nr. S-(9000-1.11)-1488 „Dėl duomenų pateikimo“.

²⁸¹ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2007-10-22 raštas Nr. 4K-130-4791 „Dėl duomenų pateikimo“ ir IS eksploatavimo skyriaus vedėjo T. Upto 2007-11-28 atsakymai el. paštu.

²⁸² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-05-19 įsakymas Nr. 403 „Dėl nacionalinės e. sveikatos sistemos tvarkytojo paskyrimo“.

²⁸³ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos IS eksploatavimo skyriaus vedėjo T. Upto 2007-11-28 atsakymai el. paštu.

²⁸⁴ Ten pat.

²⁸⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-09-29 įsakymas Nr. V-822 ir 2006-11-09 įsakymas Nr. V-913.

²⁸⁶ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2007-03-23 įsakymas Nr. 1K-41 „Dėl pagalbos teikimo Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos vartotojams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²⁸⁷ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos IS eksploatavimo skyriaus vedėjo T. Upto 2007-11-28 atsakymai el. paštu.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos
 apsaugos ministerijos informacinių
 sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
 Elektroninės sveikatos informacinės
 sistemos kūrimo auditas.“
 7 priedas

Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos uždavinių vertinimas

1 lentelė. Informacinės sveikatos sistemos plėtros programos uždavinių įgyvendinimas

Eil. Nr.	Numatyti uždaviniai	Numatytas įgyvendinimo terminas	Galimi finansavimo šaltiniai	Atsakingos institucijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
1.	Įvertinti turimas informacines sistemas ir technologijas sveikatos sistemoje	2002 m. II pusmetis	LSPK*	SAM	2002-10-25 pasirašyta sutartis (272,6 tūkst. Lt) su AB „Alna“ (informacijos poreikio ir IT sveikatos sektoriuje infrastruktūros įvertinimo studija). 2003-01-28 parengta ataskaita ²⁸⁸
2.	Parengti ir patvirtinti el. sveikatos strategiją bei įgyvendinimo priemonių planą	2002 m. II pusmetis	LSPK*	SAM	2003-02-27 pasirašyta sutartis (2246,87 tūkst. Lt) su AB <i>TietoEnator Trigon</i> konsultantais (parengti e. sveikatos strategijos projektą ir pasiūlyti optimaliausią e. sveikatos sistemos modelį), darbams atlikti naudotas AB „Alna“ atliktas vertinimas, 2003-04-11 parengta ataskaita ²⁸⁹ . Numatytais terminais uždavinys neįgyvendintas, strategija buvo parengta 2004 m., bet nepatvirtinta vadovybės. El. sveikatos strategija patvirtinta audito metu, 2007-10-09 ²⁹⁰
3.	Parengti ir patvirtinti el. sveikatos strategijos detalių įgyvendinimo priemonių planą	2002 m. IV ketvirtis	LSPK*	SAM	Numatytais terminais uždavinys neįgyvendintas.
4.	El. sveikatos strategijos detalaus įgyvendinimo priemonių plano vykdymas	2003–2010 m.	LSP*, VB*	SAM*	El. sveikatos strategija patvirtinta audito metu, 2007-10-09 ²⁹¹ ir rengiamas priemonių planas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

* Numatyta, kad SAM koordinuos priemonių vykdymą, atsakingos institucijos bus nurodytos išsamiaje el. sveikatos strategijos įgyvendinimo priemonių plane; LSPK – Lietuvos sveikatos projekto lėšos, skirtos konsultacinei pagalbai; LSP – Lietuvos sveikatos projekto lėšos (Pasaulio banko paskola); VB – valstybės biudžeto lėšos.

²⁸⁸ AB „Alna“ 2003-01-28 „Informacijos poreikio ir informacinių technologijų sveikatos sektoriuje infrastruktūros ataskaita“ ir „Rekomendacijos dėl IS/ITT plėtros procesų sveikatos sektoriuje valdymo užtikrinimo“.

²⁸⁹ *TietoEnator Trigon AB* 2003-05-05 ataskaita „Optimalus e. sveikatos modelis“ (*eHealth Report eHealth Optimal Model, first version*).

²⁹⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-10-09 įsakymas Nr. V-811 „Dėl Lietuvos el. sveikatos 2007–2015 metų plėtros strategijos patvirtinimo“.

²⁹¹ Ten pat.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos sveikatos
 apsaugos ministerijos informacinių
 sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.
 Elektroninės sveikatos informacinės
 sistemos kūrimo auditas“
 8 priedas

NESS1 projekto rezultatų vertinimas

1 lentelė. NESS-1 projekto etapų rezultatai

Sutartyje numatytas etapas, etapo veikla	Sutartyje numatytas rezultatas ir įvykdymo terminas ²⁹²	Priėmimo–perdavimo aktų informacija ir parengtų dokumentų datos
1 etapas		
<p>Projekto pradžia ir planavimas Pagrindinis šio etapo tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sukurti el. sveikatos bandomojo projekto komandą. • Sukurti ir Projekto valdyboje patvirtinti el. sveikatos bandomojo projekto kokybės planą. • Sukurti ir Projekto valdyboje patvirtinti detalųjį el. sveikatos bandomojo projekto planą. • Surengti el. sveikatos bandomojo projekto visuotinį susirinkimą 	<p>Visuotinis projekto susirinkimas Projekto kokybės planas 2005-09-16</p>	<p>2005-12-28 priėmimo– perdavimo aktas. 2005 m. rugsėjį – gruodį suteiktos paslaugos ir atlikti darbai. El. sveikatos sistemos projekto kokybės planas [BZG0179-0004 v0.51] (parengtas 2005-11-04²⁹³).</p>
2 etapas		
<p>El. sveikatos sistemos architektūros analizė ir rengimas Pagrindinis šio etapo tikslas parengti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • El. sveikatos sistemos konteksto ataskaitą ir ją patvirtinti Projekto valdyboje. • El. sveikatos sistemos koncepciją ir ją patvirtinti el. sveikatos bandomojo projekto Strateginiame komitete. • El. sveikatos sistemos architektūros ataskaitą ir ją patvirtinti Projekto valdyboje ir Priežiūros komitete. 	<ul style="list-style-type: none"> • El. sveikatos sistemos konteksto ataskaita • El. sveikatos sistemos koncepcijos ataskaita • El. sveikatos sistemos architektūros ataskaita 2005-12-19 	<p>2005-12-28 perdavimo priėmimo aktas 2005 m. rugsėjį–gruodį suteiktos paslaugos ir atlikti darbai. Parengta el. sveikatos sistemos konteksto ataskaita [BZG0179-0023 v0.06] (2005-10-17)²⁹⁴. Priimtas sprendimas rengti NESS koncepciją atskiromis dalimis: NESS procesų koncepcija (2005-11-21); NESS integravimo ir pranešimų koncepcija; NESS saugos koncepcija (2005-11-18). NESS ESIS koncepcija; NESS registrų ir klasifikatorių koncepcija (2005-11-25); NESS vartotojo sąsajos koncepcija. NESS-1 projekto pažangos ataskaitoje nurodyta, kad 2006-02-20 dar nebuvo parengtos visos numatytos NESS koncepcijos dalys²⁹⁵. Paskutinės dvi koncepcijos Strateginiam komitetui buvo</p>

²⁹² Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“. sutarties 2005 m. rugpjūčio 16 d. sudaryto susitarimo dėl Lietuvos e. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 1 keitimas 2006 m. gegužės 29 d.

²⁹³ UAB „Hewlett-Packard“ 2005-12-12 El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita BZG0179-0092 (*Monthly project progress report November 2005*).

²⁹⁴ UAB „Hewlett-Packard“ 2005-11-03 „El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita spalio, 2005“ BZG0179-0068.

²⁹⁵ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-02-20 El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita BZG0179-0117 (*Monthly project progress report January 2006*).

Projektavimas ir kūrimas

Šiame etape pagrindinis dėmesys skiriamas el. sveikatos bandomojo projekto funkcijų projektavimui ir kūrimui, kaip numatyta el. sveikatos bandomosios sistemos koncepcijoje ir Sistemos architektūroje:

- 4 bandomosios funkcijų sritys
- būtini registrai ir klasifikatoriai
- saugos ir identifikavimo sistema
- integravimas į vidaus ir išorės sistemas, registrus, SVEIDRA (Pilotinio projekto darbų tvarkoje nurodyta pastaba: „IS SVEIDRA nebus parengta duomenų priėmimui šio projekto vykdymo metu“.)

Įgyvendinimas

Šiame etape pagrindinis dėmesys skiriamas suprojektuotų ir sukurtų el. sveikatos bandomojo projekto funkcijų sričių įgyvendinimui centriniame biure ir keliose (1-3) vietose, sistemos funkcionalumo bandymui ir priėmimui

Išplėtimas

Šiame etape pagrindinis dėmesys skiriamas išbandytų sistemų išplėtimui visose sveikatos apsaugos institucijose, dalyvaujančiose Bandomajame projekte, vartotojų mokymui ir galutiniam Sistemos priėmimui.

Perėjimas prie garantinio laikotarpio ir palaikymo

Etapas skirtas išsamiems procesams, procedūroms, vaidmenims ir pareigoms nustatyti bei perėjimo prie garantinio laikotarpio ir palaikymo etapo planui sukurti.

Garantinis laikotarpis ir

3 etapas

• El. sveikatos sistemos detalus projektas (-ai) (pagal funkcines sritis ir modulius, nustatytus el. sveikatos sistemos koncepcijoje ir el. sveikatos sistemos architektūroje).

• Priėmimo testavimo planas (pagal funkcines sritis ir modulius, nustatytus el. sveikatos sistemos koncepcijoje ir el. sveikatos sistemos architektūroje).

• Sukurtos el. sveikatos sistemos funkcinės sritys ir moduliai, nustatyti el. sveikatos sistemos koncepcijoje ir el. sveikatos sistemos architektūroje. **2006-06-19**

4 etapas

Įdiegtos el. sveikatos sistemos funkcijų sritys ir moduliai, kaip nustatyta el. sveikatos sistemos koncepcijoje ir el. sveikatos sistemos architektūroje, ir atlikti priėmimo testavimai. **2006-07-19**

5 etapas

Sistemos išplėtimas užbaigtas ir priimtas. Sistemos dokumentacija pateikta ir priimta. **2006-08-19**

6 etapas

Pateiktas ir patvirtintas perėjimo prie garantinio laikotarpio ir palaikymo planas. **2006-08-31**

7 etapas

• Įvykdytas garantinio Sutarties antrame keitime³⁰⁰, numatyta, kad

pateiktos 2006 m. birželio mėnesį²⁹⁶.

Apie El. sveikatos sistemos architektūros ataskaitos parengimą pateikiama informacija 2006-09-29 priėmimo–perdavimo akte²⁹⁷.

El. sveikatos sistemos detalus projektas (-ai) pateiktas 2006-08-28²⁹⁸ Priėmimo testavimo planas.

Ne visi numatyti rezultatai pasiekti (5 priedas 1 lentelė).

Sistemos bandymai ir testavimai buvo atliekami 2007 metais, sistemos testavimas baigtas **2007-04-27**.

Vartotojų mokymas (2006-09-29 sąskaita BZCI06020). Mokymai vykdyti 2007-02-09. Numatyti rezultatai laiku nepasiekti (5 priedas 1 lentelė).

Galutinis priėmimo–perdavimo aktas pasirašytas **2007-04-27**²⁹⁹.

Numatyti rezultatai laiku nepasiekti (5 priedas 1 lentelė).

²⁹⁶ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-07-05 El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita BZG0179-0199 (*Monthly project progress report June 2006*).

²⁹⁷ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-09-29 parengtas dokumentas Nr. BZG0179-0171 v0.50 *NESS IT arch. requirements*.

²⁹⁸ UAB „Hewlett-Packard“ 2006-09-04 El. sveikatos sistemos projekto pažangos ataskaita BZG0179-0221 (*Monthly project progress report August 2006*).

²⁹⁹ E. sveikatos sistemos projekto 2007-04-27 2006–2007 m. baigiamasis perdavimo–priėmimo aktas Nr. BZG0179.

palaikymas Šio etapo metu bus pradėta el. sveikatos bandomosios sistemos sprendimo techninė priežiūra	laikotarpio ir palaikymo etapas (kaip nustatyta Garantinio laikotarpio ir palaikymo plane) • Garantinio laikotarpio ir palaikymo etapo pabaiga 2008-08-31	„E. sveikatos sistemos priežiūrą bei eksploatavimą SAM užtikrins pagal atskirą sutartį su priežiūros teikėju ir periodinių kainų įtraukimą į kitų metų šalies biudžetą“. Audito metu SAM nesudarė šios sutarties.
---	---	---

Šaltinis – Valstybės kontrolė

2 lentelė. Vyriausybei pateiktos informacijos palyginimas su NESS-1 projekto numatytais rezultatais

Priemonės Nr.	SAM numatyti uždaviniai	Numatyti įgyvendinimo terminai	Valstybinių auditorių pastebėjimai
2.2.3.	NESS tvarkytojo funkcijas vykdančios institucijos paskyrimas, numatant papildomus etatus ir finansavimą	2007-11-15 Dalis IS tvarkytojo funkcijų pavesta VŠĮ Projektų biurui, dalis NESS tvarkytojų funkcijų pavesta VLK.	NESS tvarkytoju paskirta VLK 2006-05-19, valstybiniais auditoriams nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys dalies NESS tvarkytojo funkcijų pavidimą Projektų biurui.
2.2.4.2.	Pagalbos centro įsteigimas NESS vartotojams	2008-12-31	Numatyta NESS-1 sutartyje, kaip rezultatas ³⁰¹ : Turi būti sukurta sistemos vartotojų pagalbos ir techninės pagalbos infrastruktūra (pvz., vartotojų specialaus ryšio linija). Šios linijos darbo laikas turi būti suderintas su Pirkėju. Pagalbos ir techninės pagalbos sistemos vartotojams variantai įskaitant, tačiau neapsiribojant : - Išsamiu vartotojų žinynu su avarinių veiksmų planais, - Kontekstiniu vartotojų žinynu - Galimybe vartotojams gauti pagalbą tiesioginiu (online) arba judriuoju ryšiu.
2.2.5.	IT administravimo funkcijas vykdančios institucijos paskyrimas ir užtikrinimas	2010-12-31	Numatyta NESS diegti nuo 2008-01-01, valstybiniais auditoriams neaišku, kas atliks IT administravimo funkcijas iki 2010-12-31.
2.3.4.	Asmens duomenų apie asmens sveikatą tvarkymo automatinio būdu reglamentavimas	2008-12-31	Širvintų PSPC eksploatuojant NESS, asmens duomenys tvarkomi ir dabar, nors reglamentavimas numatytas tik 2008-12-31.
2.5.1.	SNOMED vertimo platformos sukūrimas	2010-12-31	NESS-1 projekto sutartyje buvo numatyta, kad „El. sveikatos branduolys turi automatizuoti šiuos procesus ³⁰² : [...] b) šių objektų registravimą šalies mastu ir šių registrų (klasifikatorių) funkcionalumą: Siekiant įgyvendinti sistemos informacijos integralumą turi būti užtikrintas klasifikatorių naudojimas. Palaipsniui turi būti pradedami naudoti nauji klasifikatoriai, perkeliant sistemą iš senesnių į naujesnius klasifikatorius. Planuotinas šių klasifikatorių naudojimas: - SNOMED CT (visų sveikatos priežiūros lygių klinikinės terminologijos klasifikatorius) ir ICPC-

³⁰⁰ 2005-08-16 sudaryto susitarimo dėl Lietuvos el. sveikatos bandomojo projekto įgyvendinimo Nr. 209-2005 2006-08-28 2 keitimas.

³⁰¹ Iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutarties Nr. 209-2005 Techniniai reikalavimai 1.2.3.11 p., bendrieji reikalavimai 137 p.

³⁰² Iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutarties Nr. 209-2005/ skyriaus „B. Veiklos funkcijų ir našumo reikalavimai 1.1 Sistemai keliami veiklos reikalavimai“.

3.2.2.	Specialistų registro sukūrimas	2010-12-31	2 (pirminės sveikatos priežiūros lygio).“ NESS-1 projekto sutartyje buvo numatyta, kad El. sveikatos branduolys turi automatizuoti šiuos procesus ³⁰³ : [...] b) šių objektų registravimą šalies mastu ir šių registrų (klasifikatorių) funkcionalumą: nacionalinio sveikatos priežiūros specialisto registro (klasifikatoriaus).
3.2.4.	Vaistinių preparatų registro (VVKT IS) sukūrimas	2010-12-31	NESS-1 projekto sutartyje buvo numatyta, kad El. sveikatos branduolys turi automatizuoti šiuos procesus ³⁰⁴ : b) šių objektų registravimą šalies mastu ir šių registrų (klasifikatorių) funkcionalumą: - nacionalinio vaistų registro (klasifikatoriaus). NESS-1 projekto metu NESS branduolys turėjo būti integruotas su vaistų registru.
4.1.	Pilotinės Nacionalinio lygmens 11 funkcijų el. sveikatos informacinės sistemos sukūrimas ir įdiegimas	2008-08-31 Numatyti etapai 2007-05-30, 2007-06-10, Paslaugų teikimo sutarties pasirašymas 2007-06-15	El. sveikatos strategijos dokumentai patvirtinti 2007-10-09 ³⁰⁵ , į 2007 metų planus įtraukti anksčiau įvykdyti uždaviniai. Pagal CPVA pateiktą projekto įgyvendinimo tvarkaraštį, tam, kad projektas būtų įgyvendintas paslaugų teikimo sutartis turėjo būti pasirašyta iki 2007-06-01 ³⁰⁶ .
4.2.	Kauno ir Klaipėdos regionų sveikatos priežiūros įstaigų vidaus procesų automatizavimas	2008-08-31 Numatyti etapai: Konkurso paskelbimas 2007-07-25, Paslaugų teikimo sutarties pasirašymas 2007-12-31	El. sveikatos strategijos dokumentai patvirtinti 2007-10-09, į 2007 metų planus įtraukti anksčiau įvykdyti uždaviniai. Pagal CPVA pateiktą projekto įgyvendinimo tvarkaraštį, tam, kad projektas būtų įgyvendintas, konkursas turėjo būti paskelbtas ne vėliau kaip 2007-04-01, o paslaugų teikimo sutartis turėjo būti pasirašyta iki 2007-09-01 ³⁰⁷ .
4.3.	Vilniaus regiono sveikatos priežiūros įstaigų vidaus procesų automatizavimas	2008-08-31 Numatyti etapai: Konkurso paskelbimas 2007-07-27, Paslaugų teikimo sutarties pasirašymas 2007-12-10	El. sveikatos strategijos dokumentai patvirtinti 2007-10-09, į 2007 metų planus įtraukti anksčiau įvykdyti uždaviniai. Pagal CPVA pateiktą projekto įgyvendinimo tvarkaraštį, tam, kad projektas būtų įgyvendintas, konkursas turėjo būti paskelbtas ne vėliau kaip 2007-04-01, o paslaugų teikimo sutartis turėjo būti pasirašyta iki 2007-09-01 ³⁰⁸ .
4.4.	Techninės pagalbos paslaugų pirkimas	2008-08-31 Numatyti etapai: Konkurso paskelbimas 2007-09-14, Paslaugų teikimo sutarties pasirašymas 2007-12-22	El. sveikatos strategijos dokumentai patvirtinti 2007-10-09, į 2007 metų planus įtraukti anksčiau įvykdyti uždaviniai. Pagal CPVA pateiktą projekto įgyvendinimo tvarkaraštį, tam, kad projektas būtų įgyvendintas, paslaugų teikimo sutartis turėjo būti pasirašyta iki 2007-07-01 ³⁰⁹ .

Šaltinis – Valstybės kontrolė

³⁰³ Iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutarties Nr. 209-2005/ skyriaus „B.Veiklos funkcijų ir našumo reikalavimai 1.1 Sistemai keliami veiklos reikalavimai“.

³⁰⁴ Iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir UAB „Hewlett-Packard“ 2005 m. rugpjūčio 16 d. sutarties Nr. 209-2005/ skyriaus „B.Veiklos funkcijų ir našumo reikalavimai 1.1 Sistemai keliami veiklos reikalavimai“.

³⁰⁵ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-10-09 įsakymas Nr. V-811 „Dėl Lietuvos el. sveikatos 2007–2015 metų plėtros strategijos patvirtinimo“.

³⁰⁶ VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2006-12-21 raštas Nr. 2006/2-10468 „Dėl projekto „E. sveikatos paslaugos“ (paramos sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0023) įgyvendinimo terminų“.

³⁰⁷ Ten pat.

³⁰⁸ Ten pat.

³⁰⁹ Ten pat.

NESS-1 projekto metu buvo numatyta NESS sujungti su IS SVEIDRA ir trimis registrais bei numatyti integracijos galimybę su keturių gydymo įstaigų turimomis IS. Auditoriai atliko³¹⁰ bandomajame projekte numatytą įstaigų apklausą, apklausos rezultatai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Auditorių atliktos apklausos rezultatai

IS (registro) valdytojas	IS	Ar buvo derinti sąveikos su NESS techniniai reikalavimai?	Ar pasirašytos sutartys dėl duomenų teikimo ir integravimo su NESS?
Valstybinė ligonių kasa prie SAM	SVEIDRA	Nebuvo ³¹¹	Nepasirašytos, VLK pasirengusi tai padaryti, kai tik NESS bus įteisinta.
UAB SK IMPEKS Medicinos diagnostikos centras	Med.I.S.	Nebuvo ³¹²	*
Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie SAM	VAISKIS	Atstovas buvo paskirtas į SAM sudarytą darbo grupę ³¹³ . Valstybiniai auditoriai nustatė, kad minėta darbo grupė neposėdžiavo.	Sutarties nėra, nes šiuo metu derinamas LR vaistinių preparatų registro nuostatų projektas. Dėl duomenų pateikimo buvo gautas SAM valstybės sekretoriaus pavedimas.
Centro poliklinika	Med.I.S.	„Projekto vykdymo metu lankėsi HP ir SAM, bet nederino integracijos“. ³¹⁴	*
Gyventojų registro tarnyba prie VRM	LR gyventojų registras	Nebuvo ³¹⁵	Sutarties nėra
VĮ Registrų centras	Juridinių asmenų registras	Nebuvo ³¹⁶	Sutarties nėra
Kauno medicinos universiteto klinikos, Šeimos klinika	Pacientų registras, MediPAS/Migra, PACS	„Derinimas atliekamas NESS-2 projekto metu“. ³¹⁷	*
VU ligoninė Santariškių klinikos	Elektroninė ligos istorija, Pacientų registravimo sistemos, PACS	Įstaigos specialistai buvo kviešti į susitikimus su NESS kūrėjais. ³¹⁸	*

Šaltinis – Valstybės kontrolė

* Klausimas nebuvo užduotas, nes NESS-1 projekto vykdymo metu turėjo būti numatyta galimybė integruoti šias IS.

³¹⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2007-11-14 raštai sveikatos apsaugos įstaigoms Nr. S-(901.1.11)-1705, S-(901.1.11)-1706 ir S-(901.1.11)-1707 „Dėl duomenų teikimo“.

³¹¹ Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2007-11-22 raštas Nr. 4K-130-5333 „Dėl duomenų teikimo“.

³¹² UAB „SK Impeks Medicinos diagnostikos centras“ 2007-11-29 raštas Nr. 3120 „Dėl informacijos pateikimo“.

³¹³ Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2007-11-26 raštas Nr. R2-1.43-261 „Dėl duomenų teikimo“.

³¹⁴ Vilniaus miesto savivaldybės VšĮ Centro poliklinikos 2007-11-21 raštas Nr. 01-30-853 „Dėl informacinių sistemų Med.I.S. sąveikų su NESS“.

³¹⁵ Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2007-11-19 raštas Nr. (29)9R-4600 „Dėl Nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos“.

³¹⁶ VĮ Registrų centro 2007-11-20 raštas Nr. (11.1./2134)s-8082 „Dėl registrų sąveikos ir duomenų teikimo“.

³¹⁷ VšĮ Kauno medicinos universiteto kliniku 2007-11-22 raštas „Dėl duomenų teikimo“.

³¹⁸ VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių kliniku 2007-11-21 raštas Nr. SR-3576 „Dėl duomenų pateikimo“.